

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Jaarstukken 2011

Registratienummer
12.16548

Datum
8 mei 2012

Status
Definitief

Afdeling
FEZ

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Samenvatting	7
Deel 1 Jaarverslag - Programma's in detail		
3	Waterveiligheid	16
3.1	Indicatoren Waterveiligheid	16
3.2	Programma 'Primaire keringen op orde'	16
3.3	Beheer van de waterkeringen	19
4	Voldoende water	23
4.1	Indicatoren Voldoende water	23
4.2	Programma Bestrijding wateroverlast	23
4.3	Programma Verbetering boezemkades	25
4.4	Bestrijding watertekort	26
4.5	Integraal beheer van het watersysteem	27
5	Schoon water	35
5.1	Indicatoren Schoon water	35
5.2	Programma Kaderrichtlijn Water	35
5.3	Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving	38
5.4	Beheersing van lozingen: afvalwaterketen	39
6	Veilige (vaar)wegen	43
6.1	Indicatoren Veilige (vaar)wegen	43
6.2	Programma Verkeersveiligheid	43
6.3	Wegenbeheer	45
6.4	Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	48
7	Bestuur en organisatie	50
7.1	Bestuur en externe communicatie	50
7.2	Heffing en invordering	53
7.3	Organisatie en bedrijfsondersteuning	54
7.4	Crisisbeheersing	60
7.5	Monitoring van het watersysteem	63
8	Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)	65
8.1	Indicatoren MVO	65
8.2	Mensen	65
8.3	Milieu en klimaat	69
8.4	Doelmatigheid	71

Deel 2 Jaarverslag - Verplichte paragrafen

9	Financieel beleid	75
10	Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	77
11	Weerstandvermogen en risico's	78
12	Waterschapsbelastingen	84
13	Incidentele baten en lasten 2011	87
14	Kostentoerekening	89
15	Egalisatiereserves en voorzieningen	90
16	Financiering (treasury-paragraaf)	92
17	Verbonden partijen	95
18	EMU-saldo	103
19	Vermelding topinkomens	105

Deel 3 Jaarverslag - Jaarrekening

20	Balans	107
20.1	Balans per ultimo boekjaar	107
20.2	Toelichting op de balans per ultimo boekjaar	107
21	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	120
22	Exploitatie naar programma's	122
22.1	De programmarekening	122
22.2	Begrotingsafwijkingen	122
22.3	Toelichting begrotingsafwijkingen	123
22.4	Toelichting op de exploitatierekening naar programma's	124
23	Exploitatie naar kostendragers	125
23.1	Toelichting op de exploitatierekening naar kostendrager	125
24	Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten	127
24.1	Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten	127
25	Controleverklaring	131
26	Bijlagen	134

1 Inleiding

In dit jaarverslag leggen wij, als Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, verantwoording af over het afgelopen begrotingsjaar. Daarbij gaan we in op de realisatie van de doelen die we ons gesteld hebben, en op onze financiële resultaten.

Dit jaarverslag is opgebouwd rondom onze belangrijkste beleidsprogramma's: Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water, en Veilige (vaar)wegen. Deze benoemen de maatschappelijke effecten die wij met onze taakuitvoering willen bereiken en waarmee we onze rol in de samenleving benadrukken.

Verder gaat het jaarverslag in op de manier waarop ons bestuur stuurt op het goed functioneren van de (bestuurlijke) organisatie en op de algemene maatschappelijke verantwoordelijkheid die wij bij het uitvoeren van onze taken nemen (MVO¹).

Het jaarverslag sluit zoveel mogelijk aan bij de doelen die wij in het Meerjarenplan 2011-2014 en het Jaarplan 2011 (de begroting) hebben gesteld. Ook de indeling van het jaarverslag komt daarmee overeen.

Binnen onze beleidsprogramma's hebben we onderscheid gemaakt tussen programmataken (de diverse verbeterprogramma's) en beheertaken (regulier onderhoud en instandhouding). De indeling is als volgt:

Beleidsprogramma's	Waterveiligheid H.3	Voldoende water H.4	Schoon water H.5	Veilige (vaar)wegen H.6	Bestuur en organisatie H.7	Maatschappelijk verantwoord ondernemen H.8
Programmataken	Primaire keringen op orde	Bestrijding wateroverlast Verbetering boezemkades Bestrijding watertekort	Kaderrichtlijn Water	Verkeersveiligheid		
Beheertaken	Beheer van de waterkeringen	Integraal beheer van het watersysteem	Beheersing van lozingen: • vergunningverlening en handhaving • afvalwaterketen	Wegenbeheer	Bestuur en externe communicatie	Mensen
				Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	Heffing en invordering	Milieu en klimaat
					Organisatie en bedrijfsondersteuning	Doelmatigheid
					Crisisbeheersing	
					Monitoring van het watersysteem	

Leeswijzer

¹ Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Indeling

Hoofdstuk 2 bevat een samenvatting van het jaarverslag. In de hoofdstukken 3 tot en met 6 hebben we de (financiële) resultaten met betrekking tot de verschillende taken van het hoogheemraadschap vermeld. Hoofdstuk 7 (Bestuur en Organisatie) en 8 (Maatschappelijk verantwoord ondernemen) bevatten de verplichte informatie over bedrijfsvoering (artikel 4.30, jo. artikel 4.11 Waterschapsbesluit). De hoofdstukken 9 tot en met 26 omvatten de overige onderdelen van het jaarverslag, zoals weerstandsvermogen, risico's, belastingdruk, en de financiële onderdelen (de jaarrekening, personele bezettingsgegevens en -lasten).

Prestatie-indicatoren

Voor het behalen van de gestelde resultaten leveren we prestaties: concrete en meetbare doelen die zijn aangegeven in het jaarplan. Deze noemen we prestatie-indicatoren. We gebruiken deze prestatie-indicatoren tijdens het begrotingsjaar om in managementrapportages de voortgang in beeld te brengen.

Aan het begin van de hoofdstukken 3 tot en met 6 en 8 hebben we per beleidsprogramma de voor 2011 vastgestelde prestatie-indicatoren op de volgende manier aangegeven.

Deze prestatie loopt wat betreft inhoud en middelen volgens planning en er zijn geen bijzonderheden te melden.

Deze prestatie loopt wat betreft inhoud en middelen voor, dan wel achter op de planning. We verwachten de geconstateerde afwijking in de planperiode voor het betreffende programma op te lossen.

Deze prestatie loopt niet goed, of loopt achter op de planning. We verwachten dit niet meer op te lossen in de planperiode voor het betreffende programma.

Financiële overzichten

In dit jaarverslag gaan we in op de verschillen tussen de begroting en de realisatie. Per programma presenteren we twee tabellen: exploitatielasten en investeringsvolumes. De tabellen tonen de cijfers van de gewijzigde begroting op basis van de begrotingswijzigingen die het bestuur op 15 juni 2011 heeft vastgesteld. In het jaarverslag kunnen afrondingsverschillen voorkomen.

De exploitatietabellen bestaan maximaal uit zes onderdelen:

- Externe kosten: de kosten voor opdrachten aan marktpartijen, zoals ingenieursbureaus, aannemers en energieleveranties, en de kosten van materialen.
- Externe opbrengsten: bijdragen van overheden, burgers en bedrijven. Voorbeelden zijn eenmalige subsidies, gemeentelijke bijdragen voor onze wegentaak, en vergunningleges.
- Kapitaallasten: rente- en afschrijvingskosten.
- Voorzieningen: mutaties in voorzieningen.
- Interne kosten: de kosten van door onze medewerkers gemaakte uren, en de toegerekende kosten van overhead, zoals ICT, huisvesting en management.
- Onvoorzien: post ter dekking voor onvoorzien uitgaven.
- Reserves: door het bestuur goedgekeurde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

De investeringstabellen bestaan uit maximaal twee onderdelen:

- Uitgaven: de kosten voor opdrachten aan marktpartijen, zoals ingenieursbureaus, aannemers, etc., en de kosten van materialen.
- Inkomsten: bijdragen van overheden, burgers en bedrijven. Voorbeelden zijn eenmalige subsidies en bijdragen van gemeenten.

Tevens zijn bij de financiële tabellen toelichting opgenomen die de afwijkingen verklaren tussen hetgeen is begroot en gerealiseerd op exploitatielasten en investeringsvolume.

Men dient zich hierbij te realiseren dat een afwijking op de exploitatiekosten drukt op het boekjaar 2011. Bij een afwijking op het investeringsvolume drukt de last niet direct op het boekjaar 2011 maar over meerdere boekjaren via de post afschrijvingen.

2 Samenvatting

Ontwikkelingen

Vrijwel alle inwoners van Noord-Holland wonen onder zeeniveau. Als hoogheemraadschap houden wij ons beheersgebied veilig tegen overstromingen en zorgen we ervoor dat wateroverlast en watertekort zo min mogelijk voorkomen. Ook zuiveren we het afvalwater en zorgen we voor schoon water.

Klimaatveranderingen hebben effect op al onze taken. Daarom zijn in de komende jaren grote investeringen nodig voor maatregelen op het gebied van verbetering van waterkeringen, het voorkomen van wateroverlast, en het verbeteren van de waterkwaliteit. Deze maatregelen willen we op een duurzame manier uitvoeren.

Tegelijk is er minder geld beschikbaar. Dit vraagt om een doelmatiger waterbeheer. We moeten de kwaliteit van dit beheer dus vergroten tegen lagere maatschappelijke kosten. Het Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven hebben hierover afspraken gemaakt in het Bestuursakkoord Water. Ze werken samen bij de uitvoering hiervan. Zo wordt met samenwerken in de waterketen² landelijk een besparing van € 380 miljoen beoogd in 2020.

Het Deltaprogramma is het nationale programma waarin wordt samengewerkt aan de veiligheid tegen overstromingen en aan de zoetwatervoorziening. Wij sluiten met onze eigen Deltavisie aan bij het nationale Deltaprogramma. Met de ontwikkeling van deze visie hebben we de discussie over het klimaatbestendig maken van ons beheersgebied aangejaagd. Dit moet leiden tot een maatschappelijk breed gedragen visie voor Hollands Noorderkwartier die ertoe leidt dat veilig wonen, werken en recreëren ook in de toekomst mogelijk blijft in de 'badkuip' die Noord-Holland is.

Maar wij kijken niet alleen naar de toekomst. Ook nu al werken we hard aan het op orde brengen van ons gebied. Dit doen we door uitvoering van de programma's Bestrijding wateroverlast, Verbetering boezemkades, Kaderrichtlijn Water, en het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Dit laatste programma heeft het Rijk aangemerkt als 'groot project', waarover aan de Tweede Kamer moet worden gerapporteerd.

Van ons wordt steeds vaker gevraagd dat we sneller, professioneler en slagvaardiger reageren op prioriteiten van samenwerkingspartners en inwoners. Om op alle ontwikkelingen te kunnen inspelen, zijn we, onder de werktitel 'Henze 2.12', een traject van organisatieverandering gestart. Hierbij richten we onze organisatiestructuur in rond onze kerntaken. Op die manier brengen we deze taken onder bij een direct verantwoordelijke. We zetten in op een flexibele organisatie met goed opgeleide, breed inzetbare medewerkers en een daarbij passende organisatiecultuur.

De gekozen aanpak van onze organisatieverandering is te omschrijven met 'doen en leren'. Met ingang van 1 juli 2012 werkt de organisatie volgens de nieuwe structuur. Daarna volgt een leer- en ontwikkelfase. Met deze aanpak brengen we onze kernwaarden (resultaat- en omgevingsgerichtheid, kostenbewust, open, betrouwbaar, en oog voor de toekomst) in de praktijk.

Resultaten

Wij hebben onze beleidsplannen, het Meerjarenplan 2011-2014 en het Jaarplan 2011 met doelen en ambities. Deze plannen zijn vertaald naar prestaties. In dit jaarverslag is zichtbaar dat we onze doelen naar verwachting bereiken. Per beleidsprogramma hebben we de voortgang samengevat.

² De waterketen omvat de productie en levering van drinkwater door drinkwaterbedrijven, het inzamelen en afvoeren van gebruikt drinkwater en overtollig regen- en grondwater door gemeenten, en het transporteren en zuiveren van dit afvalwater door waterschappen.

Tevens is de financiële stand van zaken samengevat en zijn bij grote afwijkingen verklaringen opgenomen tussen hetgeen is begroot en gerealiseerd op exploitatielasten en investeringsvolume. Men dient zich hierbij te realiseren dat een afwijking op de exploitatiekosten drukt op het boekjaar 2011. Bij een afwijking op het investeringsvolume drukt de last niet direct op het boekjaar 2011 maar over meerdere boekjaren via de post afschrijvingen.

Waterveiligheid

In het programma 'Primaire keringen op orde' is de voorgenomen 14 kilometer dijkverbetering van het project Markermeerdijk Enkhuizen-Hoorn nog niet gereed. Het wordt in 2012 afgerond. Het programma ligt overigens goed op schema om de doelstellingen te bereiken. Om te komen tot een optimaal verbeteringsplan voor waterkeringen die op een ondergrond van veen staan, is de proef 'Dijken op veen' gestart. Dit innovatieve onderzoek wordt in binnen- en buitenland met belangstelling gevolgd.

In lijn met de afspraken uit het Bestuursakkoord Water is gestart met de uitvoering van de zogenaamde verlengde derde veiligheidstoetsing van de waterkeringen. Het Rijk geeft ons daarmee de gelegenheid om alsnog een oordeel te vellen over dijktrajecten of dijkveiligheidsaspecten die we eerder nog niet konden beoordelen. De resultaten van deze toetsing hebben invloed op onze verbeteringsprogramma's.

De legger voor de primaire waterkeringen is voor 85 procent van de dijk lengte vastgesteld. Bij de nog resterende lengte gaat het om dijken die worden versterkt. Daarvan stellen we de legger binnen een jaar na afronding van de versterking op. Voor de legger van de regionale waterkeringen sluiten we aan bij de nieuwe waterkeringsindeling volgens de IPO-klassen, en bij nieuwe berekeningsmethodieken. We hebben inmiddels al onze regionale waterkeringen in kaart gebracht. Naar verwachting stellen we de leggers vast in 2013. Daarmee voldoen we aan onze afspraken met de provincie.

Voor de programma-investeringen (op orde brengen van de primaire keringen) is € 30,7 miljoen uitgegeven tegenover een begroting van € 33,7 miljoen. De lagere uitgaven zijn veroorzaakt door vertragingen in de besluitvorming rond de Zwakke Schakels en het uitvoeren van onderzoek 'Dijken op veen' waardoor het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam is vertraagd.

De programma-inkomsten waren begroot op € 23,5 miljoen waarbij € 31,5 miljoen is ontvangen. De lagere inkomsten zijn veroorzaakt door het per abuis bij de begrotingsherziening van 15 juni 2011 niet gelijkstellen van de inkomsten aan de uitgaven in verband met de subsidie van het Rijk. Hierdoor geeft de herziene begroting niet het juiste beeld van de inkomsten (€ -33,7 miljoen) weer. De werkelijke inkomsten zijn lager door de vertraging op de projecten Zwakke Schakels en Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam.

Voor de beheerinvesteringen (Beheer van de waterkering) is € 6,6 miljoen uitgegeven ten opzichte van een begroting van € 1,4 miljoen. Deze hogere uitgaven zijn veroorzaakt door een niet in de begroting opgenomen bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma als gevolg van de Spoedwet. Er is € 1,2 miljoen aan inkomsten ontvangen ten opzichte van de begroting van € 1,5 miljoen. Aan de exploitatie van het programma Waterveiligheid is € 4,9 miljoen besteed, in lijn met de begroting.

Voldoende water

In het programma Bestrijding wateroverlast hebben we 15 polders aangepast. In het totaal zijn nu 64 polders op orde. De doelstelling om eind 2014 77 polders op orde te hebben, wordt bereikt. In 2017 moeten 122 polders zijn aangepast.

Binnen het programma Verbetering boezemkades hebben we ruim 18 kilometer kade verbeterd. Het programma ligt voor op schema. Voor 2015 moet 65 kilometer boezemkade zijn verbeterd. Dit doel

wordt bereikt. We hebben onderzocht of maatregelen als de compartimentering van het boezemwatersysteem tot schade- en kostenreductie leiden. De resultaten van dit onderzoek zijn positief. Dit is van belang voor de besluitvorming over verdere verbetering van de boezemkades in 2012.

Over een lengte van 430 kilometer zijn de boezemkades opnieuw getoetst. 270 kilometer daarvan blijkt niet te voldoen. Deze waterkeringen worden binnen het programma Verbetering boezemkades (VBK-1 en VBK-2) voor 2020 verbeterd.

Het nieuwe beleidsplan Waterbodems 2012–2016 is vastgesteld. Hierin is de vergoedingsregeling voor baggerontvangst aangepast. Ook hebben we molenbeleid ontwikkeld, als uitwerking van de nota 'Beleid onroerend cultuurhistorisch erfgoed'. Voorgesteld werd om een eigen stichting op te richten en daarin onze molens onder te brengen. Omdat er voor dit voorstel geen voldoende maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak bestond, is de bestaande situatie uiteindelijk voortgezet.

Met het actualiseren van de peilbesluiten liggen we voor op schema. 50 procent van onze gebieden heeft een actueel peilbesluit. Naar onze verwachting geldt dit in 2015 voor alle gebieden. De voorgenomen overname van het onderhoud van functioneel stedelijk water van drie gemeenten is vertraagd. De afronding van dit proces voorzien we in 2012. De doelstelling om in de periode 2010-2013 met 17 gemeenten het overnameproces te hebben afgerond, gaan we met extra inspanning bereiken. We betwijfelen of we in 2016 het onderhoud van alle gemeenten hebben overgenomen. Niet alle gemeenten ondersteunen dit beleid namelijk. De doelstelling is bereikt om in 2011 met de helft van de gemeenten een waterplan te hebben gemaakt. De ambitie om in 2017 met alle gemeenten een waterplan opgesteld te hebben, realiseren we waarschijnlijk niet. Niet alle gemeenten kunnen of willen voor dat jaar een waterplan opstellen.

Het geplande beheer en onderhoud aan het watersysteem, zoals baggeren, het verwijderen van waterplanten, het handhaven van de waterpeilen, en het onderhoud van gemalen, is uitgevoerd. Overeenkomstig de planning is totaal 930.000 m³ gebaggerd waarvan 770.000 m³ in het landelijk gebied. De controle op de onderhoudsplicht, de schouw, heeft plaatsgevonden. 98 procent van de schouwaanschrijvingen was correct, waarmee de doelstelling van 95 procent correcte aanschrijvingen is bereikt. Het beeld is dat veel meldingsplichtige situaties niet worden gemeld. Hierop hebben we extra controle ingezet.

Voor de programma-investeringen van het programma Bestrijding wateroverlast is € 8,0 miljoen uitgegeven tegenover een begroting van € 12,0 miljoen. De lagere uitgaven zijn voornamelijk veroorzaakt door vertragingen in de uitvoering ten gevolge van de besluitvorming rond het bestuursakkoord over de Ecologische Hoofdstructuur. De ontvangen inkomsten bedragen € 5,5 miljoen tegenover een begroting van € 4,8 miljoen. De hogere inkomsten zijn veroorzaakt door verkoop van gronden.

Voor de programma-investeringen van het programma Verbeteren boezemkades was € 8,0 miljoen begroot waarvan € 6,9 miljoen is uitgegeven. De lagere uitgaven zijn veroorzaakt door gunstige aanbestedingen en het combineren met projecten van de Wateropgave. Geen inkomsten zijn ontvangen en begroot.

Voor de beheerinvesteringen (integraal beheer van het watersysteem) is € 10,7 miljoen uitgegeven waar € 5,7 miljoen was begroot. In de oorspronkelijke begroting was een investeringsvolume opgenomen van € 12,5 miljoen. Bij de begrotingswijziging van 15 juni is er vanuit gegaan dat dit volume door uiteenlopende oorzaken niet in 2011 gerealiseerd zou kunnen worden en is het investeringsvolume bijgesteld tot € 5,7 miljoen. Omdat er nauwelijks vertragingen zijn opgetreden konden vele projecten toch gerealiseerd worden. In het belang van de voortgang van de projecten zijn dan ook hogere uitgaven gedaan dan voorzien en is de oorspronkelijke begroting benaderd.

De uitgaven ten opzichte van de oorspronkelijke begroting zijn lager uitgevallen doordat twee projecten zijn vertraagd en één project goedkoper is aanbesteed. Er is € 1,2 miljoen aan inkomsten ontvangen tegenover een begroting van € 0,9 miljoen. De hogere inkomsten worden voornamelijk veroorzaakt door het ontvangen van een subsidie voor de wateropgave in polder AB in de gemeente Zijpe.

Binnen het programma Voldoende water hebben we op de exploitatie € 55,8 miljoen uitgegeven waar € 58,9 miljoen was begroot. De lagere uitgaven zijn veroorzaakt door het vrijvallen van € 1,8 miljoen uit het baggerfonds ten gunste van de exploitatie door de besluitvorming over het nieuwe Beleidsplan Waterbodems 2012-2016 en een verschuiving van de inzet op Handhaving naar het beleidsprogramma Schoon water.

Schoon water

De maatregelen die in de eerste planperiode van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) uitgevoerd moeten worden, hebben we vastgelegd in het KRW-rompprogramma 2010-2014. De aanleg van natuurvriendelijke oevers (nvo's) is vertraagd omdat we veel hebben geïnvesteerd in kennisopbouw. De komende jaren verwachten we hierdoor een inhaalslag. Het oplossen van vismigratieknelpunten ligt op schema. We behalen de door ons bestuur naar 2017 verschoven doelstellingen voor aanleg van nvo's en oplossen van vismigratieknelpunten.

De KRW-inrichtingsmaatregelen die we voor 2011 hebben voorgenomen, nemen we in 2012 mee binnen lopende projecten. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om peilbesluiten. We verwachten dat we voldoende maatregelen binnen lopende projecten en het huidige beheer zullen uitvoeren om aan de KRW-doelstellingen te voldoen.

De belangrijkste beheermaatregel om de doelstellingen van de KRW te bereiken, is het omschakelen naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud. De gewenste beheermethoden hebben we voor 80 procent ingevoerd. De volledige invoering hiervan voorzien we in 2013.

We onderzoeken kansrijke maatregelen voor de tweede planperiode, die van 2015 tot 2021 loopt. Het voornemen om 30 procent van de onderzoeken te starten, is gerealiseerd. We hebben het onderzoek gestart naar de achtergrondconcentraties in waterlichamen. In 2013 ronden we het af. Dit onderzoek heeft landelijke aandacht en wordt ook onder de aandacht gebracht van de Europese Unie. We hebben de eerste jaarlijkse KRW-rapportage over de voortgang van de tot en met 2015 uit te voeren maatregelen aan het Rijk aangeleverd.

Veel werken aan en lozingen op het watersysteem zijn vergunningplichtig. De doelstelling om 95 procent van de vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijn af te handelen is, op drie weken in de zomerperiode na, gehaald. Om de emissies uit riooloverstorten verder terug te dringen, hebben we de samenwerking met gemeenten versterkt. De doelstelling is bereikt om voor de helft van de gemeenten een advies uit te brengen met betrekking tot hun verbrede gemeentelijke rioleringsplan (vGRP). De laatste gemeenten stellen naar verwachting in 2012 hun vGRP vast.

Ons bestuur heeft in 2010 de prioriteiten bijgesteld ten aanzien van het verbeteren van onze rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's). Dit gebeurde om de stijging van de belastingtarieven te beperken. Hierdoor zijn enkele investeringen in rwzi's doorgeschoven naar latere jaren. Dit leidt ertoe dat we de doelstelling om alle lozingen van rwzi's in 2012 te laten voldoen aan normen van de Waterwet niet behalen. Verschillende aanpassingen van rwzi's zijn in de plan- of uitvoeringsfase. Schoon water vraagt om zo min mogelijk lozing van vervuild water op het oppervlaktewater. Rwzi's moeten voldoende rendement halen om aan de lozingsnormen te voldoen. Met een rendement van 85 procent hebben we het voorgeschreven zuiveringsrendement van onze rwzi's voor stikstof- en fosfaatverwijdering ruim gehaald. Een risico-inventarisatie van de persleidingen is uitgevoerd. Drie leidingen zijn als 'zwak' beoordeeld. We bereiden de vervanging ervan voor.

Voor de programma-investeringen van de KRW is € 0,9 miljoen uitgegeven ten opzichte van een begroting van € 3,2 miljoen. De lagere uitgaven zijn veroorzaakt door het goedkoper realiseren van vismigratieknelpunten en natuurvriendelijke oevers dan voorzien en omdat een aantal projecten begin 2012 worden gerealiseerd. Voor deze investeringen waren € 0,2 miljoen inkomsten begroot die niet zijn gerealiseerd. De inkomsten waren gelabeld aan specifieke vismigratieprojecten. Deze projecten zijn substantieel goedkoper gerealiseerd waardoor geen inkomsten zijn ontvangen. Voor de beheerinvesteringen is € 38,0 miljoen uitgegeven en was € 26,4 miljoen begroot. In de oorspronkelijke begroting was een investeringsvolume opgenomen van € 38,8 miljoen. Bij de begrotingswijziging van 15 juni is er vanuit gegaan dat dit volume door uiteenlopende oorzaken niet in 2011 gerealiseerd zou kunnen worden en is het investeringsvolume bijgesteld tot € 26,4 miljoen. Omdat er nauwelijks vertragingen zijn opgetreden konden bijna alle projecten toch gerealiseerd worden. In het belang van de voortgang van de projecten zijn dan ook hogere uitgaven gedaan dan voorzien en is de oorspronkelijke begroting benaderd. Aan inkomsten was € 1,6 miljoen begroot waarvan € 0,5 miljoen is ontvangen. De lagere uitgaven komen door een lagere bijdrage van gemeenten in het project katwoude 3^e fase omdat de aanneemsom van het project lager is dan begroot. De exploitatiekosten van het programma Schoon water bedragen € 67,5 miljoen ten opzichte van de begroting van € 70,6 miljoen. De lagere uitgaven zijn veroorzaakt door de hogere opbrengsten uit de verkoop van energie en het vrijvallen van de voorziening voor de BTW-behandeling van de slibdrooginstallatie na overeenstemming met de belastingdienst.

Veilige (vaar)wegen

Het nieuwe Wegenbeleidsplan 2012-2017 is begin 2012 vastgesteld. We hebben de Verkeersveiligheidsmonitor 2011 uitgevoerd. Deze laat zien dat het aantal ernstige verkeersslachtoffers is afgenomen. De beoogde afname met 10 procent lijkt binnen bereik. We hebben twee wegen heringericht overeenkomstig de richtlijnen van Duurzaam Veilig. De doelstelling is gehaald om in 2011 in ieder geval op 70 procent van de gebiedsontsluitingswegen de verkeersonveilige kruisingen Duurzaam Veilig te hebben heringericht.

Een deel van de wegen voldoet niet aan het minimale kwaliteitsniveau. We hebben dan ook extra budget vrijgemaakt om in de komende 5 jaar deze onderhoudsachterstand in te lopen. Het onderzoek naar de mogelijkheden om het areaal ecologisch beheerde wegbermen uit te breiden, is afgerond. Op basis van dit onderzoek besloten we om het maaien en afvoeren op te voeren naar 10 procent in 2017. Daarmee bereiken we onze ambitie voor het ecologische beheer van wegbermen. Het geplande onderhoud aan bruggen, sluizen en vaarwegen is uitgevoerd. Een deel van de bruggen en sluizen in onze vaarwegen voldoet niet aan de arbo-eisen. Het merendeel hiervan is daarom aangepast. Het resterende deel passen we in 2012 aan.

Aan de programma-investeringen is voor de Verkeersveiligheid € 1,1 miljoen uitgegeven ten opzichte van een begroting van € 1,0 miljoen en zijn € 0,9 miljoen inkomsten ontvangen tegenover een begroting van € 0,4 miljoen. De hogere inkomsten zijn veroorzaakt door ontvangen subsidies voor in 2011 afgeronde herinrichtingsprojecten uit 2010. Voor de beheerinvesteringen is € 0,2 miljoen uitgegeven tegenover een begroting van € 0,4 miljoen. De lagere uitgaven zijn veroorzaakt doordat voor het vervangen van twee bruggen in de Zeevang per abuis de totale projectkosten zijn opgevoerd in plaats van alleen de voorbereidingskosten. De uitvoeringskosten verschuiven naar 2012. Er is € 0,1 miljoen aan negatieve inkomsten door een niet ontvangen gedeelte van de bijdrage voor de pont Akersloot. Dit was in 2010 onterecht al als opbrengst meegenomen en was derhalve niet begroot.

Voor de vaarwegen is € 0,8 miljoen geïnvesteerd tegenover een begroting van € 1,1 miljoen. De lagere uitgaven zijn veroorzaakt door het herprioriteren van activiteiten waardoor het project 'automatiseren van sluizen en bruggen' niet is uitgevoerd. Er zijn geen inkomsten ontvangen of begroot.

De totale exploitatie-uitgaven voor Veilige (vaar)wegen bedroegen € 16,5 miljoen. Dit ten opzichte van de begroting van € 18,6 miljoen. De lagere uitgaven zijn voornamelijk veroorzaakt door hogere opbrengsten uit de gladheidsbestrijding voor gemeenten, extra inkomsten uit de ponten alsmede niet begrote inkomsten voor een overgedragen fietspad.

Bestuur en organisatie, en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)

We hebben de 'Toekomstvisie waterketen' opgesteld. In het eerste kwartaal van 2012 is deze bestuurlijk vastgesteld. Een mijlpaal hierin was het maken van bindende afspraken met gemeenten over het intensiveren van de samenwerking in de waterketen. Het vroeg meer tijd dan verwacht om tot deze afspraken te komen. Begin 2012 zijn de eerste afspraken met 7 gemeenten in één regio ondertekend. In de loop van 2012 volgen 3 andere regio's.

Met alle maatschappelijke organisaties hebben we de eerste versie van onze Deltavisie besproken. Deze visie is voor ons bestuur een belangrijk middel om met de samenleving in gesprek te gaan over het leefbaar houden van Noord-Holland.

We hebben ons crisisbeheersingsplan geactualiseerd. In 2012 brengen we dit bestuurlijk in procedure. In overeenstemming met onze doelstelling hebben alle teams binnen onze crisisbeheersingsorganisatie een opleiding, training of oefening gehad. Onder andere gebeurde dit door middel van de onverwachte oefening 'Breuklijn'. De samenwerking met de crisispartners is verstevigd, zo is bijvoorbeeld een bijdrage geleverd in de crisisplannen van enkele veiligheidsregio's.

Om onze taak- en naamsbekendheid te vergroten, zijn we een campagne in de massamedia gestart. Deze maakt inwoners ervan bewust dat ze onder de zeespiegel wonen, en dat het hoogheemraadschap dit mogelijk maakt. Onze relaties waardeerden hun tevredenheid over ons met een 6,7. Burgers waarden de klanttevredenheid met een 7,2. Daarmee lijkt het erop dat we de doelstelling dat dit cijfer in 2015 respectievelijk een 7 en een 7,5 moet zijn, gaan bereiken.

We hebben ons nieuwe centrale kantoor te Heerhugowaard in gebruik genomen. Het kantoor kostte € 40 miljoen. Dat is € 5 miljoen minder dan begroot. Deze nieuwe huisvesting levert een besparing op van circa € 3 miljoen per jaar. Het kantoor is ingericht op basis van het zogenaamde activiteitengerelateerde kantoorconcept, waardoor de werkplekken efficiënter worden benut. Ook herstructureren we onze werven. Dat moet in 2013 zijn afgerond. Vier werven worden hiervoor verbouwd of heringericht.

Door het stroomlijnen van onze werkprocessen en het opschonen van gegevens ten behoeve van belastingheffing hebben we de kwaliteit van onze heffing en invordering verbeterd. Dit heeft geleid tot circa 99,5 procent correct opgelegde aanslagen en een aanzienlijke verlaging van het aantal reacties op de aanslagen, begin 2012.

De formatie van onze organisatie is met circa 822 fte ten opzichte van 2010 bijna gelijk gebleven. Onze huidige capaciteit is binnen de strategische formatie- en personeelsplanning (SPP) kwantitatief en kwalitatief in kaart gebracht. In een visie is aangegeven hoe de organisatie er in 2015 uit moet zien. Vervolgens is per organisatieonderdeel een actieplan gemaakt voor de ontwikkeling van medewerkers, op in-, door- en uitstroom. De resultaten van de SPP nemen we mee bij de organisatieverandering 'Henze 2.12'.

De komende jaren zullen veel oudere medewerkers uitstromen. Om dit op te vangen, hebben we de Meester-gezel-formule geïntroduceerd. Deze zorgt ervoor dat oudere medewerkers hun kennis en ervaring overdragen op nieuwe medewerkers.

Het ziekteverzuim is in 2011 met circa 0,5 procent gestegen tot bijna 5,5 procent. Daarmee ligt het ruim boven het streefpercentage van 4. De oorzaken van de stijging zijn onderzocht, maar dit leverde helaas geen duidelijk aanwijsbare oorzaken op.

Binnen onze organisatie bestaat een groeiend bewustzijn ten aanzien van het milieu. We betrekken onze milieudoelen dan ook steeds vaker in onze dagelijkse bedrijfsvoering. Zo zijn we aandeelhouder geworden van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC). Hiermee kopen we vanaf 2012 onze energie volledig groen in. Zo bereiken we onze doelstelling dat in 2020 het aandeel duurzame energie minimaal 20 procent is.

We hebben de voorgenomen maatregelen uit het Milieu-efficiencyplan MJA3 voor de afvalwaterketen uitgevoerd. Dit bracht een energie-efficiency van 2,5 procent met zich mee, waardoor we onze doelstelling behalen. Duurzaamheid is ook in alle inkoopprocedures opgenomen. Verder stimuleren we het milieu- en klimaatbewust handelen van onze medewerkers. Hiervoor zijn we de campagne 'Groen...gewoon doen' gestart. Tijdens deze campagne moedigden we met het thema mobiliteit medewerkers aan om bij hun woon-werkverkeer vaker te fietsen.

Om voorbereid te zijn op de uitdagingen waarvoor we de komende jaren staan, is ook een betere bedrijfsvoering en een omslag in ons kostenbewustzijn nodig. Daarbij zoeken we naar een nieuw evenwicht tussen kosten en resultaten. We hebben de 'Kadernotitie kwaliteit' opgesteld. Hierin is vastgelegd hoe we een systematische verbetering van de bedrijfsvoering moeten vormgeven, en wat onze prioriteiten zijn. Een nieuw kader voor rechtmatigheid is vastgesteld en we hebben een traject gestart om de interne financiële beheersing te verbeteren. Belangrijk aandachtspunt hierbij vormt ook het waarborgen van de rechtmatigheid van uitgaven. Ook besteden we in ons organisatieveranderings-proces 'Henze 2.12' veel aandacht aan een goede en rechtmatige beheersing van onze organisatie. Als hoogheemraadschap moeten we voor externe partijen en burgers immers een transparante en betrouwbare organisatie zijn.

Voor beheerinvesteringen voor Organisatie en bedrijfsondersteuning is € 15,1 miljoen uitgegeven tegenover een begroting van € 15,5 miljoen. De lagere uitgaven zijn voornamelijk veroorzaakt door het nog niet volledig afronden van het project Centrale huisvesting. Deze kosten schuiven door naar 2012. Er zijn geen inkomsten begroot en ontvangen. Voor de Heffing en Invordering is € 0,1 miljoen begroot en zijn nagenoeg geen uitgaven gedaan.

De opbrengsten van het programma 'Bestuur en organisatie' bedragen voor de exploitatie € 144,7 miljoen. Dit ten opzichte van een begroting van € 152,8 miljoen. De lagere opbrengsten zijn voornamelijk veroorzaakt door meer inhuur van personeel voor het realiseren van investeringsprojecten en een getroffen voorziening voor Henze 2.12, samen ruim € 4,0 miljoen. Daartegenover staat het vanwege nieuwe inzichten over vernietigingen, verrekeningen en definitieve kwijtscheldingen, een eenmalige neerwaartse bijstelling van nog te innen heffingen uit voorgaande jaren met € 4,0 miljoen.

Financieel resultaat 2011

Het resultaat over 2011 ten opzichte van de gewijzigde begroting is als volgt.

Exploitatierekening (bedragen x € 1.000)	Rekening 2011	Begroting 2011 na wijzigingen	Afwijking
Totale lasten	228.620	220.772	-7.848
Totale baten	240.827	232.563	8.264
Resultaat voor bestemming	12.207	11.791	416
Mutaties in reserves	-12.204	-12.041	-163
Resultaat na bestemming	3	-250	253

Investeringen

Investeringen naar programma (bedragen x € 1 miljoen)			Jaarrekening 2011	Begroting 2011
Waterveiligheid	Programma op orde brengen primaire keringen	programma- investeringen	-0,8	10,2
	Beheer van de waterkering	beheerinvesteringen	5,4	-0,1
Voldoende water	Programma bestrijding wateroverlast	programma- investeringen	2,5	7,2
	Programma op orde brengen regionale keringen	programma- investeringen	6,9	8
	Integraal beheer van het watersysteem	beheerinvesteringen	9,5	4,8
Schoon water	Programma uitvoering Kaderrichtlijn Water	programma- investeringen	0,9	3
	Beheersing van lozingen	beheerinvesteringen	37,5	24,8
Veilige (vaar-)wegen	Programma verkeersveiligheid	programma- investeringen	0,2	0,6
	Wegenbeheer	beheerinvesteringen	0,3	0,4
	Vaarwegen	beheerinvesteringen	0,8	1,1
Bestuur en organisatie	Bestuur en externe communicatie	beheerinvesteringen	-	-
	Heffing en invordering	beheerinvesteringen	-	0,1
	Organisatie en bedrijfsondersteuning	beheerinvesteringen	15,1	15,5
Totaal netto investeringen			78,3	75,6

Deel 1 Jaarverslag - Programma's in detail

3 Waterveiligheid

Noord-Holland ligt grotendeels onder de zeespiegel en is bovendien aan drie kanten omgeven door water. De bodem daalt en de zeespiegel stijgt. Als hoogheemraadschap hebben wij de belangrijke taak om het kwetsbare, dichtbevolkte Noord-Holland te beschermen tegen overstromingen. Daarvoor onderhouden we dijken, duinen, dammen en kades, en we versterken ze als dat nodig is. In totaal gaat het om duizenden kilometers dijken en duinen langs de Noordzee, Waddenzee, Markermeer en IJsselmeer, maar ook langs binnenwater.

3.1 Indicatoren Waterveiligheid

Effect	Resultaten	Prestaties	
Veiligheid tegen overstroming	Het hoogheemraadschap voldoet aan de uitvoering van het HWBP 2007.	In 2017 is 119 kilometer primaire waterkering met de status 'voldoet niet' uit de landelijke toetsing van 2006 verbeterd.	
	Het in stand houden van de waterkeringen.	De primaire waterkeringen voldoen aan de eisen uit de keur, de legger, en het beleid uit het beheerplan Waterkeringen.	

3.2 Programma 'Primaire keringen op orde'

3.2.1 Doelstelling

Het hoogheemraadschap voldoet aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) uit 2007.

3.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij voeren de versterkingswerken aan de primaire waterkeringen uit, overeenkomstig de landelijke planning van het HWBP, zodat de veiligheid van deze waterkeringen op orde is. De veiligheidstoetsing van de primaire keringen voeren wij, als onderdeel van het HWBP, volgens de richtlijnen uit. Wij leveren de vereiste rapportage tijdig aan bij de provincie.

3.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Verbeteringen aan de primaire waterkeringen

Wij versterken de primaire waterkeringen langs de kust van de Noordzee, de Waddenzee, het IJsselmeer en het Markermeer. Het HWBP uit 2007 is hierbij de leidraad. In de periode tot 2010 lag het accent vooral op het uitwerken van plannen. Vanaf 2011 ligt de nadruk op de besluitvorming over plannen en het voorbereiden van de uitvoering.

In de planstudies zijn veel zaken gedetailleerder uitgezocht dan we in de startfase van de projecten konden inschatten. Het HWBP is in de loop van de tijd op diverse onderdelen aangepast en wordt nu aangeduid als HWBP-2. De opgave voor het verbeteren van primaire waterkeringen is bijgesteld van 119 kilometer naar 103,4 kilometer. In 2017 moeten deze waterkeringen voldoen aan de veiligheidsnormen van de Waterwet. Een uitzondering geldt voor Waddenzeedijk op Texel en de Markermeerdijk op het traject Hoorn-Edam-Amsterdam. De veiligheid daarvan is in 2021 op orde. Samen met Rijkswaterstaat hebben we voor ieder HWBP-2 project de projectopdracht vastgesteld en een hernieuwde intentieverklaring ondertekend.

In maart 2011 heeft de Tweede Kamer het HWBP-2 aangewezen als 'groot project'. Dit betekent dat we twee keer per jaar aan de Tweede Kamer rapporteren over de voortgang en de financiën. Voor de

Tweede Kamer hebben we een Basisrapportage opgesteld, waarin per project de projectinformatie is weergegeven.

We hebben de programma- en projectorganisatie verder opgezet, en de bezetting en bedrijfsvoering op orde gebracht. Daarnaast hebben we gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van de projecten. Het project Enkhuizen-Hoorn is in uitvoering, 6 andere projecten zijn in voorbereiding. Daarnaast is het onderzoeksproject 'Dijken op Veen' gestart. De resultaten van dit onderzoeksproject gebruiken we bij de uitvoering van de versterkingswerken. Eind 2011 was in totaal 10,05 van de 103,4 kilometer te versterken primaire waterkering op orde.

Per project is in 2011 het volgende bereikt.

Zwakke Schakels

We hebben gewerkt aan het projectplan, de m.e.r.'s, de vergunningaanvragen en het inkoopplan. Verder is een plan van aanpak opgesteld en een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Rijkswaterstaat en de provincie.

Waddenzee- en IJsselmeerdijken

- Waddenzeedijk Texel: de m.e.r.³-ontwerpen zijn afgerond. Per dijkvak werken we een voorkeursalternatief uit. Voor één dijkvak gaat het om een buitendijkse variant.
- Hoogwaterkering Den Oever: om tot de bepaling van het voorkeursalternatief te komen, hebben we een variantennota opgesteld. Tevens is met belangengroepen gekeken naar de wateroverlast van het haventerrein omdat het terrein ongeveer 2 keer per jaar onderloopt. 3 varianten zijn bepaald en worden door de gemeente Hollands Kroon nader onderzocht omdat er geen relatie is met de waterveiligheid.
- Wieringermeedijk en omgelegde Stonteldijk: we hebben het projectplan, de m.e.r., en de ontwerp-vergunningen opgesteld en ter inzage gelegd.
- Koegraszeedijk: het onderzoek naar andere faalmechanismen⁴ (naast 'piping') is afgerond. Dit onderzoek vond plaats in verband met het aanpassen van de reikwijdte van het project.

Markermeerdijken

- Enkhuizen-Hoorn: het grootschalige grondwerk is grotendeels afgerond. Op één plaats, waar de zetting langzamer gaat dan verwacht, moeten we nog grond op de dijk aanbrengen. Het project wordt in 2012 afgerond.
- Hoorn-Edam-Amsterdam: naast de gangbare versterkingswijzen (met grond of met damwanden) onderzoeken we de mogelijkheid van het versterken door middel van een oeverdijk.

Praktijkonderzoek 'Dijken op Veen'

Een deel van de dijken tussen Hoorn en Amsterdam staan op een ondergrond van veen. De kennis over de sterkte van de veenbodem onder deze dijken is beperkt, en er wordt getwijfeld aan de betrouwbaarheid van de beschikbare rekenmodellen. De indruk bestaat dat de veenbodem in de praktijk toch sterker is dan tot nu toe werd aangenomen. Bij een sterke ondergrond kunnen we een ontwerp voor de verbetering van de waterkering maken dat minder ruimtebeslag vraagt en minder kost. In het derde kwartaal is daarom het onderzoek 'Dijken op Veen' gestart, dat het gedrag en de sterkte van dijken op veen onderzoekt. Ook bekijken we of een rekenmodel het gedrag van veen dat onder dijken ligt goed kan voorspellen. De eerste twee praktijkproeven zijn uitgevoerd. Het onderzoek wordt in binnen- en buitenland met belangstelling gevolgd.

³ Milieueffectrapportage

⁴ Een dijk kan bezwijken als gevolg van verschillende faalmechanismen, zoals overlopen, overslag van water, instabiliteit van de dijkbekleding en 'piping'.

Overname Omringkade Marken

In het Bestuursakkoord Water is afgesproken dat wij het eigendom, beheer en onderhoud van de omringkade Marken van Rijkswaterstaat overnemen. Daarmee nemen we ook de verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van dijkversterking over. De eerste voorbereidingen voor de overdracht hebben plaatsgevonden.

Veiligheidstoetsing primaire waterkeringen

In 2010 is de derde veiligheidstoetsing van de primaire waterkeringen opgeleverd. De landelijke rapportage van de derde toetsing is in december door de staatsecretaris aangeboden aan de Tweede Kamer. Voor de dijktrajecten die niet voldoen aan de criteria uit de toetsing, is een lijst met verbetervoorstellen opgesteld. Deze lijst wordt vóór juni 2012 aan het nieuwe projectbureau nHWBP opgeleverd. Met het opstellen van de lijst zijn de voorbereidende werkzaamheden in gang gezet.

De vierde veiligheidstoetsing van primaire waterkeringen, met een doorlooptijd zes jaar, is uitgesteld. Overeenkomstig de afspraken in het Bestuursakkoord Water zijn we echter gestart met uitvoering van de zogenaamde verlengde derde toetsing. Het Rijk geeft ons daarmee de gelegenheid om alsnog een oordeel te vellen over dijktrajecten of dijkveiligheidsaspecten die we eerder nog niet konden beoordelen. We leveren deze verlengde derde toetsing op in 2013. Het Rijk heeft besloten om de doorlooptijd van toetsingsronden te verlengen tot twaalf jaar. Daarom ronden we de vierde veiligheidstoetsing af in 2023.

Klimaatverandering

De komende jaren neemt het Rijk besluiten op basis van het advies van de Deltacommissie. In 2015 wordt een besluit genomen over de stijging van het waterpeil in het IJsselmeer en over het tempo waarin dit moet gebeuren. Aan 5 van de 9 deelprogramma's van het Deltaprogramma hebben wij een bijdrage geleverd. Een substantiële bijdrage leverden we aan de programma's Waterveiligheid en IJsselmeergebied. Dit ondermeer door ondersteuning en detachering van medewerkers.

Om een goed antwoord te kunnen geven op de ontwikkelingen en besluiten in het kader van het nationale Deltaprogramma ontwikkelen we een eigen Deltavisie⁵. Deze vormt de verbindende schakel tussen het nationale Deltaprogramma en de regionale belangen binnen ons beheersgebied.

Veiligheid van Nederland in kaart (VNK-2)

Het nationale onderzoeksproject VNK omvat een studie naar overstromingsrisico's. De deelname aan het VNK-projectbureau is voortgezet. De veiligheidsbeoordeling van dijkkringen 5 (Texel) en 12 (Wieringermeer) is afgerond.

3.2.4 Wat heeft het programma Primaire keringen op orde in 2011 gekost?

In 2011 schatten we de uitgaven voor de uitvoering van het HWBP2 op € 1.083 miljoen (middenwaarde). Dit gebeurde volgens de nieuwe basisreferenties die zijn vastgesteld door ons dagelijks bestuur. In een Basisrapportage, opgesteld in het kader van 'groot project' landelijk HWBP, zijn deze gerapporteerd aan de Tweede Kamer. Door de manier van financieren lopen uitgaven en inkomsten niet parallel. De investeringsvolumes voor 2011 zijn opgenomen onder 'uitgaven'. Deze bestaan grotendeels uit onze eigen voorfinanciering. De subsidie van het Rijk is opgenomen onder de noemer 'inkomsten'.

Van het in 2008 beschikbaar gestelde krediet van € 432 miljoen is in 2011 het resterend deel van € 358 miljoen vrijgegeven. Dit gebeurde onder de voorwaarde dat het krediet per begrotingsjaar

⁵ Een nadere toelichting op de Deltavisie in paragraaf 7.1.3.

aansluit bij het uitvoeringsritme en het daarbij benodigde uitvoeringsbudget van de projecten. Tegenover het beschikbaar gestelde krediet staan inkomsten van gelijke omvang vanuit het Rijk.

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Primaire keringen op orde	Uitgaven	30,7	33,7
	Inkomsten	- 31,5	-23,5
	Totaal	- 0,8	10,2

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Uitgaven

De lagere uitgaven zijn veroorzaakt doordat de versterking van de Zwakke Schakels is vertraagd door de bestuurlijke besluitvorming. Het project Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam is ook vertraagd als gevolg van het praktijkonderzoek 'Dijken op Veen' en de aanvullende werkzaamheden binnen het project Markermeerdijk Enkhuizen-Hoorn.

Inkomsten

De investeringsinkomsten voor het HWBP worden in verband met de subsidie van het Rijk in de begroting gelijkgesteld aan de investeringsuitgaven. Bij het herzien van de begroting 2011 (begrotingswijziging 15 juni 2011) is per abuis de aanpassing van de inkomstenbegroting niet meegenomen. Hierdoor geeft de herziene begroting niet het juiste beeld van de inkomsten, die op € -33,7 miljoen gesteld hadden moeten zijn. De werkelijke inkomsten zijn lager door de vertraging op de projecten Zwakke Schakels en Markermeerdijk Hoorn-Edam-Amsterdam.

3.3 Beheer van de waterkeringen

Voor het beheer van de waterkeringen maken we geen onderscheid tussen primaire en secundaire waterkeringen. Toch beschrijven we het programma Verbetering boezemkades (secundaire waterkeringen) onder het effect 'Voldoende water'. We maken namelijk onderscheid tussen veiligheid (primaire keringen) en overlast (secundaire keringen).

3.3.1 Doelstelling

Het in stand houden van de waterkeringen.

3.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Ons dagelijks beheer is gericht op het in stand houden van het dijkprofiel zoals dat in de legger is vastgelegd. Door optimalisering van het beheer van de grasbekleding handhaven en versterken we waar nodig de erosiebestendigheid van de dijkbekleding. We voeren inspecties uit en herstellen eventuele schade. In 2014 beschikken we over actuele leggers voor de waterkeringen en een adequaat beheerregister.

3.3.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Beleidsontwikkeling

Het kaderstellend beleid voor het beheer van onze waterkeringen is vastgelegd in het Waterbeheerplan 2010-2015 (WBP4). Over de jaarlijkse voortgang van het WBP4 hebben we gerapporteerd aan de provincie.

De onderdelen uit WBP4 over waterkeringen werken we uit in de Nota Beleid Waterkeringen. Deze wordt de vervanger van de 6 themanota's van het huidige Beheerplan Waterkeringen. We hebben een eerste versie van deze nota opgesteld. Daarna hebben we het project getemporeerd omdat andere ontwikkelingen, zoals de Deltavisie, prioriteit kregen. We voorzien de vaststelling van de nota in 2012.

Beheersinstrumenten

De legger⁶ voor de primaire waterkeringen is voor het onderdeel 'zandige kust' iets later dan gepland vastgesteld. Dat gebeurde begin 2012. Hiermee is de legger voor 85 procent van de totale dijk lengte klaar. Wordt een waterkering versterkt, dan actualiseren we de legger binnen een jaar na het afronden van de versterking. Gelet op de planning verwachten we de eerste aansluitende leggerherzieningen in 2013.

De legger voor de regionale waterkeringen heeft betrekking op in totaal 1.000 kilometer waterkering. In 2010 hebben we voor 300 kilometer waterkering de ontwerplegger opgesteld. Het was de bedoeling om deze in 2011 vast te stellen. Dat is niet gebeurd, omdat we aansluiting wilden zoeken bij de nieuwe veiligheidsklassen en berekeningsmethodieken. Regionale waterkeringen krijgen namelijk een veiligheidsnorm in de vorm van een veiligheidsklasse die loopt van 1 tot en met 5. De provincie stelt deze veiligheidsklassen, ook wel IPO-klassen genoemd, naar verwachting in 2012 vast. Het tijdstip hiervan levert een risico op voor het tijdig afronden van de legger in 2013. Wij volgen de besluitvorming over de IPO-klassen en overleggen hierover met de provincie. De kartering van alle regionale waterkeringen is gereed. Hierdoor kunnen we de legger direct na het genomen besluit voor de volledige lengte opstellen.

Onderhoud boezemkades

Het was ons voornemen om te starten met het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan voor de regionale waterkeringen die geen deel uitmaken van het rompprogramma Verbetering Boezemkades. Maar vanwege de samenhang met het programma Verbetering Boezemkades (VBK1 en 2) vinden we het beter om dit meerjarenonderhoudsplan op te stellen na besluitvorming over het programma VBK 2. De besluitvorming verwachten we medio 2012. Het risico van deze vertraging is nihil. We verlengen dan ook de huidige situatie, waarbij we op basis van inspectie en klachten ad hoc op onderhoudsgebreken reageren.

Oplossen knelpunten dijkschouw

We hebben het actieplan Dijkenschouw 2010 uitgevoerd. Daarbij zijn gebreken gebiedsgericht hersteld. Naar aanleiding van onze inspecties hebben we delen van de kade van de Westerkoog en de Purmerdijk vanwege de aanhoudende droogte preventief versterkt. Waterkeringen die niet aan de norm voldoen, worden verbeterd in het kader van het programma 'Verbetering boezemkades' of het HWBP.

De rapportage van de dijkschouw 2011 is begin 2012 opgeleverd. We stellen een verbeterplan op, dat vervolgens wordt uitgevoerd.

Pachtbeleid

In 2010 hebben we pachtbeleid vastgesteld. Een belangrijk doel hiervan is het omzetten van traditionele pachtovereenkomsten in actuele kortlopende pachtovereenkomsten. Deze bevatten randvoorwaarden om de erosiebestendigheid van waterkeringen te waarborgen en recreatief medegebruik mogelijk te maken. Waar mogelijk hebben we de overeenkomsten omgezet in kortlopende, geliberaliseerde pachtovereenkomsten of in gebruiksovereenkomsten. De resterende

⁶ In de legger staat waar waterstaatswerken wat betreft ligging, vorm, afmeting en constructie aan moeten voldoen, maar ook wie de onderhoudsplichtigen en wat de bijbehorende onderhoudsverplichtingen zijn.

traditionele overeenkomsten kunnen we niet openbreken. De verhouding tussen geliberaliseerde en traditionele pachtovereenkomsten is momenteel 55 staat tot 45.

Muskusratten

Op basis van de 'Spoedwet 100 miljoen euro' heeft de provincie de organisatie van de muskusrattenbestrijding op 1 juli 2011 overgedragen aan de waterschappen. Daarmee hebben we 18 muskusrattenvangers in dienst gekregen. De waterschappen willen de muskusrattenbestrijding onderbrengen in één samenwerkingsverband. Maar de voorbereidingen hiervoor waren in 2011 nog niet zover dat we de muskusrattenvangers daar meteen in konden onderbrengen. Bijna alle besluiten over dit samenwerkingsverband zijn voor 1 januari 2012 genomen. De muskusrattenvangers gaan naar het samenwerkingsverband over als er een sociaal plan is.

Verwacht werd dat de kosten van muskusrattenbestrijding als gevolg van de Operatie Storm⁷ voor het hoogheemraadschap naar circa € 1,8 miljoen zouden stijgen. Omdat de provincie tot 1 juli 2011 heeft meebetaald, is dit € 1,2 miljoen geworden.

3.3.4 Wat heeft beheer van primaire en secundaire waterkeringen in 2011 gekost?

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Beheer van de waterkeringen	Externe kosten	4,1	4,2
	Externe opbrengsten	-2,2	-1,6
	Kapitaallasten	2,8	2,5
	Voorzieningen	0,0	0,0
	Interne kosten	2,5	2,1
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	7,2	7,1
	Reserves	-2,3	-2,3
	Totaal incl. reserves	4,9	4,9

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Externe opbrengsten

De extra opbrengsten van € 0,5 miljoen worden veroorzaakt door de verkoop van erfpachtpercelen.

Kapitaallasten

Het hogere kapitaallasten betreft de afschrijvingskosten van de solidariteitsbijdrage aan het Rijk. Bij het opstellen van de begroting zijn we uitgegaan van het optreden van kapitaallasten gedurende een half jaar. Door het eerder betalen van de bijdrage is de begroting gedurende een heel jaar met kapitaallasten belast.

Interne kosten

De hogere interne kosten zijn veroorzaakt door onze toezegging voor de praktijkproef 'Dijken op Veen' een aantal fte beschikbaar te stellen (€ 0,3 miljoen). Verder nemen we deel aan een planstudieproces met Rijkswaterstaat dat moet leiden tot een goede overdracht van de Omringkade Marken (€ 0,1 miljoen). Tevens hebben we, vanwege de droogte in het voorjaar, extra uren besteed aan de inspectie van waterkeringen.

⁷ Bezuinigingsoperatie van de waterschappen om de Rijksbegroting met 100 miljoen euro te ontlasten.

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Beheer van de waterkeringen	Uitgaven	6,6	1,4
	Inkomsten	-1,2	-1,5
	Totaal	5,4	-0,1

In de oorspronkelijke begroting was een investeringsvolume opgenomen van € 1,6 miljoen. Bij de begrotingswijziging van 15 juni is er vanuit gegaan dat dit volume door uiteenlopende oorzaken niet in 2011 gerealiseerd zou kunnen worden en is het investeringsvolume bijgesteld tot € 1,4 miljoen.

Op projectniveau zijn er tussen de gewijzigde begroting en de realisatie de volgende grote afwijkingen.

Uitgaven

De aanzienlijk hogere uitgaven zijn veroorzaakt door onze bijdrage van € 5,3 miljoen aan het HWBP in het kader van de Spoedwet. Deze bijdrage was niet opgenomen in onze begroting.

Inkomsten

De lagere inkomsten zijn voornamelijk veroorzaakt door de vertraging van de restauratie van stoomgemaal Vier Noorder Koggen als gevolg van aangetroffen asbest. Er zijn maatregelen genomen om het asbest op te ruimen en de werkzaamheden zijn vervolgens hervat. Door deze vertraging zijn de bijdragen van derden met € 0,3 miljoen achtergebleven.

4 Voldoende water

Als hoogheemraadschap zorgen wij in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal voor voldoende water in sloten en meren. Zonder goed waterbeheer zou bijna het gehele gebied onder water staan. Maar het blijft niet bij pompen. Het gaat ook om het bouwen, beheren en onderhouden van de infrastructuur die nodig is om het water vast te houden, te bergen, en aan- en af te voeren. Daar komt heel wat bij kijken, zoals het bouwen van gemalen en stuwen, het onderhouden van waterlopen, en het graven van waterpartijen.

Daarbij komt dat het klimaat verandert. Om ook in de toekomst verzekerd te zijn van voldoende water en droge voeten moet het water op een slimme manier worden beheerd. Wij nemen maatregelen tegen wateroverlast en watertekort, en brengen zo het watersysteem op orde voor de toekomst.

4.1 Indicatoren Voldoende water

Effect	Resultaten	Prestaties	
Voldoende water	In 2020 voldoet het watersysteem aan de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW-vernieuwd).	In 2017 is het programma Wateroverlast uitgevoerd en zijn de 121 polders uit het programma op orde.	
		In 2015 is 65 kilometer van het programma Verbetering boezemkades uitgevoerd (het rompprogramma).	
		In 2012 is 150 kilometer instabiele regionale keringen uit het programma Verbetering boezemkades getoetst.	
		In 2015 is een verdeling van het beschikbare water vastgesteld om mogelijke schade door watertekort te beperken.	
	Het in stand houden van het watersysteem, gericht op de vastgestelde functies.	Het watersysteem (wateren en regionale keringen) voldoet aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheerplan.	
	Bij alle ruimtelijke ontwikkelingen zijn de belangen van het watersysteem meegenomen.		

4.2 Programma Bestrijding wateroverlast

4.2.1 Doelstelling

In 2020 voldoet het watersysteem aan de afspraken uit het NBW-vernieuwd.

4.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij willen dat in 2017 alle polders binnen ons beheersgebied op orde zijn en voldoen aan de normen voor wateroverlast. Voor de planperiode van het meerjarenplan 2011-2014 geldt dat in totaal 77 van de 122 polders in 2014 op orde zijn gebracht. Om dit doel te bereiken, moet aan een aantal belangrijke voorwaarden zijn voldaan:

- voldoende grondbezit of beschikking over gronden
- voldoende medewerking van de omgeving
- voldoende subsidies verkrijgen.

4.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Sinds het vaststellen van het raamplan 'Bescherming tegen wateroverlast' in 2005 brengen we de watersystemen van polders op orde. Dit om ze te laten voldoen aan de normen voor wateroverlast. In 2010 is de tweede fase Wateropgave (periode 2010-2013) vastgesteld. Het is ons doel om aan het eind van deze fase 73 polders op orde te hebben. Dit doel wordt naar verwachting gehaald. Volgens onze prognose hebben we in 2014 77 polders op orde. In 2011 zijn 15 polders op orde gebracht, waarmee het totaal op 64 komt.

Bij de aanpak van polders hebben we steeds ingezet op het meest efficiënte pakket van maatregelen. Dit kunnen andere maatregelen zijn dan genoemd in het raamplan 'Bescherming tegen wateroverlast'. Voorbeelden van maatregelen zijn het aanpassen van stuwen, het vergroten van gemaalcapaciteit, het realiseren van extra open water en droge waterberging. Andere mogelijke maatregelen zijn het koppelen van peilvakken of polders, een herziening van het peilbesluit, het meeliften op projecten in het kader van ruilverkavel of herinrichting, of het aanleggen van compartimenteringsstuwen.

Bij de uitvoering van projecten is op een succesvolle manier 'werk met werk' gemaakt, bijvoorbeeld door de aanleg van waterberging te combineren met de verbetering van boezemkades.

Voor de medefinanciering van een aantal projecten benutten we verschillende subsidieloketten. Vanuit het subsidieloket 'Integrale projecten' is in één subsidiebeschikking programmatisch medefinanciering verzekerd voor 70 hectare waterberging. Verder zijn er bijdragen uit het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP), Synergiefonds en het Waddenfonds toegekend. Vanwege bezuinigingen bij het Rijk is er nog geen zekerheid over financiering van circa 100 hectare waterberging vanuit het subsidieprogramma Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

4.2.4 Wat heeft het programma Bestrijding wateroverlast in 2011 gekost?

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Programma Bestrijding wateroverlast	Uitgaven	8,0	12,0
	Inkomsten	-5,5	-4,8
	Totaal	2,6	7,2

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Uitgaven

Als gevolg van vertragingen bij de uitvoering van de geplande projecten zijn de uitgaven € 4,0 miljoen lager dan begroot. Deze vertragingen zijn met name het gevolg van de besluitvorming rond het bestuursakkoord over de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) voor waterbergingsprojecten die gecombineerd worden met een natuurdoel vanuit de EHS. Hierdoor schuift € 1,5 miljoen aan verwachte uitgaven door naar 2012.

Ook zijn er projecten vertraagd door het stellen van nieuwe prioriteiten. Hierdoor is € 0,9 miljoen minder uitgegeven. De aangepaste boekingsystematiek voor interne verrekeningen leidt tot lagere uitgaven van € 1,2 miljoen.

Inkomsten

De hogere inkomsten van € 0,7 miljoen worden veroorzaakt door enerzijds € 1,2 miljoen lagere inkomsten als gevolg van interne verrekeningen. Anderzijds heeft de verkoop van gronden geleid tot € 1,0 miljoen hogere inkomsten. Ook zijn de inkomsten € 1,0 miljoen hoger doordat we rekening hebben gehouden met nog te ontvangen subsidies.

4.3 Programma Verbetering boezemkades

4.3.1 Doelstelling

In 2020 voldoet het watersysteem aan de afspraken uit het NBW-vernieuwd.

4.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij voeren de veiligheidstoetsing van de regionale waterkeringen uit volgens de richtlijnen. Randvoorwaarde bij het verbeteren van de kades is dat dit op een kostenbewuste en maatschappelijk acceptabele manier gebeurt. Daarom pakken we de kades met de grootste risicoreductie als eerste aan: 65 kilometer kade moet op hoogte worden gebracht en 150 kilometer is mogelijk instabiel. In 2012 formuleren we nieuw beleid over het verbeterprogramma 2012-2020.

4.3.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Verbetering boezemkades

Om de kans op een dijkdoorbraak te beperken, zijn veiligheidsnormen vastgesteld. Wij onderhouden de waterkeringen en onderzoeken regelmatig of ze nog aan deze normen voldoen. In 2009 bleek op basis van een globale veiligheidstoetsing 430 kilometer boezemkade niet te voldoen aan de norm van de hoogte en/of stabiliteit. Uit deze 430 kilometer hebben we een eerste groep van 65 kilometer geselecteerd die voor 2015 verbeterd moet zijn (het 'rompprogramma'). 5 trajecten van in totaal 18,5 kilometer boezemkade zijn verbeterd waar 5 kilometer was voorzien. Dat gebeurde onder andere langs de Rekerpolder (5,6 kilometer) en de Bergermeer-West (9,2 kilometer). In het totaal hebben we nu ruim 20 kilometer verbeterd. Het programma ligt voor op de planning omdat de eerste projecten vooral in landelijk gebied liggen waar eenvoudige procedures gevolgd konden worden en er meer capaciteit bij projecten kon worden ingezet dan we hadden voorzien.

Veiligheidstoetsing boezemkades

In 2010 en 2011 hebben we 430 kilometer afgekeurde boezemkade opnieuw beoordeeld. Daarvan is 300 kilometer volgens afspraak met de provincie gedetailleerd getoetst. Een onderdeel van die gedetailleerde toetsing is grondonderzoek, dat voor ruim 88 kilometer is uitgevoerd. Uit de beoordeling volgt dat circa 270 kilometer van de oorspronkelijke 430 kilometer definitief is afgekeurd.

Deze boezemkades worden binnen de Versterkingsprogramma's boezemkades VBK-1 en VBK-2 voor 2020 verbeterd.

Beleidsonderzoek boezemkades

Het totale verbeteringsprogramma voor onze boezemwaterkeringen vergt de nodige investeringen. Om de kosten maatschappelijk verantwoord te houden, hebben we onderzocht of andere maatregelen, zoals compartimentering van het boezemsysteem en maalstoppeilverlaging, tot schadereductie leiden en of de kades daarmee voldoen aan de normen. De resultaten van dit onderzoek zijn positief. Medio 2012 nemen we deze resultaten mee wanneer we in samenhang over de optimalisatie van het boezemstelsel en de verbetering van de boezemkades (VBK2) besluiten.

4.3.4 Wat heeft het programma Verbetering boezemkades in 2011 gekost?

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Verbetering boezemkades	Uitgaven	6,9	8,0
	Inkomsten	0,0	0,0
	Totaal	6,9	8,0

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Uitgaven

De lagere uitgaven zijn veroorzaakt door lage marktinschrijvingen en het toepassen van 'werk met werk maken' tussen het programma 'Verbetering boezemkades' en het programma Wateropgave. Waar mogelijk is grond hergebruikt.

4.4 Bestrijding watertekort

4.4.1 Doelstelling

In 2015 wordt de maatschappelijke en economische schade als gevolg van watertekort beperkt door een verantwoorde verdeling van het beschikbare water.

4.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Klimaatverandering leidt naar verwachting tot langere droogteperiodes, hogere (zomer)temperaturen, minder wateraanvoer via grote rivieren, meer verdamping en meer verzilting. Daardoor neemt de kans toe dat we tijdelijk niet voldoende water vanuit het Markermeer of IJsselmeer kunnen binnenlaten. Zowel landelijk beleid als ons eigen beleid is er daarom op gericht om de maatschappelijke en economische schade zo veel mogelijk te beperken.

4.4.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

In de huidige situatie kennen de watersystemen boven het Noordzeekanaal geen substantieel watertekort. Door de klimaatverandering wordt lokaal een tekort aan kwalitatief goed water verwacht. Voor het hele gebied hebben we de waterbehoefte in beeld gebracht. De resultaten hiervan zijn opgeleverd aan het Deltaprogramma Zoetwater.

In een vervolgonderzoek hebben we de consequenties van de waterbehoefte en wateraanvoer onderzocht, knelpunten geïnventariseerd, en mogelijke maatregelen bepaald. In de Deltavisie wordt het langetermijnbeleid bepaald. Daarna stellen we een maatregelenprogramma op.

Ook de verzilting van het boezemstelsel in droge perioden is in beeld gebracht.

De regionale verdringingsreeks⁸ is nog niet vastgesteld. In overleg met de provincie en het Droogte-overleg Noord-Nederland is besloten om in de tussentijd de landelijke verdringingsreeks te volgen.

De regionale reeks wordt binnen het Droogte-overleg bepaald, waarbij wordt aangesloten bij het Deltaprogramma Zoetwater.

⁸ De regionale verdringingsreeks geeft duidelijkheid over de wijze van waterverdeling in tijden van schaarste. Door op voorhand duidelijk te maken op welke manier de prioriteiten worden gesteld, kennen zowel de waterbeheerders als de watergebruikers de spelregels bij de verdeling van water in tijden van tekorten.

4.4.4 Wat heeft de bestrijding van watertekort in 2011 gekost?

De programma-investeringen zijn nog zeer laag en bevinden zich in de planfase. De kosten hiervan zijn opgenomen binnen 'Integraal beheer van het watersysteem'.

4.5 Integraal beheer van het watersysteem

4.5.1 Doelstelling

Het in stand houden van het watersysteem, gericht op de vastgestelde functies.

4.5.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij willen een robuust, op de toekomst (in)gericht watersysteem. Daarom richten we het beheer ervan in naar de kwaliteitseffecten van het beheer in het watersysteem. Hier passen we onze beheermethoden, voor zover nodig, op aan. Het kader voor het beheer is vastgelegd in het Waterlopenbeheerplan. De beheerinstrumenten voor het watersysteem (de legger waterlopen, de peilbesluiten en het beheerregister) zijn op orde en actueel. In 2016 hebben we het onderhoud van het functioneel stedelijk water van alle gemeenten overgenomen.

Het is ons streven om door algemenere regels onze vergunningverlening te vereenvoudigen en te dereguleren. Hiermee ontstaat op een aantal onderdelen een verschuiving van vergunningplicht naar meldingsplicht.

4.5.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Beleid

In 2010 hebben we het Waterbeheerplan voor de planperiode 2010-2015 (WBP4) vastgesteld. De voortgang van het plan is geëvalueerd en vastgelegd in de beleidsevaluatie 2010. In deze rapportage is ook de 'Monitoringrapportage maatschappelijke effecten' opgenomen. Hierin is de toestand van het beheersgebied beschreven ten aanzien van waterveiligheid, voldoende water, schoon water en veilige wegen.

Het beleid uit het Waterbeheerplan hebben we onder andere uitgewerkt in de notitie 'Groene en Blauwe diensten', de compartimenteringstudie van het boezemsysteem, en het baggerbeleid. Het beleidsplan Waterbodems 2012-2016 is vastgesteld. Dit was nodig vanwege gewijzigde wet- en regelgeving over waterbodembeheer, zoals het in werking treden van de Waterwet en het Besluit Bodemkwaliteit. Met de vaststelling van het beleidsplan is de vergoedingsregeling voor baggerontvangst aangepast.

In 2007 is de nota 'Beleid onroerend cultuurhistorisch erfgoed' vastgesteld. Volgens deze nota stoten we in beginsel cultureel erfgoed af dat geen rol (meer) heeft in onze kern- of neventaken. Dit geldt bijvoorbeeld voor windmolens. Als uitwerking van deze nota hebben we molenbeleid ontwikkeld. Hierin werd voorgesteld om een eigen stichting op te richten waarin de molens van het hoogheemraadschap zouden worden ondergebracht. Omdat er voor dit voorstel geen voldoende maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak bestond, is de bestaande situatie uiteindelijk voortgezet.

Legger waterlopen

Wij hanteren nog de leggers⁹ van de waterlopen en kunstwerken van onze verschillende rechtsvoorgangers. Deze leggers zijn verschillend van opzet en voldoen niet meer in de huidige situatie met één hoogheemraadschap. Bovendien gaat de Waterwet uit van een integrale benadering

⁹ In de legger is omschreven waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen, maar ook wie de onderhoudsplichtigen zijn en wat de bijbehorende onderhoudsverplichtingen zijn.

van het watersysteem, dus van zowel waterkwantiteit als waterkwaliteit. De voorgenomen vaststelling van de legger is vertraagd, omdat we tijdens de tervisielegging veel zienswijzen hebben ontvangen die we zorgvuldig moeten afhandelen, en waarbij we de legger soms moeten aanpassen. Het vaststellen van de legger gebeurt in 2012. Vanaf 2013 houden we de legger, in combinatie met het opstellen van de peilbesluiten, actueel.

Peilbesluiten

In 2009 is met de provincie afgesproken dat in 2015 alle peilgebieden een actueel peilbesluit hebben. Hier streven we naar, hoewel we in het Jaarplan 2011 het jaar 2017 als eindjaar hebben genoemd. De planning voor de komende jaren is hierop afgestemd. We hebben 2 peilbesluiten vastgesteld. 7 in voorbereiding zijnde peilbesluiten en partiële herzieningen stellen we vast in 2012. Verder is gestart met het opstellen van 3 peilbesluiten. Eind 2011 had in plaats van de beoogde 35 procent al 50 procent van ons beheersgebied een actueel peilbesluit.

Beheer- en onderhoudsplannen waterlopen

Om de KRW-doelen te realiseren is een aangepast beheer van de waterlopen vereist. We hebben het gewenste beheer vastgelegd in het Waterlopenbeheerplan, een meerjarig onderhoudsplan. De beheermethoden zijn voor 80 procent geïmplementeerd in de onderhoudsplannen. De onderhoudsplannen 2011 zijn uitgevoerd overeenkomstig de Gedragscode Flora- en Faunawet. We hebben het uitgevoerde onderhoud geëvalueerd. Verbeteringen en wijzigingen zijn doorgevoerd in de onderhoudsplannen voor 2012. Na afronding van 3 KRW-pilots voeren we de beheermethoden volledig in.

Voor het beheer van waterbergingslocaties hebben we aparte beheerplannen opgesteld waarin ook een meerjaren onderhoudsplan is opgenomen. Na de oplevering van een nieuwe waterbergingslocatie stellen we een onderhoudsplan met een eenduidige opzet op.

Overname onderhoud stedelijk water

Een groot deel van de grachten, vijvers, sloten en andere waterlopen in het stedelijk gebied wordt onderhouden door de gemeente. Halverwege de jaren negentig is besloten dat het wenselijk is om het onderhoud van het water in de stedelijke omgeving door de waterbeheerder te laten doen. De afgelopen jaren hebben we het onderhoud van het bestaand stedelijk water in enkele gemeenten overgenomen. Voor de periode 2010–2013 staat de overname in 17 gemeenten gepland.

Voor 2011 was met 3 gemeenten de afronding van de overnametrajecten voorzien. Maar deze trajecten zijn door aanvullende wensen en eisen van de betrokken gemeenten vertraagd. Met 2 gemeenten is een proefperiode afgesproken in 2011 (Purmerend), en 2011-2012 (Langedijk). Dit om ervaringen met het aangepaste onderhoud op te doen. De overnameovereenkomst met de gemeente Harenkarspel is klaar voor besluitvorming in 2012.

Met de gemeente Hoorn hebben we het overnametraject gestart. Met Heemskerk is afgesproken om te starten. Op basis van de huidige inzichten en ervaringen voldoen we, met enige extra inspanning, in 2013 aan het afgesproken aantal van 17 gemeenten.

Het beleid voor overname van nieuw stedelijk water in onder andere uitbreidingswijken is geactualiseerd en is specifiek ingezet op de overname van nieuw stedelijk water.

Waterplannen

Het Rijk, provincies, gemeenten en waterbeheerders hebben afgesproken dat alle gemeenten een waterplan¹⁰ moeten hebben. Het is onze ambitie om in 2017 met alle gemeenten een waterplan te hebben vastgesteld. Het opstellen van waterplannen is conform de planning verlopen. De waterplannen 'Bergen, Castricum en Heiloo', 'Langedijk en Harenkarspel' en Stedebroec zijn

¹⁰ In een gemeentelijk waterplan geven gemeente en hoogheemraadschap samen invulling aan het huidige waterbeleid. Opgenomen wordt hoe het o.a. staat met wateroverlast, waterrecreatie, waterkwaliteit en waterbeleving. Naast de inventarisatie staat omschreven wat gemeente en hoogheemraadschap uiteindelijk op deze onderdelen willen bereiken en welke maatregelen nodig zijn om dat niveau te bereiken.

vastgesteld. Met de gemeenten Beemster, Drechterland en Waterland zijn we met het opstellen van een waterplan gestart. Deze gemeenten ondersteunen het initiatief krachtig. In het periodiek bestuurlijk overleg met gemeenten zijn de kansen verkend voor het opstellen van waterplannen en is de planning hierop aangepast. Het doel om eind 2011 met 50 procent van de gemeenten een waterplan te hebben, is bereikt.

In de vastgestelde waterplannen is een maatregelenpakket opgenomen om de doelen van het plan te bereiken. De afgesproken maatregelen zijn uitgevoerd en de planning van nog uit te voeren maatregelen is in bestuurlijke overleg met de verschillende gemeenten afgestemd.

Een onderdeel van het waterplan is monitoring. Hierbij meten we of het beoogde effect van onze maatregelen is bereikt. Eerst leggen we de beginsituatie van de kwaliteit van het watersysteem vast (nulsituatie). Ruim na het realiseren van de maatregelen meten we het effect ervan. Het vastleggen van de nulsituatie is voor 10 in plaats van 4 gemeenten uitgevoerd. Hiermee ligt de nulsituatie vast voor alle gemeenten met een waterplan.

Plannen van derden en de watertoets

Voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen met gevolgen voor het watersysteem moeten de initiatiefnemers onze goedkeuring hebben. De watertoets is van toepassing als functies van een gebied veranderen en een planologische procedure aan de orde is. In het kader van de watertoets adviseren we over de functiegeschiktheid en de inrichting van het watersysteem. Het accent ligt op het vroegtijdig adviseren en pas in tweede termijn op de toetsing. Om al in het voortraject van de planvorming te adviseren over de wateraspecten, hebben we samenwerking gezocht met initiatiefnemers van ruimtelijke plannen. De gemeenten zijn hiervoor pro-actief benaderd. We hebben meer dan 700 integrale adviezen omtrent plannen van derden uitgebracht. Of de initiatiefnemer onze adviezen in zijn plannen heeft verwerkt, hebben we gecontroleerd aan de hand van onder andere bestemmingsplannen en projectbesluiten. In het overgrote deel van de plannen is ons advies overgenomen.

We hebben geëvalueerd in hoeverre (water)belangen in het gewijzigde watertoetsproces zijn verankerd. De conclusie is dat de Keur voldoende zekerheid biedt voor het realiseren van compenserende waterberging als verhard oppervlak wordt uitgebreid. Deze compenserende waterberging is nodig om neerslag, die via een verharde ondergrond sneller wordt afgevoerd, in het watersysteem te kunnen bergen, en zo wateroverlast te voorkomen.

Verder hebben we meer inbreng dan voorzien gegeven in belangrijke samenwerkingsprojecten als de Schoonwatervallei, het Strategisch Groenproject Tussen IJ en Z, Strategisch Groenproject Uitbreiding Geestmerambacht en de businesscases veenweiden. Wij participeren in deze 4 businesscases (Zeevang, Kalverpolder, Westzaan en Waterland-Oost) om onze belangen veilig te stellen. Vertraging of eventueel niet doorgaan van de realisatie van de businesscases leidt voor ons niet tot (financiële) risico's. Als de oorspronkelijke waterhuishoudkundige situatie wordt gehandhaafd, worden de hogere waterkwaliteitsdoelen en/of ecologische doelen niet bereikt.

Waterbank

Belangrijk voor het functioneren van het watersysteem is het op orde hebben en houden van watersystemen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Als de hoeveelheid verhard oppervlak groter wordt, vindt versnelde afvoer van regenwater plaats. Om het veiligheidsniveau te waarborgen is dan aanleg van extra waterberging nodig.

De digitale Waterbank houdt voor iedere ruimtelijke ontwikkeling bij hoeveel waterberging er ter compensatie voor nieuw aangelegde verharding wordt gerealiseerd. Zo wordt het beschikbare

watersaldo per peilgebied inzichtelijk en kan dit worden gebruikt voor ruimtelijke ontwikkeling op een andere plek in het peilgebied.

Samen met de gemeente Zaanstad hebben we een pilotproject uitgevoerd voor een digitale Waterbank. De pilot is geëvalueerd. Besloten is om geleidelijk met alle gemeenten een eenvoudige versie van een digitale Waterbank in te voeren. In 2012 is de ambitie om met 80 procent van alle gemeenten afspraken te hebben gemaakt.

Maatregelen om het watersysteem te verbeteren

Voor het goed functioneren van onze boezemstelsels moet extra gemaalcapaciteit aan de oostzijde van de Schermerboezem worden geplaatst. Ook moeten aanpassingen aan een aantal kunstwerken worden uitgevoerd. De vervolgstudie naar de extra gemaalcapaciteit is uitgevoerd. Daarbij is aangesloten bij het onderzoek naar mogelijkheden om op een meer kosteneffectieve wijze het vereiste beschermingsniveau van boezemkades te halen. De resultaten van het onderzoek zijn positief. Medio 2012 worden de resultaten meegenomen wanneer we besluiten over de optimalisatie van het boezemstelsel in samenhang met de verbetering van de boezemkades (VBK2).

Om het watersysteem te verbeteren voeren we jaarlijks een aantal KRW-maatregelen uit die snel en eenvoudig te realiseren zijn of meeliften met andere projecten. De waterberging Over 't Hek, waarbij ook een natuurvriendelijke oever is aangelegd, is daar een voorbeeld van.

Baggeren en saneren van waterbodems

Ons baggerbeleid is vastgelegd in het Beleidsplan Waterbodems 2012–2016. Bij de uitvoering van het baggerwerk is rekening gehouden met de Flora- en Faunawet. Deze wet is in 2006 voor de waterschappen vertaald in een gedragscode die wij verder hebben uitgewerkt in werkprotocollen die we bij baggerprojecten hanteren. Hierdoor wordt baggerwerk in ruimte en tijd gefaseerd en worden kwetsbare perioden, zoals het broedseizoen, vermeden. Kwetsbare flora en fauna worden zo ontzien.

Op grond van de Waterwet zijn wij bevoegd gezag geworden voor sanering van waterbodems. Op basis van een lijst van de provincie met 65 te saneren locaties hebben we onderzoek uitgevoerd om te komen tot een prioriteitenlijst met de 20 meest urgente saneringslocaties. Gebleken is dat niet van alle locaties de gegevens bij de provincie bekend zijn. Hierdoor konden we geen goede prioriteitenlijst en plan van aanpak opstellen. Met sanering is daarom nog niet gestart. In 2012 wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd. We bepalen de 20 meest urgente locaties en stemmen deze voor subsidieverstrekking af met de provincie. De komende jaren wordt de sanering uitgevoerd.

De afzet van bagger op onder andere aanliggende percelen wordt een steeds groter probleem. Daarom hebben we meer gebruik gemaakt van de mogelijkheden die milieuwet- en regelgeving biedt voor het verspreiden van bagger in weilanddepots. De afzet in dijkversterkingprojecten heeft nog geen concrete resultaten opgeleverd.

Het certificeren van het beheer van depots en de verwerking van bagger is voortgezet. In het totaal zijn nu 18 depots gecertificeerd en door de landelijke overheid erkend. Jaarlijks wordt het uitgevoerde beheer van de depots door middel van externe audits gecontroleerd. Het ISO 9000 certificaat is weer verleend.

We zijn nog in gesprek met de provincie over de overdracht van het vaarwegbeheer. De besluitvorming hierover verwachten we in 2012. Daarna vertalen we eventuele gevolgen naar de baggerprogramma's en baggerprojecten.

Om het reguliere baggeronderhoud en grote baggerprojecten uit te voeren beschikken we over een baggerfonds. Met een fonds worden de jaarlijks fluctuerende kosten voor het baggeren gelijkmatig als lasten over de periode verdeeld. Dit jaar is het baggerfonds per saldo € 7,1 miljoen toegenomen. Op basis van het vastgestelde Beleidsplan Waterbodems 2012 – 2016 is bepaald dat over de periode 2012 – 2020 jaarlijks een bedrag van € 12,9 miljoen in de baggervoorziening moet worden gestort om het onderhoud aan waterbodems in deze periode te kunnen financieren.

In lijn met de begroting is 930.000 m³ gebaggerd waarvan 770.000 m³ in het landelijk gebied, 150.000 m³ in het stedelijk gebied en 10.000 m³ verontreinigde bagger. Eind 2011 waren er 18 depots operationeel. Drie nieuwe depots zijn in bedrijf genomen in Langedijk, Texel en Oosthuizen. In de depots is 180.000 m³ bagger ontvangen waarvan 50.000 m³ van derden.

Het beheer van de baggerdepots is gecertificeerd en is extern getoetst. Er zijn geen onvolkomenheden geconstateerd en verbeteracties zijn uitgevoerd.

Beheer hoeveelheid water

Het watersysteem is adequaat naar de gebruiksfunctie beheerd en wateroverlast en –schaarste zijn zoveel mogelijk voorkomen. We hebben de beschikbare objecten, zoals gemalen, stuwen en inlaten, ingezet om het waterpeil overeenkomstig het peilbesluit te handhaven.

Het voorjaar was extreem droog. Hierdoor was er sprake van een landelijk verzoek om zorgvuldig met inlaten om te gaan. De inlaat van water voor het handhaven van de waterkwaliteit in watersystemen is vervolgens beperkt. Dit had tot gevolg dat water in het noordelijkste deel van de Schermerboezem door het hoge zoutgehalte voor sommige teelten tijdelijk ongeschikt werd voor beregening. Dit heeft niet tot grote problemen geleid.

Daarna kwam een zeer natte zomer, waarbij zware lokale buien in het noorden van het gebied tot enkele wateroverlastsituaties hebben geleid. Calamiteiten deden zich niet voor, maar er was wel sprake van gewasschade en schadeclaims.

Om de waterhuishoudkundige functies van de watersystemen te waarborgen, hebben we regulier onderhoud en periodiek onderhoud uitgevoerd. 25 gemalen hebben groot onderhoud gekregen en 15 gemalen zijn volledig vervangen. Het groot onderhoud van 3 gemalen hebben we afgestemd op de voor die gebieden lopende projecten uit het programma 'Bestrijding wateroverlast'. Op Texel zijn we gestart met het vervangen en automatiseren van 38 stuwen.

Wateroverlast en waterschade kunnen we zoveel mogelijk beperken door via centrale sturing met gebiedsregelingen optimaal gebruik te maken van de aanwezige berging in het watersysteem. Tot 2016 leggen we 38 gebiedsregelingen aan. 8 hiervan zijn al klaar, 7 zijn in de testfase en 4 zijn in aanleg.

Grondwaterbeheer

Sinds de invoering van de Waterwet zijn wij verantwoordelijk voor het grootste deel van het operationele grondwaterbeheer, de vergunningverlening voor 'ondiepe' grondwateronttrekkingen en infiltraties. Om de vergunningverlening en handhaving voor grondwateronttrekkingen goed te kunnen uitvoeren, hebben we een beoordelingskader opgesteld en zijn we gestart met de invoering daarvan. Dit krijgt in 2012 een vervolg.

In 2011 hebben we 190 meldingen ontvangen van grondwateronttrekkingen. We hebben 75 vergunningaanvragen behandeld. Het beeld is dat circa 50 procent van de grondwateronttrekkingen voor bronbemaling niet worden gemeld. Daarom hebben we extra ingezet op handhaving.

Het grondwater maakt integraal onderdeel uit van het watersysteem. Ongecontroleerde grondwateronttrekkingen kunnen ernstige gevolgen hebben, zoals verzakkingen van wegen en gebouwen, en watertekorten in landbouw- en natuurgebieden. Naar de risico's van grondwateronttrekking wordt onderzoek uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn in 2012 bekend. Bij onze advisering over watergebiedsplannen, plannen van derden, en het uitvoeren van de watertoets

hebben we de grondwateraspecten meegenomen. Hierbij wordt het grondwaterbeleid van de provincie voortgezet.

Vergunningverlening en handhaving Keur

Om het goed functioneren van het watersysteem te waarborgen, is voor verschillende activiteiten in en om het watersysteem een watervergunning nodig. Naast het afgeven van vergunning is ook controle op de naleving daarvan vereist. We hebben meer dan 1.700 controles uitgevoerd. Landelijk wordt er gewerkt aan de mogelijkheid om watervergunningen digitaal aan te vragen (Omgevingsloket online). Aan de ontwikkeling van dit instrument hebben we een belangrijke bijdrage geleverd. De geplande invoering per 1 januari 2012 is niet gehaald omdat de besluiten die daarvoor nodig zijn als gevolg van Kamervragen niet tijdig zijn vastgesteld. Medio 2012 voorzien we de invoering. Tot dan zetten we de huidige werkmethode voort. Technisch en organisatorisch zijn we klaar voor de invoering.

In lijn met de Wet Elektronische Bekendmaking publiceren we de meeste vergunningen en meldingen elektronisch, en niet in de (lokale) krant. Naast een kostenvoordeel heeft het ook toegankelijkheidsvoordelen voor de burger.

Voor een goede af- en aanvoer van water is het belangrijk dat de onderhoudsverplichtingen uit de Keur jaarlijks worden uitgevoerd. Om dit te controleren hebben we 3 schouwen uitgevoerd. In de vroege zomer is in specifieke gebieden, waar de af- en aanvoer van water tot problemen kan leiden, de knelpuntenschouw uitgevoerd. De najaarsschouw voerden we in het hele beheersgebied uit. In het najaar valt de meeste regen en is het, om wateroverlast te voorkomen, van belang dat overtollige waterplanten en andere obstakels zijn verwijderd. Overtreders zijn aangeschreven. 98 procent van de schouwaanschrijvingen was correct, waarmee de doelstelling van 95 procent correcte aanschrijvingen is bereikt. Het aantal klachten is daardoor afgenomen. Ons nieuwe meldingensysteem ondersteunt een snelle afhandeling van klachten.

Eind 2010 is het project Schouw in de Toekomst gestart, waarbij we onderzoeken hoe het schouwproces beter, efficiënter en effectiever kan. Het onderzoek is afgerond en wordt uitgewerkt. Eén van de innovaties is dat schouwmeesters de beschikking krijgen over een mobiel digitaal systeem waarmee de exacte locatie van de schouwovertreiding wordt bepaald. Zo wordt de kans op fouten minder groot.

Waterparels

De provincie heeft in haar Waterplan het initiatief genomen om water met de meest bijzondere aquatische natuurwaarden, de 'waterparels', in beeld te brengen. Het maatregelenpakket om de waterparels te beschermen, beheren en onderhouden is opgesteld. Wij hebben de verantwoordelijkheid voor gebieden aan de Plesmanweg in Beverwijk en langs de Roossloot in Bergen. Deze brengen we in 2012 op orde.

4.5.4 Wat heeft het beheer van het watersysteem in 2011 gekost?

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Beheer watersystemen	Externe kosten	19,3	18,2
	Externe opbrengsten	-1,7	-1,1
	Kapitaallasten	12,7	12,6
	Voorzieningen	7,1	8,9
	Interne kosten	18,3	20,1

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
	Onvoorzien	0,0	0,1
	Totaal excl. reserves	55,8	58,9
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	55,8	58,9

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Externe kosten

De hogere uitgaven zijn voor een belangrijk deel veroorzaakt door hogere energiekosten (€ 0,4 miljoen) omdat de tarieven meer zijn gestegen dan voorzien en het in periodes van het jaar relatief nat is geweest waardoor meer energie is verbruikt voor bemaling. De rest is met name veroorzaakt door diverse kleinere afwijkingen voortkomend uit doorlopende werkzaamheden uit 2010. In het totaal betreft dit € 0,7 miljoen.

Externe opbrengsten

De hogere opbrengsten zijn voornamelijk veroorzaakt door een ontvangen afkoopsom van € 0,4 miljoen voor het aan ons overdragen van het onderhoud van waterlopen en rietoevers in het glastuinbouwgebied 'het Grootslag'.

Voorziening

Op basis van de meerjarenraming in het Beleidsplan Waterbodems 2012 – 2016 (CHI 15 februari 2012, nr. 11.41012) is berekend dat over de periode 2012 – 2020 jaarlijks een bedrag van € 12,9 in de baggervoorziening moet worden gestort. Vóór de vaststelling van het nieuwe beleidsplan bedroeg het saldo van de voorziening per balansdatum € 7,8 miljoen. Op basis van de nieuwe berekeningen blijkt een saldo van € 6,0 miljoen voldoende te zijn. Het verschil van € 1,8 miljoen is, conform de geldende regelgeving, in het verslagjaar ten gunste van de exploitatie vrijgevallen. Hierdoor ontstaat een toename van per saldo € 7,1 miljoen.

Interne kosten

Het verschil van € 1,8 miljoen komt voornamelijk doordat de uren voor handhaving geheel zijn begroot op het beleidsprogramma 'Voldoende water' in plaats van op 'Schoon water' en 'Voldoende water'. De werkelijke uren zijn op beide programma's geboekt, waardoor dit programma een 'onderschrijding' kent van € 0,9 miljoen.

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Beheer watersystemen	Uitgaven	10,7	5,7
	Inkomsten	-1,2	-0,9
	Totaal	9,5	4,8

In de oorspronkelijke begroting was een investeringsvolume opgenomen van € 12,5 miljoen. Bij de begrotingswijziging van 15 juni is er vanuit gegaan dat dit volume door uiteenlopende oorzaken niet in 2011 gerealiseerd zou kunnen worden en is het investeringsvolume bijgesteld tot € 5,7 miljoen. Omdat er nauwelijks vertragingen zijn opgetreden konden vele projecten toch gerealiseerd worden. In het belang van de voortgang van de projecten zijn dan ook hogere uitgaven gedaan dan voorzien en is de oorspronkelijke begroting benaderd.

Op projectniveau zijn er tussen de oorspronkelijke begroting van € 12,5 miljoen en de realisatie van € 10,7 miljoen de volgende grote afwijkingen.

Uitgaven

Als gevolg van het in het najaar van 2011 genomen bestuursbesluit tot de bouw van een nieuw gemaal in het stedelijk gebied van Purmerend, is het vervangen van de pompen van het gemaal Purmer Noord uitgesteld. De begrote uitgaven van € 0,5 miljoen schuiven door naar 2012.

De derde module van de herinrichting Bergen Egmond Schoorl (BES) is deels uitgevoerd. Het wateraanvoerplan is gestart en wordt in 2012 verder uitgevoerd. Dit heeft tot gevolg dat de uitgaven € 0,55 miljoen lager zijn dan begroot.

De reconstructie van het gemaal Anna Paulowna is door een gunstig aanbestedingsklimaat voor € 0,55 miljoen lager aanbesteed dan begroot.

Inkomsten

De Provincie Noord-Holland heeft subsidie toegekend voor de wateropgave in polder AB in gemeente Zijpe. Dit leidt tot € 0,30 miljoen hogere inkomsten.

5 Schoon water

Wij zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Water in beekjes, sloten, kanalen, plassen en meren moet schoon zijn. Ook veilig recreëren in en op het water vraagt om schoon water. Dit bereiken we door het zuiveren van afvalwater, het onderhouden en baggeren van waterlopen, en het investeren in maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Maar ook door het verlenen van watervergunningen en het toezicht houden op lozingen.

5.1 Indicatoren Schoon water

Effect	Resultaten	Prestaties	
Schoon water	In 2027 wordt voor de 58 waterlichamen voldaan aan de kwaliteitsdoelstellingen van het watersysteem conform de KRW.	In 2015 zijn de inrichtings-, beheers- en onderzoeksmaatregelen uit het KRW-programma afgerond. De investeringsmaatregelen zijn in 2017 afgerond.	
	Het in stand houden van het watersysteem, gericht op de vastgestelde functies.	De wateren voldoen aan de eisen uit de keur, de legger en het beleid uit het waterbeheerplan.	
		In 2015 zijn de lozingen afgestemd op de waterkwaliteit van het ontvangende watersysteem.	
		In 2015 voldoen de zuiveringskringen aan de lozingsnormen.	

5.2 Programma Kaderrichtlijn Water

5.2.1 Doelstelling

In 2027 voldoen de 58 waterlichamen aan de kwaliteitsdoelstellingen van het watersysteem, overeenkomstig de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). De waterkwaliteit wordt minimaal op hetzelfde niveau gehouden.

5.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Voor het halen van de doelstelling voor 2027 hebben we een maatregelenpakket met resultaatverplichting bepaald: het KRW-programma. Dit bestaat uit de volgende onderdelen:

- Investeringsmaatregelen, zoals natuurvriendelijke oevers en voorzieningen voor vismigratie
- Inrichtingsmaatregelen binnen huidig beheer en lopende projecten
- Omschakeling naar natuurvriendelijk onderhoud
- Onderzoek, bestaande uit:
 - 1) een onderzoeksmaatregelenpakket voor de KRW dat in samenspraak met de provincie en gemeenten tot stand is gekomen, met als doel het onderzoeken van maatregelen waarvan het effect op de waterkwaliteit nog niet duidelijk genoeg is.
 - 2) intern onderzoek naar voor de waterkwaliteit belangrijke stoffen, die bij hoge achtergrondconcentraties van een waterlichaam bepalend zijn voor de haalbaarheid van de KRW-doelen.
- Monitoring, evaluatie en rapportage.

5.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Het bereiken van de KRW-doelen vraagt investeringen in de verbetering van watersystemen. De KRW kent 3 planperiodes. De periode tot 2015 is de eerste. Daarna volgen de periode 2015-2021 en 2021-2027. In 2009 is een pakket van maatregelen vastgesteld: het KRW-rompprogramma 2010-2014. Ons bestuur heeft de einddatum voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het oplossen van vismigratieknelpunten uit de eerste planperiode verschoven van 2015 naar 2017.

Inmiddels hebben we ervaring opgedaan met de uitvoering van dit programma. Bij ons, maar ook landelijk, ontbrak kennis over het oplossen van vismigratieknelpunten en de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Daarom hebben we prioriteit gegeven aan kennisopbouw. De uitvoering van maatregelen is daardoor enigszins vertraagd. Van de voorgenomen 30 kilometer is 10 kilometer natuurvriendelijke oever gerealiseerd. Door onze investering in kennisopbouw verwachten we de aanleg van oevers de komende jaren te versnellen, zodat de doelstelling voor het rompprogramma van 95 kilometer in 2014 wordt bereikt.

Van de voorgenomen 17 vismigratieknelpunten hebben we er 6 opgelost. 8 knelpunten zijn begin 2012 opgelost en van 3 locaties is geconcludeerd dat passages niet effectief zijn. We verwachten de doelstelling van het rompprogramma, het oplossen van 33 vismigratieknelpunten in 2014, te bereiken.

Inrichtingsmaatregelen binnen lopende projecten en het huidige beheer

Naast nieuwe investeringprogramma's voeren we ook inrichtingsmaatregelen uit binnen lopende projecten en het huidige beheer. Dit jaar hebben we geen inrichtingsmaatregelen, zoals het beperken van gebiedsvreemd water en flexibel peilbeheer, uitgevoerd. Dit komt doordat we deze in 2012 koppelen aan projecten, waaronder peilbesluiten (onder andere Waterland) en gebiedsplannen. Daarbij nemen we deze aspecten mee. Vanuit de projecten benoemen we vervolgcacties voor de periode tot 2015.

De aanleg van fauna-uittreedplaatsen heeft geen toegevoegde waarde voor de verbetering van de waterkwaliteit. Daarom hebben we deze niet uitgevoerd. Dit is gemeld in onze rapportage aan de Europese Unie.

Omschakelen naar natuurvriendelijk onderhoud

Onze belangrijkste beheermaatregel om de doelstellingen voor de KRW te behalen, is het omschakelen naar natuurvriendelijk beheer en onderhoud. Het traject voor omschakeling naar natuurvriendelijk beheer, dat al in 2007 startte, is binnen het reguliere beheer verder vormgegeven. We hebben de gewenste beheermethoden voor 80 procent in onze onderhoudsplannen ingevoerd. Om tot volledige invoering te komen hebben we 3 pilots gestart: kroos verwijderen, natuurvriendelijk baggeren en natuurvriendelijk schonen. Deze pilots worden in 2012 afgerond en geëvalueerd. De resultaten nemen we mee in de onderhoudsplannen voor 2013.

In de pilot 'natuurvriendelijk schonen' hebben we voor de polders de Purmer, de Zeevang en het stedelijk gebied van Purmerend modelmatig bepaald hoeveel waterplanten er kunnen blijven staan zonder dat de waterafvoer wordt belemmerd.

Naast natuurvriendelijk beheer en onderhoud van de waterlopen speelt het beheer van natuurvriendelijke oevers een belangrijke rol in de waterkwaliteit. In 2010 en 2011 hebben we de bestaande natuurvriendelijke oevers in het beheersgebied in kaart gebracht en is bepaald voor welke oevers wij onderhoudsplicht hebben. Onze onderhoudsplannen zijn op deze onderhoudsplicht aangepast en het onderhoud is uitgevoerd.

Onderzoek

In 2010 zijn we begonnen met het inventariseren van onderzoek naar maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit die hun uitwerking hebben in de tweede KRW-planperiode (vanaf 2015). We hebben de voorgenomen onderzoeken toen herijkt aan de actuele situatie van lopende onderzoeken. Ook hebben we prioriteiten gesteld en deze afgestemd met gemeenten en provincie. Dit leidde tot een herijkt onderzoeksmaatregelenpakket. Vanuit dit pakket zijn we dit jaar de volgende onderzoeken gestart: Natuurvriendelijke boezem, Waterhuishouding duinpolders, Mest voor weidevogels, Onderwaterdrains, Pilot erfemissie bloembollenbedrijven, Visvergunningen boezem, en Schoner effluent. Hiermee hebben we voldaan aan de doelstelling om in 2011 30 procent van de onderzoeken te starten.

Het onderzoek naar bestrijdingsmiddelengebruik is niet uitgevoerd omdat dit door wetwijzigingen geen meerwaarde heeft. Het onderzoek Gladheidbestrijding is vervallen omdat de belasting van strooizout op het watersysteem marginaal blijkt en een minder schadelijk soort strooizout wordt geïntroduceerd.

We hebben een pilotonderzoek naar de achtergrondwaarde voor stoffen in de Wieringermeer uitgevoerd. Achtergrondconcentraties zijn concentraties van stoffen die ergens van nature of als gevolg van de historie aanwezig zijn. Bij hoge achtergrondconcentraties verbeteren KRW-maatregelen de waterkwaliteit niet of nauwelijks. Hierdoor kan het beoogde doel in een aantal situaties niet worden bereikt. Na de pilot is onderzoek gestart naar achtergrondconcentraties in de overige waterlichamen binnen het gebied. Deze onderzoeken ronden we uiterlijk in 2013 af. Ze kunnen leiden tot aanpassing van KRW-doelen en maatregelen per waterlichaam. Het onderzoek heeft landelijke aandacht en wordt onder de aandacht gebracht bij de Europese Unie, onder andere vanwege kennisuitwisseling.

Monitoring, evaluatie en rapportage

Wij zijn wettelijk verplicht om de waterlichamen te monitoren. Daarvoor maken we gebruik van een gebiedsdekkend (basis)meetnet dat voldoet aan de KRW-criteria. De data voor waterkwaliteit (stoffen, soorten waterdieren en planten) zijn op orde gebracht volgens de landelijke vereiste standaarden.

Verder meten we de effecten van uitgevoerde KRW-maatregelen. Hiervoor deden we 'nulmetingen', onder andere bij aangelegde natuurvriendelijke oevers. Dit is de eerste stap om te komen tot effectief en efficiënt 'meten op maatregelniveau': alleen meten waar dit toegevoegde waarde heeft. Het duurt jaren voordat de ecologische effecten van maatregelen, als deze al effect hebben, meetbaar zijn.

In het voorjaar leverden we het Rijk voor het eerst de jaarlijkse rapportage over de uitvoering van KRW-maatregelen. Hierin staat de voortgang wat betreft de maatregelen die tot en met 2015 gerealiseerd worden. Over de effecten van de uitgevoerde maatregelen rapporteren we vanaf 2013.

We hebben deelgenomen aan verschillende KRW-innovatieprojecten (KRW Volg- en Stuursysteem¹¹, Baggernut en Hydrochip). Bij de ontwikkeling van het KRW Volg- en Stuursysteem vervullen we een belangrijke voortrekkersrol. Dit project is een samenwerkingsverband met enkele andere waterschappen en de STOWA¹². Het moet leiden tot een betere onderbouwing van maatregelen. Hierdoor kunnen duidelijke keuzes worden gemaakt in de uitvoering van maatregelen, zodat

¹¹ Dit is een geografisch georiënteerd informatiesysteem dat verschillende gegevensbronnen ontsluit, zodat kennis en gegevens kunnen worden gedeeld, berekeningen en analyses kunnen worden uitgevoerd en resultaten uniform kunnen worden gepresenteerd en gerapporteerd.

¹² Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer

costeneffectief kan worden gewerkt. De eerste versie van het Volg- en Stuursysteem is begin 2012 opgeleverd.

5.2.4 Wat heeft het programma KRW in 2011 gekost?

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Investeringsprogramma KRW	Uitgaven	0,9	3,2
	Inkomsten	0,0	0,2
	Totaal	0,9	3,0

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Uitgaven

De vismigratieknelpunten zijn goedkoper of niet uitgevoerd. Ook zijn er vismigratieknelpunten die pas in 2012 worden afgerond. Hierdoor is voor vismigratie € 0,9 miljoen minder uitgegeven. Voor de natuurvriendelijke oevers is € 1,5 miljoen minder uitgegeven. Dit omdat we € 0,5 miljoen aan kosten hebben bespaard en omdat verschillende locaties, ad € 1,0 miljoen, pas in 2012 worden gerealiseerd.

Inkomsten

We hebben de begrote inkomsten van € 0,2 miljoen niet ontvangen omdat die zijn gelabeld aan een aantal specifieke locaties voor vismigratieknelpunten. Hiervoor zijn minder uitgaven gedaan, wat minder inkomsten tot gevolg heeft gehad.

5.3 Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving

5.3.1 Doelstelling

In 2027 voldoen de 58 waterlichamen aan de kwaliteitsdoelstellingen van het watersysteem conform de KRW. Het watersysteem wordt in stand gehouden, gericht op de vastgestelde functies.

5.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Vanuit onze toezichhoudende rol zien we erop toe dat de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) in 2015 voldoen aan de vergunningseisen. Alle vergunningen worden binnen de wettelijk gestelde termijnen verstrekt. De vergunninghouder leeft vergunningen na. Als het noodzakelijk is, zetten we hiervoor het handhavingsinstrument in.

5.3.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

De speerpunten voor de inspecties op grondwater, veehouderij, akkerbouw, bloembollen, rwzi's, glastuinbouwbedrijven, steigers, woonboten en aansluit- en overstortvergunningen voor gemeenten zijn voor circa 70 procent projectmatig uitgevoerd. Bij 5 procent van de inspecties hebben we samengewerkt met handhavingpartners.

De vergunningen voor de effluentlozingen van de rwzi's Alkmaar, Beemster en Geestmerambacht voldoen aan het Waterbesluit. De rwzi Beverwijk loost op rijkswater en valt daarmee onder de bevoegdheid van Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat onderzoekt of deze rwzi voldoet aan het waterbesluit. De resultaten zijn in 2012 bekend.

Door veranderde wetgeving is de verantwoordelijkheid voor indirecte lozingen verschoven van het hoogheemraadschap naar de gemeenten. Het accent voor lozingen is verschoven van

vergunningplicht naar meldingsplicht, en daarmee van vergunningverlening naar handhaving. Daarnaast heeft de provincie een groot deel van de vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen en -lozingen aan ons overgedragen. De vergunningverlening voor warmte- en koudeopslag, industriële onttrekkingen groter dan 150 duizend kubieke meter, en onttrekkingen voor drinkwatervoorzieningen is niet overgedragen. Met het oog op de uitvoering van onze nieuwe taak hebben we geïnvesteerd in kennis en samenwerking met andere overheden, onder andere wat betreft advies bij ingewikkelde lozingen en het Omgevingsloket online. In 2012 wordt de samenwerking uitgebreid.

De maximale doorlooptijd voor het verlenen van een vergunning is wettelijk bepaald en gesanctioneerd in de Algemene wet bestuursrecht. De doelstelling om meer dan 95 procent van de vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijn af te handelen hebben we, uitgezonderd een korte periode van drie weken gedurende de zomer, gehaald. In die periode steeg het aantal aanvragen met 40 procent ten opzichte van het langjarig gemiddelde. Door extra inspanning hebben we de achterstand zo snel mogelijk weggewerkt. We zijn in deze periode niet in gebreke gesteld.

5.4 Beheersing van lozingen: afvalwaterketen

5.4.1 Doelstelling

In 2027 voldoen de 58 waterlichamen aan de kwaliteitsdoelstellingen van het watersysteem conform de KRW. Het watersysteem wordt in stand gehouden, gericht op de vastgestelde functies.

5.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij willen verontreiniging als gevolg van indirecte lozingen op het oppervlaktewater via het gemeentelijke rioolstelsel en directe lozingen met behulp van rwzi's saneren.

5.4.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

In 2010 is de Toekomstvisie Waterketen 'Meer dan afvalwater alleen' vastgesteld. Hierin hebben we de uitdagingen voor de toekomst, zoals samenwerking in de keten, kostenbeheersing, nieuwe technologieën, andere eisen, en klimaatverandering beschreven. We benaderen deze uitdagingen volgens vier thema's: samenwerken in één keten, toekomstbestendige bedrijfsvoering, functies van afvalwater, en begin bij de bron. Dit zijn onze speerpunten voor beleidsontwikkeling en uitwerking in plannen en investeringsprogramma's voor de komende jaren.

Samenwerking in de waterketen

Volgens de Waterwet zijn gemeenten en hoogheemraadschap gezamenlijk verantwoordelijk voor de waterketen. De gemeente beheert de riolering, terwijl wij verantwoordelijk zijn voor de zuivering van het afvalwater. Beide partijen maken afspraken over de aanlevering van afvalwater. Voorheen werden de afspraken vastgelegd in een aansluitvergunning. Dit wettelijke instrument is vervallen. De afspraken worden nu opgenomen in afvalwaterakkoorden. Hiervoor is een model ontwikkeld. Tot het moment van de nieuwe afspraken blijven de geldende aansluitvergunningen van kracht.

Riooloverstort

Voor het terugdringen van de totale emissie uit de afvalwaterketen is een integrale benadering gewenst. Om de gemeentelijke riolering en de zuiveringstechnische werken van het hoogheemraadschap optimaal op elkaar af te stemmen, monitoren gemeenten in toenemende mate het rioolstelsel. Samen met de meetgegevens van de zuiveringstechnische werken leidt dit tot beter inzicht in het feitelijke functioneren van de afvalwaterketen.

Met gemeenten in Laag Holland, West-Friesland en de Noordkop zijn projecten die de riolering monitoren voortgezet. Met een vierde cluster van gemeenten is de samenwerking gestart. Met al

deze gemeenten hebben we afspraken gemaakt over het monitoren van de rioolstelsels en het analyseren van gegevens. Dit om te komen tot het verdere terugdringen van de emissies uit riooloverstorten. De inzichten gebruiken we ondermeer voor Basiszuiveringsplannen en verbeterplannen voor zuiveringstechnische werken.

Beoordeling rioleringsplannen

Sinds 2008 hebben gemeenten de verbrede zorgplicht voor het afvalwater, hemelwater en grondwater. Deze zorgplicht wordt uitgewerkt in verbrede gemeentelijke rioleringsplannen (vGRP's). Voor de optimalisatie van inrichting en beheer van het oppervlaktewater is het belangrijk om te weten hoe het rioleringsstelsel functioneert en wat de interactie is tussen de riolering en het oppervlaktewater. Daarbij gaat het niet alleen om strikte toepassing van normen, maar ook om de bepaling van effecten. Bij 10 gemeenten, waarvan de geldigheidstermijn van het rioleringsplan in 2011 afliep, hebben we over het vGRP geadviseerd. Voor meer dan de helft van de gemeenten (23) is het vGRP nu voorzien van advies (getoetst). De laatste gemeenten stellen naar verwachting in 2012 een vGRP vast.

Bouw en exploitatie van zuiveringstechnische werken

Het programma om alle rwzi's in 2015 aan de normen van de Waterwet te laten voldoen, wordt uitgevoerd. Het streven volgens het jaarplan was echter om al in 2012 aan de normen te voldoen. Alleen de rwzi Den Helder voldoet hier nog niet aan, maar met de betrokken externe partners is overeenstemming bereikt over uitstel. Medio 2012 starten we met de uitbreiding van de rwzi en het verbeteren van het transportsysteem naar de rwzi.

We hebben de geplande uitbreidingen van de rwzi's Heiloo, Beverwijk en Katwoude in bedrijf gesteld. Hiermee voldoen de effluentlozingen van deze rwzi's aan de normen. De uitbreiding van de rwzi Eversteekooog op Texel is in uitvoering. Deze wordt medio 2012 in gebruik genomen. Daarna wordt al het afvalwater op Texel door de rwzi Eversteekooog verwerkt.

In 2012 starten we de voorbereidingen voor de aanpassing van de rwzi en het transportsysteem Beemster. Ook beginnen we met het onderhoudstechnisch op orde brengen van de rwzi Alkmaar. Voor 3 zuiveringskringen zijn plannen opgesteld om te voldoen aan de voorziene groei van aanbod van afvalwater. Daarbij zoeken we samen met de gemeenten naar een optimale oplossing voor de gehele afvalwaterketen.

Stikstof (N) en fosfor (P) uit rwzi-effluenten zijn belangrijke nutriënten in het oppervlaktewater. Ze leiden vaak tot overschrijding van waterkwaliteitsnormen en bloei van algen. De jaarnorm van 81,5 procent voor het zuiveringsrendementen voor stikstof- en fosfaatverwijdering werd met een waarde van boven de 85 procent ruim gehaald. We behaalden het rendement binnen het bestaande budget. Het hoge rendement is vooral veroorzaakt door het uitbreiden en aanpassen van diverse zuiveringen. De biogasinstallatie om aardgas te maken is met 50 procent vergroot, hiermee zullen we eind 2012 meer dan 1 miljoen m³ aardgas produceren.

Getransporteerd afvalwater

Met gemeenten hebben we afgesproken hoeveel afvalwater wij vanuit de riolering naar de rwzi's transporteren: de afnameverplichting. Op verschillende plaatsen voldoen de transportsystemen nog niet aan de gemaakte afspraken. De geplande transportsystemen naar de rwzi's Stolpen en Katwoude zijn op de benodigde capaciteit aangepast. De verbetering van de transportsystemen naar de rwzi's Alkmaar en Beemster bereiden we voor in 2012.

De hoeveelheid afvalwater die gemeenten aanvoeren, kan soms hoger zijn dan is overeengekomen. Rioolgemalen kunnen soms een hogere capaciteit geven dan gewenst. We hebben al onze rioolgemalen die deel uitmaken van de transportstelsels gecontroleerd op de overeengekomen

afnameverplichting. Gemiddeld voldoet 8 procent niet aan de norm. Begin 2012 bespreken we de afwijkingen met de betreffende gemeenten, en plannen we eventuele aanpassingen in.

Belangrijk voor een goede aanvoer van afvalwater naar de rwzi's is een goed functionerend systeem van persleidingen. Veel persleidingen zijn rond de 40 jaar oud. Voor de technische levensduur wordt uitgegaan van 50 jaar. De levensduur zegt niet alles over de staat van een persleiding. Er zijn meer factoren die meespelen, zoals de belasting van de leiding, de ondergrond, en de verzakkingrisico's. Om meer inzicht te krijgen in de risico's voor de transportsystemen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. In deze inventarisatie zijn 3 persleidingen als 'zwak' benoemd. We bereiden vervanging daarvan voor. Voor de persleidingen passen we de asset-management¹³ benadering toe.

Overnamepuntenbeleid

Gemeenten en hoogheemraadschap zijn samen verantwoordelijk voor het transport van afvalwater naar de zuiveringsinstallaties. De gemeente draagt zorg voor de inzameling en het transport. Wij zorgen voor het verdere transport naar de zuiveringsinstallatie en voor de zuivering. Omdat de formele verantwoordelijkheden en de taakverdeling in de praktijk uiteenlopen, worden de kosten verrekend. De afspraken, beschreven in bestaande taakovereenkomsten, corresponderen niet meer met de taakverdeling in de praktijk. Ook geeft de jaarlijkse verrekening van kosten een onevenredige administratieve belasting (terugdringen van bureaucratie).

Door uitvoering van het beleid Overnamepunten Afvalwater willen wij deze jaarlijkse verrekeningen voorkomen. In dit verband hebben we 8 rioolgemalen van gemeenten overgenomen. In het totaal hebben we al 59 gemalen overgenomen. Voor de komende jaren staan nog 51 overnames gepland. Naast de fysieke overname van de rioolgemalen worden ook de taakovereenkomsten met de gemeenten vernieuwd. Eind 2011 zijn er 30 overeenkomsten aangepast. In de komende jaren volgen er nog 10, inclusief de aangepaste overeenkomsten voor de uit fusies voortgekomen gemeenten Medemblik, Hollands Kroon en Schagen. Hiermee ligt het overnamebeleid op schema.

Verwerkt slib

Het zuiveringsslib van de rwzi's wordt in principe verwerkt door de slibdrooginstallatie (SDI) in Beverwijk. De SDI heeft 92 procent van de 97.000 ton slib verwerkt. De overige 8 procent is extern verwerkt. Het aangeleverde slib had een gemiddeld percentage droge stof van 20,8. Door droging is dit op 93,2 procent gebracht. Hiermee voldoen we aan de norm van 90 procent.

Vanaf 1 januari 2012 verwerkt HVC te Alkmaar het gedroogde slib (granulaat). Het contract met cementindustrie ENCI Maastricht is beëindigd. Dit levert kostenbesparingen op en geeft minder milieubelasting.

In de SDI is een nieuwe gasturbine voor energieopwekking geïnstalleerd die 10 procent meer vermogen levert. Om de installatie tegen lagere kosten te kunnen beheren, hebben we het onderhoudsconcept van de SDI herzien. De installatie wordt op basis van het principe van asset-management beheerd.

In de lopende slibstrategiestudie West-Nederland wordt onderzocht op welke manier het zuiveringsslib kan worden verwerkt in de bestaande eindverwerking van slib. Dit onderzoek bepaalt mede de toekomst van de SDI na 2018.

¹³ Asset-management (als onderdeel van Product lifecycle management) is het ontplooiën van activiteiten in alle levensfasen van bedrijfsmiddelen als een brug, weg of gemaal (van de eerste behoeftebepaling tot en met de buitengebruikstelling). Het doel is het voldoen aan de functionele eisen die de huidige en toekomstige gebruikers stellen. Dit gebeurt kosteneffectief en met inachtneming van wet- en regelgeving.

5.4.4 Wat heeft de beheersing van lozingen (vergunningverlening, handhaving en afvalwaterketen) in 2011 gekost?

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Beheersing van lozingen	Externe kosten	36,0	35,7
	Externe opbrengsten	-2,5	-1,3
	Kapitaallasten	24,6	24,6
	Voorzieningen	-2,0	0,3
	Interne kosten	11,0	11,2
	Onvoorzien	0,0	0,2
	Totaal excl. reserves	67,1	70,6
	Reserves	0,4	0,0
	Totaal incl. reserves	67,5	70,6

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Externe opbrengsten

De extra opbrengsten zijn behaald door de optimale inzet van de slibdrooginstallatie (SDI). Hierdoor kon extra slib van derden worden gedroogd. Dit leverde extra verkoop van elektriciteit op met totale inkomsten van circa € 1,0 miljoen. Voor de verlegging van de persleiding Wormer, die wij hebben voorgefinancierd, is een bijdrage van de provincie van € 0,2 miljoen ontvangen die niet was voorzien.

Voorzieningen

Recentelijk is met de belastingdienst consensus bereikt over de wijze van btw-behandeling met betrekking tot de SDI. Het gevolg hiervan is het vrij vallen van de opgenomen voorziening.

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Beheersing van lozingen	Uitgaven	38,0	26,4
	Inkomsten	-0,5	-1,6
	Totaal	37,5	24,8

In de oorspronkelijke begroting was een investeringsvolume opgenomen van € 38,8 miljoen. Bij de begrotingswijziging van 15 juni is er vanuit gegaan dat dit volume door uiteenlopende oorzaken niet in 2011 gerealiseerd zou kunnen worden en is het investeringsvolume bijgesteld tot € 26,4 miljoen. Omdat er nauwelijks vertragingen zijn opgetreden konden bijna alle projecten toch gerealiseerd worden. In het belang van de voortgang van de projecten zijn dan ook hogere uitgaven gedaan dan voorzien en is de oorspronkelijke begroting benaderd.

Op projectniveau zijn er tussen de oorspronkelijke begroting van € 38,8 miljoen en de realisatie van € 37,5 miljoen de volgende grote afwijkingen.

Inkomsten

De aanneemsom van het project Katwoude 3^e fase is lager dan begroot. De bijdrage van de gemeenten Edam-Volendam en Waterland in dit project zijn daardoor ook lager dan begroot waardoor minder inkomsten zijn ontvangen dan voorzien.

6 Veilige (vaar)wegen

We zorgen niet alleen voor water en dijken, maar beheren en onderhouden in sommige gemeenten ook wegen. Dit zijn voornamelijk wegen buiten de bebouwde kom. Verder zijn we beheerder van vaarwegen, inclusief sluizen en bruggen, voor zover deze niet door andere overheden beheerd worden.

6.1 Indicatoren Veilige (vaar)wegen

Effect	Resultaten	Prestaties	
Veilige (vaar)wegen	Het inrichten van de wegen conform het landelijke programma Duurzaam Veilig.	In 2013 is het wegennet van het hoogheemraadschap ingericht volgens Duurzaam Veilig.	
	Het in stand houden van polder- en dijkwegen.	De wegen voldoen aan de landelijke normen en aan het beleid uit het Wegenbeleidsplan.	
	Het voor de provincie in stand houden van vaarwegen.	De vaarwegen zijn bevaarbaar volgens de afspraken die zijn gemaakt met de provincie.	

6.2 Programma Verkeersveiligheid

6.2.1 Doelstelling

Het inrichten van de wegen conform het landelijke programma Duurzaam Veilig.

6.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

De verkeersveiligheidsdoelen zijn vastgelegd in een Verkeersveiligheidsplan.

- Het aantal ernstige verkeersslachtoffers (doden en ziekenhuisgewonden) is met 10 procent afgenomen.
- Op de gebiedsontsluitingswegen is het totale aantal verkeersslachtoffers (doden, ziekenhuisgewonden en overige gewonden) met 30 procent afgenomen.
- Het aantal slachtofferongevallen (ongevallen waarbij ten minste één persoon letsel heeft opgelopen) waarbij (brom)fietsers zijn betrokken, is met 20 procent afgenomen.

De afname wordt gemeten ten opzichte van de aantallen in het referentiejaar 2002. Hierbij geldt 2011 als gemiddelde voor de periode 2010-2012. 2002 is het gemiddelde voor de periode 2001-2003. De verblijfsgebieden en erftoegangswegen zijn sober Duurzaam Veilig ingericht. 'Sober' wil hier zeggen minimaal.

6.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Monitoring verkeersveiligheid

We hebben de verkeersveiligheidsmonitor 2011 uitgevoerd. Deze bevat de ongevalgegevens van 2000 tot en met 2010. Op basis hiervan bepalen we de voortgang in onze doelstellingen.

2009 en 2010 tonen een sterke daling van het aantal ongevallen en verkeersslachtoffers. Deze daling, die zich ook landelijk laat zien, komt niet alleen door het verbeteren van de verkeersveiligheid. Waarschijnlijk wordt de daling geheel of gedeeltelijk veroorzaakt door een verminderde en gewijzigde landelijke registratie van het aantal ongevallen. De huidige monitor geeft

daardoor vanaf 2009 geen betrouwbaar beeld van de verbetering van de verkeersveiligheid. Om toch een uitspraak te kunnen doen over het bereiken van de hoofddoelstelling uit het verkeersveiligheidsplan zijn de cijfers van ernstige verkeersslachtoffers gecorrigeerd voor de registratiegraad.

Uit deze gecorrigeerde cijfers blijkt dat het aantal ernstige verkeersslachtoffers in het peiljaar 2009 met ruim 9 procent is afgenomen ten opzichte van het referentiejaar 2002. Het peiljaar 2009 geeft het driejarig gemiddelde over de ongevalgegevens van de periode 2008-2010. Hiermee ligt de beoogde afname van het aantal ernstige verkeersslachtoffers van 10 procent in 2010 binnen bereik.

De overige gegevens zijn niet gecorrigeerd, waardoor we niet goed kunnen aangegeven of we ook de subdoelstellingen uit het verkeersveiligheidsplan bereiken. Om een beter beeld van de verkeersveiligheid te krijgen, meten we de komende jaren ook andere indicatoren. Ons nieuwe wegenbeleidsplan voorziet in deze aangepaste monitoring.

Herinrichting wegen

De planvormingfase van het project Westfrieschedijk te Winkel is afgerond. Het plan betreft de herinrichting van 3 kilometer gebiedsontsluitingsweg (GOW). De verkeersonveilige kruisingen van de Hartweg zijn heringericht. Verbreding van deze weg nemen we de komende jaren mee tijdens het groot onderhoud. De herinrichting van de Kerspelweg is klaar. We hebben de doelstelling gehaald om eind 2011 van zo'n 70 procent van de totale circa 32 kilometer GOW in ieder geval de verkeersonveilige kruisingen te herinrichten.

Met het uitvoeren van groot onderhoud hebben we het verbeteren van de verkeersveiligheid op erftoegangswegen voortgezet. We hebben klachten over subjectieve verkeersonveiligheid nader onderzocht en, waar van toepassing, meegenomen binnen het reguliere en grote onderhoud voor deze wegen.

Onveilige routes en locaties

Bij de aanpak van onveilige routes en locaties ('black spots') is als eerste ingezet op ongevalanalyse. Op basis daarvan hebben we prioriteiten gesteld en het uitvoeringsprogramma aangepast. Waar zich kansen voordoen, nemen we deel aan de aanleg van fietsvoorzieningen. 2011 bood daar geen concrete kansen voor.

Uit onderzoek naar sluipverkeer is gebleken dat we hier nauwelijks maatregelen voor hoeven te nemen. We nemen alleen maatregelen als we deze kunnen koppelen aan andere projecten. Ook die mogelijkheid heeft zich in 2011 niet voorgedaan.

Provinciale verkeersveiligheidsprojecten

Met de herinrichting van provinciale wegen investeert de provincie in het verbeteren van de verkeersveiligheid. Als die wegen aansluiten op wegen van het hoogheemraadschap verwacht de provincie een bijdrage in de kosten. Deze bijdrage wordt bepaald op basis van de verhouding van de verkeersintensiteit op de aansluitende wegen. We verwachtten voor 2 provinciale projecten verzoeken om een bijdrage. De provincie heeft deze projecten uitgesteld en geen verzoeken ingediend.

6.2.4 Wat heeft het programma Verkeersveiligheid in 2011 gekost?

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Verkeersveiligheid	Uitgaven	1,1	1,0
	Inkomsten	-0,9	-0,4
	Totaal	0,2	0,6

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Inkomsten

De hogere inkomsten zijn het gevolg van het later afronden van werkzaamheden uit 2010. Hierdoor zijn de subsidies van de provincie Noord-Holland voor de verbreding Driehuizen-/Kerspelpweg in Wervershoof (€ 0,2 miljoen) en de rotonde Dijkgraaf Grootweg/Grootslagweg in Andijk (€ 0,3 miljoen) in 2011 ontvangen.

6.3 Wegenbeheer

6.3.1 Doelstelling

Het in stand houden van polder- en dijkwegen.

6.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij willen het wegennet zo beheren dat een goede verkeersveiligheid, berijdbaarheid en bereikbaarheid is gewaarborgd, wat bijdraagt aan de belevingswaarde van het beheersgebied. We willen beheerder zijn van erftoegangswegen buiten de bebouwde kom. Weggedeelten binnen de bebouwde kom willen we niet beheren.

Het is onze ambitie om het ecologische beheer van wegbermen te verhogen naar circa 10 procent van het bermareaal. Schade aan wegen en wegbermen als gevolg van het gebruik van wegen en het veranderende verkeer willen we beperken.

6.3.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Wegenbeleidsplan

Het Wegenbeleidsplan 2012-2017 is begin 2012 vastgesteld. We werken het plan uit in themanota's.

Onderhoud wegen

Het is onze doelstelling om de wegverharding te onderhouden op het minimale kwaliteitsniveau (R) basis volgens de CROW-methodiek en gekoppeld aan de functie van de weg. Hieraan voldoet het wegenareaal niet. Omdat niet alle wegen aan het gewenste kwaliteitsniveau voldoen, is voor 2011 € 1 miljoen extra budget beschikbaar gesteld. Bij het vaststellen van het Wegenbeleidsplan 2012-2017 is besloten om de komende drie jaar € 3 miljoen per jaar extra in te zetten om de onderhoudsachterstand weg te gaan werken.

Het functioneel onderhoud aan kunstwerken in wegen is uitgevoerd op basis van het beheerplan 'Kunstwerken wegen'.

Volgens inspecties in 2010 en 2011 was het kwaliteitsniveau van de wegverhardingen als volgt:

Kwaliteitsniveau wegverharding	2010	2011
Voldoende	62%	65%
Matig	10%	11%
Onvoldoende	27%	24%

Gladheidbestrijding

Begin 2011 was er vaak sprake van gladheid. Daarom hebben we veel gestrooid, preventief waar dat kon. Het zoutloket zorgde voor een redelijke verdeling van het schaarse strooizout. Aan het begin van het winterseizoen 2011-2012 hebben we meer zout in voorraad genomen. Daarmee hebben we het risico op zouttekort verminderd. In de planperiode van het nieuwe Wegenbeleidsplan 2012-2017 pakken we de evaluatie van onze gladheidbestrijding op.

Overdracht wegen

Het uitgangspunt is dat het hoogheemraadschap (erftoegangs-)wegen buiten de bebouwde kom beheert. Als gevolg van de historie en door grenswijzigingen hebben we ongeveer 145 kilometer weg binnen de bebouwde kom in beheer. Deze wegvakken willen we overdragen aan de betreffende gemeenten. Daarbij zijn we afhankelijk van de bereidwilligheid van die gemeenten.

Met 13 van de 25 gemeenten hebben we overeenstemming bereikt over de voorwaarden voor overdracht. Deze voorwaarden zijn bestuurlijk vastgesteld. Voordat de overdracht daadwerkelijke plaatsvindt, stellen we samen met de gemeenten de actuele staat van de betreffende wegen vast. Dit gebeurt door middel van een wegenschouw. De uitvoering van deze wegenschouw, maar ook het voldoen aan de wensen die de gemeenten hadden ten aanzien van het onderhoudsniveau van de betreffende wegen, vroeg meer tijd dan voorzien. Daardoor zijn de wegen nog niet overgedragen. Naar verwachting ronden we de wegenschouw voor de 13 gemeenten in 2012 af. De overdracht vindt dan aansluitend plaats. De bestuurlijke wens om de overdracht van wegen te koppelen aan de overdracht van stedelijk water wordt nader onderzocht op haalbaarheid.

Beheer wegbermen en bomen

Het is onze ambitie om het ecologische beheer van wegbermen te verhogen naar circa 10 procent van het bermareaal. Dit is alleen onze ambitie als we daarmee op langere termijn ecologische kwaliteitswinst behalen tegen acceptabele meerkosten. Voor alle wegbermen zetten we in op gedifferentieerd maai-beheer dat is afgestemd op instandhouding en ontwikkeling van de botanische kwaliteiten. Ook willen we maaisel milieubewust en natuurvriendelijk hergebruiken. Van de doelstelling om 6 procent van het bermareaal ecologisch te beheren, hebben we 5 procent behaald. Het onderzoek naar de mogelijkheden om dit areaal tot 10 procent uit te breiden, is uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek hebben we besloten tot uitbreiding van het maaien en afvoeren tot 10 procent in 2017. Deze veranderingen in het beheer nemen we niet op in een apart beheerplan, maar in nieuwe beleidsdocumenten als het Wegenbeleidsplan en het Waterkeringenbeheerplan. Beide plannen worden in 2012 vastgesteld.

Wegbermen worden over het algemeen 2 keer per jaar geklepeld. Maar in sommige gebieden klagen burgers en agrariërs over overwaaiende onkruidzaden. Daarom hebben we een pilot uitgevoerd waarbij we een aantal wegbermen 3 keer per jaar klepelden. We bekijken of het aantal klachten hiermee vermindert en of uitbreiding haalbaar en wenselijk is.

Door de sterke ontwikkeling van het platteland is het mobiliteitsbeeld van de erftoegangswegen veranderd. De wegen van het hoogheemraadschap worden intensiever en zwaarder belast. Dit betekent onder andere meer schade aan wegbermen. We voeren de deelnota 'Bermschade, voorkomen en herstel van schade aan bermen door weggebruik' uit. Op basis van verschillende

factoren bepalen we per weg de meest verkeersveilige en effectieve oplossing voor bermshade. Dit leidt tot een meerjarenprogramma dat vanaf 2012 wordt uitgevoerd. Vooruitlopend hierop hebben we 13,6 kilometer berm voorzien van groensteen.

We hebben een pilot uitgevoerd waarbij bestaand bermmateriaal (grond) met cement wordt gemengd. Door deze methode kan het minder noodzakelijk worden om groensteen aan te brengen en bermen aan te vullen. De resultaten van deze proef worden nog geëvalueerd.

Bij het bomenbeheer hebben we beperkt rekening gehouden met cultuurhistorische en landschappelijke waarden. We streven naar een evenwichtig bomenareaal met 15 procent iepen. 0,5 procent van het areaal iepen is herplant. Door naleving van de Flora- en Faunawet is de sanering van populieren vertraagd.

Verkeerstellingen

We willen graag meer inzicht hebben in verkeersstromen en de ontwikkeling daarvan. Dit om de juiste verkeersveiligheidsmaatregelen te kunnen nemen. Om dit te bereiken hebben we de notitie Verkeerstellingen opgesteld. Vanwege onderbezetting is deze notitie nog niet in een operationeel meetplan uitgewerkt. In 2012 geven we hieraan prioriteit. Wel hebben we op diverse locaties verkeerstellingen uitgevoerd.

Verkeerstekens

De notitie Verkeerstekens is nog niet uitgewerkt in een saneringsplan Verkeerstekens. Het doel van dit plan is het verwijderen van foutieve en het vervangen van ondeugdelijke verkeerstekens. We werken de notitie in 2012 uit.

6.3.4 Wat heeft het wegenbeheer in 2011 gekost?

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Wegenbeheer	Externe kosten	11,8	11,6
	Externe opbrengsten	-8,4	-6,7
	Kapitaallasten	4,0	4,0
	Voorzieningen	0,0	0,0
	Interne kosten	5,6	6,0
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	12,9	14,9
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	12,9	14,9

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Externe opbrengsten

In de winterperiode van begin 2011 hebben we voor gemeenten meer dan normale gladheidbestrijding uitgevoerd. Hiervoor is € 0,2 miljoen extra inkomsten ontvangen. Daarnaast hebben we een niet begroot bedrag van € 0,9 miljoen ontvangen voor een overgedragen fietspad. Vanwege het succes van de vernieuwde pontverbinding Akersloot zijn onze inkomsten € 0,2 miljoen hoger. De bijdrage uit de Wet herverdeling wegen en diverse andere bijdragen van derden voor uitgevoerde werkzaamheden waren totaal € 0,4 miljoen hoger dan begroot.

Interne kosten

Vanwege onderbezetting hebben we minder uren aan het beheer van wegen kunnen besteden.

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Wegenbeheer	Uitgaven	0,2	0,4
	Inkomsten	0,1	0,0
	Totaal	0,3	0,4

In de oorspronkelijke begroting was een investeringsvolume opgenomen van € 0,95 miljoen. Bij de begrotingswijziging van 15 juni is er vanuit gegaan dat dit volume door uiteenlopende oorzaken niet in 2011 gerealiseerd zou kunnen worden en is het investeringsvolume bijgesteld tot € 0,4 miljoen.

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Uitgaven

De uitgaven zijn lager omdat bij het opstellen van de begroting voor het vervangen van twee bruggen in de Zeevang van per abuis de totale projectkosten zijn opgenomen in plaats van alleen de voorbereidingskosten. De uitvoeringskosten verschuiven naar 2012.

Inkomsten

De negatieve inkomsten hebben betrekking op het niet ontvangen gedeelte van de bijdrage van de gemeente Castricum voor de pont Akersloot. Deze bijdrage was ten onrechte al in 2010 als opbrengst meegenomen.

6.4 Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens

6.4.1 Doelstelling

Vaarwegen volgens nog vast te stellen beleid voor de provincie in stand houden.

6.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Met de provincie willen we helderheid scheppen over de uitvoering van onze vaarwegenbeheertaak. De richting waarin wij hierbij in principe denken: het hoogheemraadschap wordt verantwoordelijk voor het vaarwegbeheer van wateren die geen deel uitmaken van de beroepsvaarwegen en van recreatieve staandemastroutes.

6.4.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Provincie en waterschappen onderhandelen over de herverdeling van het vaarwegbeheer en de hierbij behorende financiële consequenties. Hierover werd overeenstemming verwacht. Aansluitend zou een Vaarwegenbeheerplan worden opgesteld. Maar die overeenstemming is nog niet bereikt. De onderhandelingen worden in 2012 voortgezet.

In het kader van het vaarwegbeheer onderhouden en bedienen wij schutsluizen en beweegbare bruggen. Naast onze eigen medewerkers zetten we hiervoor ook inhuurkrachten in. De bediening van bruggen en sluizen is opnieuw aanbesteed. De bruggen en sluizen zijn overeenkomstig met het onderhoudsprogramma onderhouden.

We hebben functioneel onderhoud uitgevoerd aan de kunstwerken in de vaarwegen. Niet alle kunstwerken voldoen aan de arbo- en veiligheidsnormen. Het was de bedoeling om ze in 2011 hierop aan te passen, maar een deel van deze werkzaamheden voeren we pas in 2012 uit. Een project voor het automatiseren van een aantal sluizen en bruggen is gestart. Binnen ons reguliere baggerwerk hebben we de diepte van de vaarwegen onderhouden.

6.4.4 Wat heeft inrichting en onderhoud vaarwegen en havens in 2011 gekost?

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Vaarwegen en havens	Externe kosten	1,1	1,2
	Externe opbrengsten	-0,2	-0,2
	Kapitaallasten	1,6	1,5
	Voorzieningen	0,0	0,0
	Interne kosten	1,1	1,2
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	3,6	3,7
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	3,6	3,7

De realisatie benadert de gewijzigde begroting.

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Vaarwegen en havens	Uitgaven	0,8	1,1
	Inkomsten	0,0	0,0
	Totaal	0,8	1,1

In de oorspronkelijke begroting was een investeringsvolume opgenomen van € 1,3 miljoen. Bij de begrotingswijziging van 15 juni is er vanuit gegaan dat dit volume door uiteenlopende oorzaken niet in 2011 gerealiseerd zou kunnen worden en is het investeringsvolume bijgesteld tot € 1,1 miljoen.

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Uitgaven

De lagere realisatie is met name veroorzaakt doordat we onze prioriteiten opnieuw hebben gesteld en het project 'automatiseren van sluizen en bruggen' daardoor niet hebben uitgevoerd.

7 Bestuur en organisatie

De doelstellingen van het hoogheemraadschap die in dit hoofdstuk worden beschreven hebben een integraal karakter. Ze dragen bij aan het behalen van maatschappelijke effecten, zoals veiligheid, voldoende water, schoon water en veilige (vaar)wegen, en aan bestuurlijke effecten (MVO). Voor de herkenbaarheid verwerken we deze onderdelen in dit verslag niet integraal, onder de verschillende effecten, maar apart.

Ook bevat dit hoofdstuk, samen met hoofdstuk 8 (Maatschappelijk verantwoord ondernemen), de verplichte informatie over onze bedrijfsvoering (artikel 4.30, jo. artikel 4.11 Waterschapsbesluit).

7.1 Bestuur en externe communicatie

7.1.1 Doelstelling

Onze bestuurlijke keuzes, ons beleid en onze werkzaamheden kunnen rekenen op een groot draagvlak onder de inwoners en relaties in Noord-Holland. Partners en burgers kennen het hoogheemraadschap, ze zien ons als de deskundige waterbeheerder in Noord-Holland, en vertrouwen voor hun veiligheid op ons. Het streven voor verbetering van de klanttevredenheid is begin 2012 bijgesteld. We streven ernaar de klanttevredenheid te verhogen: bij burgers naar een 7,5 en bij relaties naar een 7 in 2015.

7.1.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

In het bestuurlijke besluitvormingsproces maken we op een rechtmatige, integere en doelmatige manier strategische keuzes, en behartigen we de belangen van de ingelanden. Ons bestuur en ambtelijke apparaat weten wat er leeft bij de burgers en relaties. Onze communicatie met deze partijen is proactief en gericht op samenwerking. Daarnaast werken we aan het vergroten van onze naams- en taakbekendheid, en aan het realiseren van ons gewenste profiel: een graag geziene, deskundige partner die slagvaardig en klantgericht opereert. De doelstellingen voor de naam- en taakbekendheid zijn begin 2012 bijgesteld. Het streven is nu dat in 2015 minstens 35 procent van de inwoners bekend is met onze naam en dat minstens 15 procent van de inwoners onze eerste 3 kerntaken - waterveiligheid, voldoende water, en schoon water – spontaan kan noemen.

7.1.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Bestuur

Wij werken zo veel mogelijk samen met andere overheden en belanghebbenden bij het ontwikkelen van beleid, het maken van plannen, en het uitvoeren van werkzaamheden. Uitgangspunten bij de samenwerking zijn onze eigen taken en de verantwoordelijkheden (waaronder rechtmatigheid) van de verschillende partners.

Bestuursakkoord Water

In vervolg op de Operatie Storm¹⁴ is het Bestuursakkoord Water ondertekend. De partijen bij deze overeenkomst zijn het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, het Interprovinciaal Overleg, de Unie van Waterschappen, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, en de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. In het Bestuursakkoord zijn afspraken opgenomen om te komen tot doelmatiger waterbeheer in Nederland.

¹⁴ Bezuinigingsoperatie van de waterschappen met het doel om de Rijksbegroting met 100 miljoen euro te ontlasten.

Een onderdeel van het Bestuursakkoord Water is het samenwerken in de waterketen. Door deze samenwerking moet in 2020 landelijk € 380 miljoen zijn bespaard. De Toekomstvisie Waterketen is opgesteld en wordt bestuurlijk vastgesteld in het eerste kwartaal van 2012. Hierin staan mijlpalen vermeld. In 2011 was de mijlpaal: het maken van bindende afspraken voor de zuiveringskringen over de juridische vormgeving van de samenwerking tussen gemeenten en hoogheemraadschap. Deze mijlpaal is in formele zin niet gehaald, omdat het komen tot bindende afspraken meer tijd vraagt dan verwacht. Wel zijn stappen gezet in de voorbereiding. In samenwerking met een aantal gemeenten is een aanjaagteam actief geweest, dat zich heeft ingezet om de samenwerking nieuwe impulsen te geven. Er is een plan van aanpak opgesteld en het beheersgebied is in 5 regio's ingedeeld. In de regio Noordkop is al 10 jaar een samenwerkingsverband aanwezig. In januari 2012 is een convenant afgesloten met 7 gemeenten in Noord Kennemerland Noord. Dit om de samenwerking inhoud te geven. In de regio's Westfriesland, Zaanstreek/Waterland, en Noord Kennemerland Zuid wordt een convenant voorbereid dat in 2012 moet worden vastgesteld. De gemeenteambassadeur heeft zijn waardering uitgesproken voor de opzet en de inspanningen van het hoogheemraadschap en is van mening dat deze zich maximaal heeft ingezet.

Sinds 2004 zijn er bestuurlijke samenwerkingsafspraken tussen de provincie en de 3 waterschappen van Noord-Holland. In 2010 is ook Rijkswaterstaat Noord-Holland hierbij aangesloten. De afspraken zijn bedoeld voor een goede afstemming van taken en verantwoordelijkheden. Naar aanleiding van het Bestuursakkoord Water zijn de afspraken opnieuw bekeken. Slechts kleine wijzigingen waren nodig.

Waterschapsverkiezingen

In het Bestuursakkoord Water staat dat het niet wenselijk is om in 2012 de geplande waterschapsverkiezingen te houden. In het regeerakkoord is namelijk het voornemen opgenomen om de waterschapsbesturen indirect te laten kiezen door leden van de gemeenteraad. Dit aansluitend aan de gemeenteraadsverkiezingen. De eerstvolgende gemeenteraadsverkiezingen zijn in 2014. Er zijn daarom nog geen voorbereidingen getroffen voor de waterschapsverkiezingen.

Deltaprogramma en Deltavisie

De klimaatveranderingen hebben effect op al onze taken. Van veiligheid tegen overstroming tot water aan- en afvoer, en waterkwaliteit. De Deltacommissaris heeft op Prinsjesdag het Deltaprogramma 2012 gepresenteerd. Inmiddels is een goed beeld ontstaan van de knelpunten en opgaven die het Deltaprogramma moet aanpakken. Landelijk worden de opgaven geanalyseerd en aangescherpt.

Met een maatschappelijk breed gedragen eigen Deltavisie voor Hollands Noorderkwartier willen wij ervoor zorgen dat veilig wonen, werken, en recreëren ook in de toekomst mogelijk blijft. In de visie bepalen we de strategie voor de (verre) toekomst, die het gebied bestand maakt tegen klimaatsveranderingen. De Deltavisie is vooral gericht op de binnenkant van de 'badkuip' die Noord-Holland is.

Met de ontwikkeling van de Deltavisie willen wij de discussie aanjagen over het klimaatbestendig maken van het gebied. Met het oog hierop hebben we een dilemmadocument gemaakt. Per thema (waterveiligheid, wateroverlastbestrijding, en voldoende schoon zoet water) hebben we fundamentele dilemma's vastgesteld waarop een antwoord voor de toekomst nodig is. Aan de hand van deze dilemma's zijn we het gesprek met de omgeving gestart. De betrokkenen zijn ondermeer de agrarische sector, PWN, het bedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties, recreatieschappen, gemeenten en provincie. Deze groepen zijn samengekomen op ons jaarlijkse watersymposium, waar het einddebat plaatsvond. De Deltacommissaris was als gast en gastspreker tijdens het symposium aanwezig. Op deze manier is er ook aandacht voor verbinding tussen het nationale Deltaprogramma

en de Deltavisie. De oogst van de debatten hebben we verwerkt in een eerste versie van de Deltavisie.

De Deltavisie is van belang voor de positiebepaling van het hoogheemraadschap en zijn collega-overheden in Noord-Holland als het gaat om het klimaatdebat.

Externe communicatie

We streven naar een betere bekendheid van het publiek met onze naam en onze taken, en naar het realiseren van ons gewenste profiel: een graag geziene, deskundige partner die slagvaardig en klantgericht opereert. Het klimaat verandert. De zeespiegel stijgt en de bodem daalt. Het centrale inhoudelijke thema in de communicatie richting de inwoners is daarom 'samenwerken aan de veiligheid in Noord-Holland'.

Voor het vergroten van onze bekendheid bij het algemene publiek hebben we een massamediale campagne gestart. Inwoners van het gebied zijn ervan bewust gemaakt dat ze onder zeeniveau wonen en dat het hoogheemraadschap dit mogelijk maakt. De publicitaire aftrap van de campagne was een steltloopwedstijd tussen scholen. Via de campagne werden inwoners ook uitgenodigd om mee te werken aan de Deltavisie.

Voor aanvang van de campagne is onderzoek uitgevoerd naar onze naamsbekendheid. Deze was 26 procent. In 2013 en 2015 wordt dit onderzoek herhaald. Het effect van de campagne is door een onderzoeksbureau gemeten. Hieruit blijkt dat de campagne goed is gewaardeerd en vooral duidelijk, informatief, geloofwaardig, en niet irritant werd gevonden. Een derde van de inwoners gaf aan advertenties of posters te hebben gezien.

Verder is een app¹⁵ geïntroduceerd onder de naam 'Peil je diepte'. Hiermee kan de gebruiker zien hoe hoog of hoe laag hij ten opzichte van het NAP-peil staat. Nadat de positie is 'gepeild', kan een foto worden gemaakt van de locatie. De app heeft in 2011 4368 gebruikers en 1944 unieke bezoekers gehad.

Vanwege het uitstel van de waterschapverkiezingen hebben we het hoogtepunt van onze externe communicatie verschoven van 2012 naar 2014/2015.

¹⁵ Een app is een kleine applicatie (software) die op een mobiele telefoon of een tabletcomputer is te installeren.

7.1.4 Wat heeft bestuur en externe communicatie in 2011 gekost?

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Bestuur en externe communicatie	Externe kosten	2,1	2,2
	Externe opbrengsten	-1,1	-1,1
	Kapitaallasten	0,6	0,6
	Voorzieningen	0,0	0,0
	Interne kosten	2,5	3,3
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	4,1	5,0
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	4,1	5,0

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Interne kosten

De lagere realisatie is met name veroorzaakt doordat medewerkers op de projecten van het HWBP zijn ingezet en dan ten laste komen van de investeringen. Daarnaast zijn er langdurig zieken geweest en was er enige vacatureruimte.

7.2 Heffing en invordering

7.2.1 Doelstelling

Belastinggelden worden op maatschappelijk verantwoorde wijze geheven en geïnd.

7.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We krijgen op een transparante en efficiënte manier de beschikking over de middelen die nodig zijn voor de uitvoering van onze taken. Daarom wordt het belastingproces verder geoptimaliseerd: we heffen en innen de diverse belastingsoorten transparant en tegen de laagst mogelijke kosten. Door samenwerking met gemeenten kunnen de kosten voor belastingheffing verder worden verlaagd.

7.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

In 2011 is een extern onderzoek verricht naar de kwaliteit van de heffing en invordering van waterschapsbelastingen. Op basis van de onderzoeksresultaten hebben we halverwege 2011 een plan opgesteld, met als doel onze werkwijze en prestaties rond belastinginning aantoonbaar te verbeteren.

Dit alles heeft eind 2011 geresulteerd in een gedocumenteerde opzet van de nieuwe werkwijze en specifieke aandacht voor kwaliteit en beheer. Zo is een start gemaakt met het gestructureerd opschonen van gegevensverzamelingen voor belastingheffing en met het aanscherpen van de aandacht voor functioneel beheer van de belastingssystemen. Hierdoor is de betrouwbaarheid van de gegevens fors toegenomen. Deze inspanning heeft geleid tot circa 99,5 procent correct opgelegde aanslagen en een aanzienlijke verlaging van het aantal reacties op de aanslagen, begin 2012.

In 2012 heeft de verdere uitvoering van het verbeterplan de hoogste prioriteit. Dit wordt direct gevolgd door de invoering van de 'digitale balie' die de belastingaanslag voor burger en bedrijf zo

eenvoudig mogelijk moet maken. Verder wordt een mogelijke samenwerking op belastinggebied met de gemeenten Alkmaar, Den Helder en Hoorn nader verkend.

7.2.4 Wat heeft heffing en invordering in 2011 gekost?

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Heffing en Invordering	Externe kosten	4,1	3,8
	Externe opbrengsten	-189,8	-193,2
	Kapitaallasten	0,3	0,3
	Voorzieningen	1,1	0,0
	Interne kosten	4,3	5,6
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	-180,0	-183,5
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	-180,0	-183,5

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Externe kosten

De overschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt doordat we externe deurwaarders hebben ingezet voor het inlopen van de achterstand in dwanginvordering. Deze kosten zijn gecompenseerd door extra opbrengsten uit de dwangbevelen.

Externe opbrengsten

De lagere externe opbrengsten van € 3,4 miljoen zijn vooral veroorzaakt door een meeropbrengst uit de belastingen van ruim € 0,9 miljoen door verbeteringen in de belastingprocessen en belastinggegevens. Daartegenover staat een getroffen voorziening van € 0,5 miljoen voor dubieuze debiteuren 2011 en, vanwege nieuwe inzichten over vernietigingen, verrekeningen en definitieve kwijtscheldingen, een eenmalige neerwaartse bijstelling van nog te innen heffingen uit voorgaande jaren met € 4,0 miljoen.

Interne kosten

De lagere interne kosten zijn voornamelijk het gevolg van langdurig zieken (€ 0,3 miljoen), onderbezetting (€ 0,2 miljoen), invoering van de 36-urige werkweek waarbij op 40 uur is begroot (€ 0,5 miljoen), en begrote uren voor applicatiebeheer die zijn verantwoord op 'Organisatie en bedrijfsondersteuning' (€ 0,3 miljoen).

Voorzieningen

In 2011 hebben we besloten om onze deelname aan het project Tax-i van Het Waterschapshuis te beëindigen. De kosten die Het Waterschapshuis voor dit project maakte, zijn per balansdatum € 11,6 miljoen. Deze kosten worden door de deelnemende waterschappen betaald op basis van een vooraf afgesproken verdeelsleutel. In verband met het voortijdig beëindigen van de deelname, treffen we een voorziening van € 1,1 miljoen voor de reeds gemaakte kosten.

7.3 Organisatie en bedrijfsondersteuning

7.3.1 Doelstelling

Zorgen voor een doelmatige en doeltreffende ambtelijke organisatie die het bestuur optimaal bedient in het behalen van doelstellingen.

7.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

We zijn een professionele en resultaatgerichte organisatie met een doelmatige en doeltreffende bedrijfsvoering. We ontwikkelen de juiste ondersteunende instrumenten en zorgen voor een interne bedrijfscultuur die bij onze doelstelling past.

Een belangrijk moment in 2011 is het betrekken van ons nieuwe kantoor. Deze centrale huisvesting zal de doelmatigheid en doeltreffendheid van de organisatie zeer ten goede komen.

7.3.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Organisatie

De wereld om ons heen verandert in hoog tempo. Wij moeten inspelen op ontwikkelingen als de klimaatverandering, het Bestuursakkoord Water, de benoeming van het HWBP als 'groot project', en de noodzaak tot samenwerking en versterking van contacten met de omgeving. Hierdoor moeten we sneller, professioneler en slagvaardiger reageren op prioriteiten en op de toenemende eisen van samenwerkingspartners en inwoners.

Om op deze ontwikkelingen in te kunnen spelen, zijn we onder de werktitel 'Henze 2.12' een traject van organisatieverandering gestart. Doel van deze verandering is 'het huis op orde brengen', zodat we de doelen die we ons hebben gesteld op een zo efficiënt en effectief mogelijke manier kunnen bereiken. We streven naar een duidelijke sturing van de organisatie, betere bedrijfsvoering, en beheersing van de (financiële) risico's. Daarvoor is een flexibeler organisatie nodig, met goed opgeleide, breed inzetbare medewerkers, en een daarbij passende organisatiecultuur.

De aanpak van de organisatieverandering gebeurt anders dan op de traditionele manier. In de traditionele manier bestaat er een blauwdruk van de nieuwe organisatie en zijn er alleen formele besluiten waarop inspraak mogelijk is. De aanpak die wij hebben gekozen, doet meer recht aan medewerkers en organisatie. Deze is te karakteriseren met de woorden 'doen' en 'leren', en te beschouwen als een reis in de richting van de stip op de horizon. Een zoektocht, maar wel binnen een duidelijk kader. Een ontwikkelproces.

Het veranderproces wordt zo veel mogelijk uitgevoerd met onze eigen medewerkers. Zo maken we gebruik van de aanwezige kennis en vaardigheden, en werken we aan het draagvlak voor de veranderingen. Dit draagt bij aan de beoogde cultuurverandering. Op deze manier kunnen we onze kernwaarden (resultaatgerichtheid, omgevingsgerichtheid, kostenbewust, open, betrouwbaar en oog voor de toekomst) direct in de praktijk brengen en verder ontwikkelen.

Op basis van het profiel voor het management zijn kwartiermakers aangesteld. Van hen wordt leiderschap, visie, organisatiebewustzijn, besluitvaardigheid en resultaatgerichtheid gevraagd. Samen met de directie en de organisatie werken de kwartiermakers aan de organisatieverandering. Zij werken de houtskoolschets voor de nieuwe organisatiestructuur verder uit. Deze structuur kent twee operationele directies: Water en Bedrijfsvoering. Ook is er een stafkwartier onder leiding van de Secretaris-Directeur. Hiermee worden onze kerntaken bij een directe verantwoordelijke ondergebracht. De afdelingen richten we in rond onze kerntaken. Deze structuur is bestuurlijk vastgesteld.

'Tijdens de verbouwing blijft de winkel open'. De stevige aandacht voor verandering betekent voor de organisatie een extra belasting. Door prioriteitstelling zoeken we naar de juiste balans. Het is onze doelstelling om de organisatieverandering budgetneutraal uit te voeren. Met ingang van 1 juli 2012 gaat de organisatie werken volgens de nieuwe organisatiestructuur, waarna een leer- en ontwikkelfase volgt.

Huisvesting en vastgoed

Nieuw kantoor en 'Het Nieuwe Werken'

Ons nieuwe centrale kantoor aan de Bevelandseweg 1 te Heerhugowaard is in gebruik genomen. Dit kantoor vervangt de kantoren in Edam, Hoorn en Heerhugowaard (Forum). Het gebouw en de inrichting zijn duurzaam en energiezuinig. Het kantoor is ingericht op basis van het zogenaamde activiteitengerelateerde kantoorconcept. Hierin hebben medewerkers geen vaste werkplek, maar kunnen zij, afhankelijk van de activiteiten, een passende werkplek gebruiken. Hierdoor worden werkplekken efficiënter benut. Verder hebben we 'Het Nieuwe Werken' geïntroduceerd, waarbij medewerkers plaats- en tijdsafhankelijk kunnen werken. Ze hebben de mogelijkheid om thuis te werken. Daarvoor zijn de nodige faciliteiten beschikbaar gekomen. Het kantoor heeft € 40 miljoen gekost, € 5 miljoen minder dan begroot. Het brengt een besparing van circa € 3 miljoen per jaar met zich mee. Deze wordt vooral veroorzaakt door lagere onderhoudskosten en personeelskosten, en minder reisbewegingen.

De centrale huisvesting maakt het voor medewerkers makkelijker om contacten te leggen. Samen in één gebouw werken draagt bij aan een goede samenwerking. De organisatie heeft tijd nodig om aan het nieuwe kantoorconcept en 'Het Nieuwe Werken' te wennen. Medewerkers ervaren in het nieuwe kantoor een andere dynamiek. Ze vinden het kantoor soms druk en onrustig. Dit effect wordt versterkt doordat we een grote groep tijdelijke medewerkers voor onder meer het HWBP in het kantoor huisvesten. De druk op de beschikbare werkplekken en vergadercapaciteit is hierdoor op een aantal werkdagen groot. Leidinggevendenden proberen dit probleem op te lossen door met medewerkers afspraken te maken over de spreiding van werkdagen en vergaderingen. Ook bevorderen ze thuiswerken. Om enige ruimte te creëren is de afdeling Beheer Watersystemen & Wegen tijdelijk gehuisvest in het Forumgebouw te Heerhugowaard.

Eind 2011 is een medewerkertevredenheidsonderzoek uitgevoerd naar de beleving van het nieuwe kantoor. De resultaten hiervan zijn in het eerste kwartaal van 2012 bekend.

De grote mate van nazorg van de verhuizing, de consequenties van 'Het Nieuwe Werken' en de huisvesting van een deel van de medewerkers in het Forumgebouw hebben een stevige impact op de belasting van de facilitaire organisatie. Na de oplevering van het kantoor zijn er nog een aantal restpunten die opgelost moeten worden, waaronder de vijfverpartij, geluidsoverlast bij harde wind, en het uitvlakken van een aantal vloeren in het gebouw. Daarnaast vraagt de parkeerdruk de nodige aandacht en zullen op basis van ervaringen mogelijk nog aanvullende maatregelen worden genomen.

Afstoten panden

De voormalige kantoorpanden in Edam, Hoorn en Heerhugowaard worden afgestoten. Het bestuurscentrum aan de Schepenmakersdijk te Edam is overgedragen aan de gemeente Edam-Volendam. Ook de twee aangrenzende panden zijn verkocht. Er zijn onderhandelingen over de verkoop van de panden aan de Lingerzijde te Edam. De verkoop van het kantoor aan de Willemsweg in Hoorn is niet gelukt. Besloten is het pand te verhuren, waarbij één van de huurders het recht van eerste koop heeft bedongen. De huuropbrengst dekt de bestaande kapitaals- en exploitatielasten. Over de voortijdige beëindiging van het huurcontract van Forum II is overeenstemming bereikt. Het huurcontract is per 1 januari 2012 beëindigd. Verder is een voormalige dienstwoning verkocht.

Werven

Het wervenplan beoogt de herstructurering van onze werven. De verbouwing en/of herinrichting van de werven te Katwoude, Dirkshorn en Zwaagdijk is gestart. We zijn begonnen met de voorbereiding voor de verbouwing van de werf Kwadijk. Op het terrein van de provincie in de gemeente Beemster wordt een gezamenlijke zoutloods gerealiseerd. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart. De werf in

Heerhugowaard is verkocht en wordt per 1 april 2012 overgedragen. De uitvoering van het wervenplan moet in 2013 klaar zijn.

Stoomgemaal

In 1982 heeft het voormalig Waterschap Westfriesland het stoomgemaal Vier Noorder Koggen overgedragen aan de Stichting Stoomgemaal Vier Noorder Koggen. In 2002 is, als bijdrage in de restauratiekosten, een schenking aan deze stichting gedaan van € 1,5 miljoen. De stichting beschikte echter over onvoldoende middelen. In 2005 heeft het hoogheemraadschap daarom ruim € 1,4 miljoen beschikbaar gesteld voor het herstel van de waterkering, inclusief de onderbouw van het stoomgemaal en de restauratie van de opstallen. Toen ook daarna onvoldoende middelen beschikbaar waren, hebben we, met het oog op ons belang bij de waterkering, het stoomgemaal in 2009 weer in eigendom genomen. De schenking van 2002 is (grotendeels) terug ontvangen. Het Rijk heeft een subsidie voor de restauratie van ruim € 2,1 miljoen toegezegd. De restauratie kwam stil te liggen vanwege de vondst van asbest in het gebouw en verontreiniging op het buitenterrein. De asbestsanering is in 2011 afgerond, waarna is gestart met de restauratiewerkzaamheden. Over de (wijze van) sanering van het buitenterrein vindt in 2012 besluitvorming plaats.

Automatisering en digitalisering

Met het nieuwe kantoor beschikken we ook over een volledig nieuwe technische infrastructuur. Hierbij is gebruik gemaakt van geheel nieuwe technieken op het gebied van virtuele servers, opslagmethodieken, glasvezelbekabeling, enzovoorts.

'Het Nieuwe Werken' betekent minder papier en meer digitaal werken. Fysieke papierstromen zijn aanzienlijk beperkt. Post en andere documenten worden (zoveel mogelijk) digitaal opgeslagen, verspreid en gedeeld. Ook de (bestuurlijke) stukkenstroom is gedigitaliseerd. Met de organisatiebrede actie 'Schoon schap' hebben we bijna alle papieren dossiers, technische documenten en tekeningen geschoond, gescand en in ons digitale archief opgeslagen. Hierdoor kunnen we werkplekonafhankelijk werken. Door de digitalisering heeft 95 procent van de medewerkers in het nieuwe kantoor voldoende aan een meter kastruimte.

Om het delen van informatie en online projectmatige samenwerking mogelijk te maken hebben we Sharepoint¹⁶ ingevoerd. Een belangrijk onderdeel van dit systeem is een interne zoekmachine waarmee in alle digitale documenten gezocht kan worden. Sharepoint wordt in een meerjarig programma gefaseerd ingevoerd. We zijn begonnen met het opnemen van alle projectinformatie in dit nieuwe systeem.

De kantoorautomatisering is vervangen door het pakket Office 2007. Met dit pakket kan ook informatie over aanwezigheid en beschikbaarheid van medewerkers worden gedeeld. De automatisering sluit daarmee aan op de ontwikkelingen bij andere softwaretoepassingen. We hebben het onderzoek naar de vervanging van de financiële systemen uitgesteld. Dit deden we omdat we prioriteit gaven aan het verbeteren van de inrichting en beheersing van processen, en aan het op orde brengen van de belastingsystemen en belastinggegevens. Wel hebben we naar aanleiding van de vraag naar verbeterde managementinformatie een informatieanalyse uitgevoerd. Uit deze analyse is gebleken dat we de huidige systemen nog beter kunnen benutten. Verbeteracties worden in 2012 uitgevoerd.

De mogelijkheden om via internet vragen, vergunningenaanvragen en verzoeken in te dienen, zijn uitgebreid. Ook hebben we een nieuw meldingssysteem voor de frontoffice in gebruik genomen. De documentregistratie, en de systemen en hulpmiddelen voor managementinformatie zijn verbeterd.

¹⁶ Sharepoint is een platform dat een raamwerk biedt voor het opzetten van een website voor informatie-uitwisseling, en voor online samenwerking binnen een groep of organisatie via intranet.

Het Waterschapshuis

Stichting Het Waterschapshuis is een regie-, beheer- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van informatievoorziening. Een voordeel van dit samenwerkingsverband is de besparing bij het beheer en onderhoud van het geografische informatiesysteem en het onderhoud van het databasesysteem. Verder is Het Waterschapshuis gestart met de ontwikkeling van de automatiseringstoepassingen:

- omgevingsloket online;
- ontwikkeling referentiearchitectuur waterschappen (WILMA)¹⁷;
- project Z-Info (de vervanging van het huidige zuiveringsinformatiesysteem);
- vervanging Content Management Systeem (intranet/internet).

Een ander product van Het Waterschapshuis is een nieuw gemeenschappelijk belastingsysteem TAX-i. De ontwikkeling hiervan is stilgelegd. Om dit project af te ronden is een bestuurlijke commissie ingesteld onder leiding van de dijkgraaf van hoogheemraadschap Delfland. De onderhandelingen zijn eind 2011 gestart. Afrekening met de waterschappen is voorzien in 2012.

Inkoop

In 2010 heeft de Rekenkamercommissie onderzoek gedaan naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het inkopen en aanbesteden binnen het hoogheemraadschap. In de rapportage naar aanleiding van het onderzoek heeft de commissie aanbevelingen gedaan die ons bestuur heeft overgenomen. In 2 rapportages is het bestuur geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van verbeteringen. Zo zijn inkoopprocessen beschreven, zijn inkoopadviseurs meer betrokken bij aanbestedingen, en is een 'inkoopkalender' opgesteld. Verder hebben we een inhaalslag uitgevoerd voor de registratie van inkoopcontracten. In totaal zijn 330 contracten geregistreerd.

Voor verschillende organisatieonderdelen zijn de afgesproken inkoopplannen opgesteld en zijn inkooptrajecten begeleid. Andere te noemen resultaten zijn de introductie van de marktplaatssystematiek voor de inhuur van externen en de aanbesteding van technische adviesdiensten. Het inkoopproces heeft blijvend onze aandacht, zodat ons inkoop- en aanbestedingbeleid de wet- en regelgeving volgt.

Het resultaat van 75% duurzame inkoop is nog niet vast te stellen. Binnen de inkoopprocedures zijn wel standaard de duurzaamheidseisen opgenomen en partijen nemen duurzaamheid steeds vaker standaard op in hun aanbiedingen. In 2012 kan wel het percentage duurzame inkoop worden vastgesteld.

Op meerdere vlakken hebben we gezamenlijke inkoop met andere waterschappen gerealiseerd. Ook hebben we regionaal samengewerkt met provincie en gemeenten. Ondermeer straatmeubilair, nautisch personeel, en CO₂ gecompenseerd gas zijn gezamenlijk aanbesteed. Door (gezamenlijk) aan te besteden hebben we besparingen van meer dan 30 procent gerealiseerd. Verder werkten waterschappen samen aan de harmonisatie van inkoopbeleid en de opzet van gezamenlijke prestatiemetingen. Er vond kennisuitwisseling plaats, onder andere met gemeenten en de Kamer van Koophandel.

¹⁷ Deze referentiearchitectuur is een hulpmiddel om keuzes te maken op welke gebieden samenwerking voordeel oplevert en hoe de gemeenschappelijke informatievoorziening doeltreffend kan worden ingericht.

7.3.4 Wat heeft organisatie en bedrijfsondersteuning in 2011 gekost?

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Organisatie en bedrijfsondersteuning	Externe kosten	82,8	80,4
	Externe opbrengsten	-6,8	-7,2
	Kapitaallasten	8,1	7,5
	Voorzieningen	2,4	0,0
	Interne kosten	-69,8	-70,1
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	16,7	10,7
	Reserves	14,1	14,3
	Totaal incl. reserves	30,8	25,0

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Externe kosten

Ten opzichte van de gewijzigde begroting valt de realisatie € 2,4 miljoen hoger uit. De belangrijkste oorzaken zijn:

- De kosten van datacommunicatie zijn € 0,4 miljoen hoger. Dit komt onder andere door het langer gebruiken van de oude huisvestingslocaties.
- Vanwege het afkopen van het huurcontract voor Forum II zijn de kosten voor huur € 0,4 miljoen hoger.
- Als gevolg van de inhuur voor investeringsprojecten zijn de personeelkosten € 3,9 miljoen hoger. De hogere kosten worden via tijdschrijven toegerekend aan de investeringsprojecten.
- Er zijn lagere uitgaven van € 0,4 miljoen als gevolg van het uitstellen van de aanschaf van dienstauto's en minder servicekosten door vertraagde oplevering van het nieuwe kantoor.
- Op de post 'opleidingskosten' wordt een € 0,4 miljoen overgehouden. De organisatie heeft hier minder gebruik van gemaakt dan voorzien. Dit verklaren we door de hoge werkdruk, waardoor opleidingen een lagere prioriteit hebben gekregen.
- € 0,8 miljoen is niet besteed aan het milieubeleid. Dit wordt toegevoegd aan de reserve 'Maatregelen CO₂- emissiereductie'.
- Omdat een deel van de werkzaamheden door eigen mensen is uitgevoerd, zijn de kosten voor organisatieontwikkeling € 0,3 miljoen lager.

Externe opbrengsten

De externe opbrengsten zijn ruim € 0,4 miljoen lager dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een lagere opbrengst van dividenden. Vanwege nieuwe Europese regelgeving dient het weerstandsvermogen van de Waterschapsbank (NWB) verhoogd te worden. De NWB heeft daarom € 1,2 miljoen minder dividend uitgekeerd. Daar staat een hogere opbrengst uit de verkoop van eigendommen (€ 0,7 miljoen) tegenover.

Kapitaalslasten

De overschrijding van € 0,6 miljoen komt door het eerder gereed melden (en dus eerder afschrijven) van een aantal investeringstrajecten, zoals digitalisering en kantoorautomatisering. Daarbij vallen de afschrijvingen voor de centrale huisvesting hoger uit. Dit komt doordat de gemiddelde afschrijvingstermijn korter is dan begroot.

Voorzieningen

De overschrijding wordt veroorzaakt door de getroffen voorziening voor Henze 2.12.

Investeringsvolumes		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Organisatie en bedrijfsondersteuning	Uitgaven	15,1	15,5
	Inkomsten	0,0-	0,0
	Totaal	15,1	15,5

In de oorspronkelijke begroting was een investeringsvolume opgenomen van € 16,0 miljoen. Bij de begrotingswijziging van 15 juni is er vanuit gegaan dat dit volume door uiteenlopende oorzaken niet in 2011 gerealiseerd zou kunnen worden en is het investeringsvolume bijgesteld tot € 15,5 miljoen.

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Uitgaven

De lagere uitgaven zijn veroorzaakt door het temporiseren van diverse automatiseringsprojecten zoals projectadministratie (€ 0,3 miljoen) en omdat het project centrale huisvesting nog niet helemaal is afgerond. De kosten voor de afronding (€ 0,7 miljoen) schuiven door naar 2012. Hiertegenover staan € 0,6 miljoen hogere uitgaven voor de realisatie van het wervenplan. Werkzaamheden zijn als gevolg van de goede weersomstandigheden en de gewijzigde contractvoorwaarden eerder uitgevoerd dan gepland. Zo zijn de stalen casco's zijn al geleverd en gemonteerd waar dit voor 2012 was gepland.

7.4 Crisisbeheersing

Deze paragraaf is een bundeling van de crisisbeheersingsactiviteiten voor Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water en Veilige (vaar)wegen.

Effect	Resultaten	Prestaties	
Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon water en Veilige (vaar)wegen.	Een crisis wordt voorkomen of de gevolgen van een crisis worden zo veel mogelijk beperkt.	Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij een (dreigende) dijkdoorbraak.	
		Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij extreme wateroverlast en extreem watertekort.	
		Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij een ernstige vervuiling van het oppervlaktewater.	
		Het hoogheemraadschap handelt adequaat bij verkeersonveilige situaties.	

7.4.1 Doelstelling

Een crisis wordt voorkomen, of de gevolgen van een crisis worden zo veel mogelijk beperkt.

7.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Onze crisisbeheersingsorganisatie moet professioneel en slagvaardig zijn en blijven. Met het oog hierop beschikken we over een actueel crisisbeheersingsplan, actuele bestrijdingsplannen, en draaiboeken voor ondermeer waterveiligheid, wateroverlast en waterkwaliteit. Om onze crisisbeheersingsorganisatie in stand te houden en te verbeteren oefenen we deze plannen jaarlijks.

Van een overheidsorganisatie als het hoogheemraadschap mag worden verwacht dat het in staat is om onder crisissomstandigheden professioneel op te treden. Onze crisisbeheersingsorganisatie is in staat om maatregelen te nemen die verband houden met haar taken, om schade te voorkomen, of om de gevolgen van een incident, calamiteit, crisis of ramp tot een minimum te beperken. Om dit te bereiken blijven we ons tot 2014 richten op:

- planvorming,
- opleidingen en oefenprogramma's,
- de op- en uitbouw van het netwerk met de andere partners,
- het optimaliseren en onderhouden van materiaal en materieel,
- het professionaliseren van de informatievoorziening, onder andere door netcentrisch werken¹⁸.

7.4.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Opleiding en oefenen

Wij willen optimaal voorbereid zijn op de bestrijding van (de gevolgen van) incidenten, calamiteiten, crises en rampen. Dit doen we door opleidingen, trainingen, oefeningen en simulaties, maar ook door het doorvoeren van verbeteringen in de crisisbeheersingsorganisatie. Betrokkenen met een taak in de crisisbeheersingsorganisatie hebben ten minste één opleiding, training of oefening gevolgd.

In november is onverwacht de oefening Breuklijn gehouden. Daarbij werd de crisisbeheersingsorganisatie volledig opgeschaald en is de overdracht geoefend. Samen met de veiligheidsregio Noord-Holland Noord is het scenario van een brand op een rioolwaterzuivering uitgewerkt. Het ging hierbij om de afstemming tussen de inzet van blusmiddelen en het zuiveringsproces. Bij de Zuiderdijk bij Hoorn is 2 keer een probleem met de waterkering geoefend.

Bestrijdingsplannen en draaiboeken

Crisisbeheersingsplannen, bestrijdingsplannen en draaiboeken worden telkens geactualiseerd. We hebben het crisisbeheersingsplan aangepast aan nieuwe wetgeving en opgezet volgens de landelijke uniformering van de alarmfasen bij waterschappen. Dit plan wordt in 2012 vastgesteld. Daarna passen we de bestrijdingsplannen en draaiboeken erop aan. Het draaiboek Primaire keringen Noordzeekanaal is niet opgesteld wegens capaciteitsgebrek. Dit geldt ook voor de voorgenomen verfijning van het draaiboek Compartimentering.

Met externe partners hebben we gecommuniceerd over onze taken, onze crisisbeheersingsorganisatie en de raakvlakken met externe partners.

Ook leverden we een bijdrage aan de crisisplannen van de veiligheidsregio's Kennemerland, Zaanstreek-Waterland en Noord-Holland Noord.

Materiaal en materieel

We hebben het noodmateriaal en -materieel geïnventariseerd. De behoefte aan noodbemaling is vastgelegd in het Gemalenbeheerplan. De beschikbare capaciteit voldoet aan deze behoefte.

¹⁸ Door het proces van informatievoorziening en -distributie anders in te richten (*techniek én verwerking*) ontstaat gelijktijdig en in alle lagen van de crisisbeheersingsorganisatie een actueel beeld van de feitelijke situatie. Dit maakt het mogelijk om op alle niveaus binnen de crisisbeheersingsorganisatie beter invulling te geven aan de respectievelijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Informatie- en communicatievoorziening en netcentrisch werken

Studies, experimenten en ervaringen laten zien dat de effectiviteit van de hulpverlening gebaat is bij een goede informatievoorziening. Netcentrisch werken zorgt ervoor dat de juiste informatie, in de juiste vorm, voor de juiste gebruikers beschikbaar is. In Nederland wordt een landelijk netcentrisch systeem voor de overheid ingevoerd. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft een Europese aanbesteding gehouden voor de invoering ervan. Binnen de veiligheidsregio's is de bouw van dit systeem gestart. Naar verwachting zijn wij in 2012 op dit systeem aangesloten.

Satelliettelefoons zijn beschikbaar om ook onder bijzondere omstandigheden te kunnen blijven communiceren. In gebieden met bebouwing doen zich verbindingproblemen voor. Daarom overwegen we het plaatsen van steunzenders.

Speciaal voor de informatie en communicatie bij overstromingsdreiging is het Hoogwater Informatiesysteem (HIS) belangrijk. Het systeem beschrijft op basis van verschillende scenario's de potentiële gevolgen van een overstroming vanuit zee, de meren, en de boezem. We passen het informatiesysteem steeds meer toe, zowel bij calamiteitenoefeningen als bij beleidsmatige vraagstukken zoals compartimentering van de boezem, kosten-baten afwegingen voor het HWBP, en risicoberekeningen. Het systeem is continu in ontwikkeling. Hiermee wordt ook de informatievoorziening voor alle partijen die betrokken zijn bij de rampenbestrijding verbeterd.

Verder loopt het ontwikkelprogramma 3Di Waterbeheer. Dit is gericht op het versnellen van modelberekeningen en het verbeteren van visualisaties van overstromingsrisico's. Met dit project worden de overstromingsbeelden 100 keer fijner weergegeven. Dat leidt tot een beter inzicht (beeld) in de situatie ter plaatse. Met de crisispartners is de informatiebehoefte 3Di Waterbeheer bepaald.

Zelfredzaamheid

In navolging van de landelijke overheid willen wij aandacht besteden aan de zelfredzaamheid van burgers in het beheersgebied. Immers, niet in alle omstandigheden kan een incident, calamiteit, ramp of crisis worden voorkomen. Omdat zelfredzaamheid aandacht krijgt in onze regionale Deltavisie hebben we de communicatiestrategie hiervoor nog niet ontwikkeld.

We hebben informatie geleverd voor de risicocommunicatie van de veiligheidsregio's Zaanstreek-Waterland en Noord-Holland Noord. De boodschap in het kader van 'Wat te doen bij een overstroming' is samen met deze veiligheidsregio's bepaald.

7.4.4 Wat heeft crisisbeheersing in 2011 gekost?

Exploitatielasten		Realisatie	Begroting na wijziging
(bedragen x € 1 miljoen)		2011	2011
Crisisbeheersing	Externe kosten	0,0	0,1
	Externe opbrengsten	0,0	0,0
	Kapitaallasten	0,1	0,1
	Voorzieningen	0,0	0,0
	Interne kosten	0,3	0,6
	Onvoorzien	0,0	0,0
	Totaal excl. reserves	0,4	0,7
	Reserves	0,0	0,0
	Totaal incl. reserves	0,4	0,7

Het verschil tussen de gewijzigde begroting en de realisatie is voornamelijk veroorzaakt door:

Interne kosten

De lagere interne kosten zijn veroorzaakt door langdurig zieken en vacatureruimte.

7.5 Monitoring van het watersysteem

7.5.1 Doelstelling

Het monitoren en modelleren van het watersysteem biedt ondersteuning aan beleid, planvorming, het programmabureau en de uitvoeringstaken. Dit om het watersysteem goed te laten functioneren. Wij stellen vast wat de informatiebehoefte is en ontwerpen een strategie om aan deze behoefte te voldoen (meetprogramma's en scenariostudies). We verrichten metingen en stellen modellen op, verwerken en beheren de gegevens, en rapporteren hierover.

7.5.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij willen een goed functionerend monitoringsysteem en modellenbestand, waarbij informatievraag en informatieaanbod zo dicht mogelijk bij elkaar liggen. Daarmee kunnen we optimaal adviseren binnen onze kerntaken op het gebied van waterkwaliteit, waterkwantiteit en veiligheid.

7.5.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Meetprogramma's en modellen

Wij stellen meetprogramma's en watersysteemmodellen op vanuit de informatiebehoefte, en verrichten onderzoek om zowel intern als extern te kunnen adviseren. Verschillende meetprogramma's zijn uitgevoerd. De hiermee opgebouwde kennis hebben we onder andere gebruikt voor het opstellen van de eerste 'Monitoringsrapportage maatschappelijke effecten' (onderdeel van de Beleidsvaluatie 2010). We hebben verschillende model- en scenariostudies uitgevoerd, waarbij gebruik is gemaakt van verschillende informatiesystemen. Binnen deze informatiesystemen hebben we meetgegevens en modelresultaten verdere geïntegreerd. Deze informatiesystemen en studies zijn onder andere ingezet ten behoeve van de programma's Wateropgave, Verbetering boezemkades, en de KRW. Verder hebben we modellen ontwikkeld voor het onderzoek naar watertekorten. Het bestrijdingsmiddelenmeetnet is geoptimaliseerd. Dit leidt tot een kostenbesparing.

Zwemwater

We hebben het zwemwater binnen ons gebied volgens de nieuwe EU-methodiek gemonitord. Hierover is gerapporteerd aan de EU. Op basis van deze gegevens hebben we de zwemwaterprofielen vastgesteld en een pakket van maatregelen ter verbetering van de zwemwaterkwaliteit opgesteld. Met de uitvoering van de maatregelen starten we in 2012. Het is ons doel om voor het zwemwater in 2015 minimaal de toestand 'aanvaardbaar' te hebben, zodat er veilig gezwommen kan worden.

HIS en 3Di

Het Hoogwater Informatiesysteem (HIS) is uitgebreid met 3200 scenario's. Op basis hiervan hebben we de regionale waterkeringen opnieuw genormeerd. Deze normering vormt de basis voor de toetsing ten behoeve van het programma Verbetering boezemkades (VBK2).

Het project 3Di levert een bijdrage aan doelmatiger waterbeheer en crisisbeheersing. Binnen het project is veel vooruitgang geboekt met rekensnelheid en -nauwkeurigheid. De doelstelling om 100

keer sneller te rekenen wordt ruimschoots gehaald. In 2012 ligt de nadruk op toepassing in casestudies en de inzet van het systeem bij calamiteitenbeheersing.

7.5.4 Wat gaat monitoring van het watersysteem in 2011 kosten?

De kosten voor de monitoring zijn opgenomen in de beheerkosten van de effecten Waterveiligheid, Schoon water en Voldoende water.

8 Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)

Dit hoofdstuk bevat, samen met hoofdstuk 7 (Bestuur en organisatie), de verplichte informatie over de bedrijfsvoering (artikel 4.30, jo. artikel 4.11 Waterschapsbesluit).

8.1 Indicatoren MVO

Effect	Resultaten	Prestaties	
Maatschappelijk verantwoordelijke organisatie	Het hoogheemraadschap gaat verantwoordelijk om met mensen.	Het hoogheemraadschap betreft zijn omgeving actief bij zijn taakuitvoering.	
		Het hoogheemraadschap is service- en publieksgericht.	
		Het hoogheemraadschap is een goede werkgever.	
	Het hoogheemraadschap voelt zich verantwoordelijk voor het milieu.	Het hoogheemraadschap behaalt de doelstellingen uit het milieu- en klimaatbeleid.	
	Het hoogheemraadschap staat voor optimale uitvoering van zijn taken.	Het hoogheemraadschap wordt erkend als een betrouwbare organisatie.	
		Het hoogheemraadschap is doelmatig en doeltreffend.	

8.2 Mensen

8.2.1 Doelstelling

Wij gaan verantwoordelijk met mensen om.

8.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij betrekken onze omgeving actief bij onze taakuitvoering, zijn servicegericht en zijn een goede werkgever.

8.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Omgeving en relaties

Wij betrekken onze omgeving actief bij onze taakuitoefening. Hoe de omgeving dit ervaart, meten we met tevredenheidsonderzoek. De waardering door relaties moet in 2015 minimaal een 7 bedragen, de waardering door burgers een 7,5.

We hebben doelgroepspecifieke communicatie ingezet om de omgeving bij ons beleid en onze werkzaamheden te betrekken. Hiermee streven we naar zoveel mogelijk draagvlak. In 2011 zouden we starten met de invoering van een organisatiebreed relatiebeheersysteem, zodat de interne uitwisseling van informatie over relaties optimaal kan verlopen. Hiermee streven we naar een

verdere professionalisering van relatiemanagement. Er is behoefte aan en draagvlak voor een relatiebeheersysteem, maar er bleek veel raakvlak en overlap met bestaande systemen te zijn. Deze systemen moeten op elkaar worden afgestemd. Eerst ontwikkelen we een overall ICT-visie en een informatieplan. Hiermee wordt duidelijk welke gegevens en informatie we in verschillende systemen beheren en hoe deze op elkaar aansluiten. Daarom is het relatiebeheersysteem nog niet ingevoerd.

In 2011 waardeerden onze relaties hun tevredenheid met een 6,7 en burgers met een 7,2. Onze relatiemanagers hebben gemeenten gevraagd naar hun ervaringen en verbeterpunten. De bevindingen hieruit worden gebundeld en verwerkt in het signaalrapport 2012. Om de tevredenheid bij burgers en relaties te verbeteren hebben we een communicatieplan opgesteld. De nadruk ligt op bewustwording bij medewerkers over hoe we overkomen bij burgers en relaties. We zetten medewerkers bewust in als ambassadeur en we streven naar proactief contact. In 2013 houden we opnieuw een tevredenheidsonderzoek.

Buitenland

De waterschappen en de Unie van Waterschappen hebben zich gecommitteerd aan de Millennium Development Goals (MDG's) van de Verenigde Naties en aan het Schotland WASH Akkoord. Daarom nemen we deel aan een project in Nicaragua. Behalve op sanitatie richt dit project zich op de bestrijding van kusterosie. Hiervoor stellen wij kennis beschikbaar. Waterschap De Dommel heeft, als trekker van het project, nog geen financiering gevonden. Daarom zijn er nog geen activiteiten uitgevoerd.

Een groot deel van de activiteiten van waterschappen heeft een relatie met Europese regelgeving. Bureau Brussel is namens de Unie van Waterschappen en VEWIN (drinkwatersector) verantwoordelijk voor de belangenbehartiging ten aanzien van lopende wetgevingsdossiers. Samen met een aantal andere waterschappen steunen wij het Bureau Brussel. Zo zijn we nauw betrokken bij Europese ontwikkelingen en heeft Bureau Brussel directe toegang tot beschikbare kennis en expertise bij de waterschappen. Belangrijke dossiers zijn klimaatverandering, waterschaarste en droogte.

Via het Europese project Skills Integration and New Technologies (SKINT)¹⁹ wordt kennis verkregen en versterken we ons kennisnetwerk. Het project richt zich op de implementatie van de KRW en de Richtlijn overstromingsrisico (ROR) in stedelijke gebieden. Daarbij staat een multidisciplinaire samenwerking tussen de instantie, verantwoordelijk voor ruimtelijke ordening, en de waterbeheerder centraal. Wij dragen eindverantwoordelijkheid voor het gehele project. Nationaal is samenwerking aangegaan met het Actieprogramma Water en Ruimte. Ook is aangesloten bij de Evaluatie Watertoets die door Rijkswaterstaat is uitgevoerd. Door hierbij aan te sluiten is onze eigen geplande SKINT-activiteit (evaluatie eigen Watertoetsbeleid) in een breder perspectief geplaatst. Het project SKINT verloopt volgens planning.

Personeel

SPP

In 2009 hebben we de nota Strategisch Personeelsbeleid vastgesteld. Met dit beleid willen we personeelsinstrumenten en personele ontwikkeling zodanig inzetten dat de factor personeel optimaal bijdraagt aan het behalen van onze organisatiedoelstellingen. Een belangrijk onderdeel van het beleid is de strategische formatie- en personeelsplanning (SPP), waarvoor we in 2010 visie en kader hebben ontwikkeld. SPP is bedoeld om de benodigde capaciteit van het personeelsbestand, zowel

¹⁹ De betrokken partijen zijn universiteiten, gemeenten, waterbedrijven, waterschappen, kennisinstellingen en adviesbureaus, afkomstig uit Nederland, Duitsland, Engeland, Schotland en Noorwegen.

kwantitatief als kwalitatief, op middellange termijn vast te stellen, passend bij de uitdagingen in deze periode.

In 2011 hebben we onze huidige capaciteit kwantitatief en kwalitatief in kaart gebracht. Er is een visie ontwikkeld hoe de organisatieonderdelen er in 2015 uit moeten zien. Vervolgens hebben we per organisatieonderdeel een actieplan gemaakt, gericht op de ontwikkeling van medewerkers, op instroom, doorstroom en uitstroom. Dit om de beoogde situatie in 2015 te bereiken. De uitvoering van acties is deels al gestart. De resultaten van de SPP nemen we mee bij de organisatieverandering 'Henze 2.12'. De tendens van de SPP is dat verschillende organisatieonderdelen kiezen voor 'de kern zelf doen, de rest door anderen'. Hiermee streven we naar de vergroting van onze flexibiliteit.

Aantrekkelijk werkgeverschap

Aantrekkelijk werkgeverschap betekent onder meer goede, flexibele en eigentijdse arbeidsvoorwaarden met evenwichtige werkgevers- en werknemersverantwoordelijkheden.

De 36-urige werkweek is ingevoerd met een systeem van plus- en minuren. In het laatste kwartaal hebben we de invoering geëvalueerd en geconcludeerd dat deze niet heeft geleid tot grote problemen met de bedrijfsvoering. Het systeem van plus- en minuren met flexibele werktijden wordt in 2012 voortgezet.

In de CAO voor de waterschappen is het Individueel KeuzeBudget (IKB) geïntroduceerd. Het IKB is een budget dat een medewerker, naast het salaris, in principe naar eigen inzicht kan besteden. Deze nieuwe regeling komt in de plaats van bestaande regelingen als de vakantietoeslag, eindejaarsuitkering, koopverlof, enzovoorts. We hebben de voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van deze nieuwe regeling, die ingaat per 1 januari 2012.

De in 2009 ingevoerde landelijke systematiek van resultaatbeoordeling en -beloning is voor de tweede keer geëvalueerd. Naar aanleiding daarvan hebben leidinggevenden meer aandacht besteed aan een betere onderlinge verticale en horizontale afstemming van beoordelingen. Dit met het oog op een zorgvuldige en evenwichtige beoordeling. Een goede uitvoering van beoordelingen is ook van belang voor de ingevoerde prestatietoeslag (CAO) voor medewerkers op het maximum van hun salarisschaal (gedifferentieerd belonen).

Arbeidsmarkt

Met strategische arbeidsmarktcommunicatie willen wij ons presenteren als aantrekkelijke werkgever voor potentiële medewerkers. We communiceren via digitale platforms en regionale media. Om vooral de jongere generatie te bereiken, zijn ook de contacten met onderwijsinstellingen uitgebreid. Wij bieden veel mogelijkheden om stage te lopen. Dit wordt via internet bekend gemaakt. In 2011 waren er 28 stagiairs.

Vanwege de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt hebben we het levensfasegerelateerde personeelsbeleid en het diversiteitbeleid geëvalueerd. Er is een nieuwe Nota Diversiteitsbeleid vastgesteld. Dit beleid is meegenomen bij de uitwerking van de SPP. De acties op het gebied van diversiteit worden vanaf 2012 uitgevoerd.

Ontwikkeling medewerkers en management

Met de 'HHNK-academie' voorzien wij in de opleidingsbehoefte van de organisatie. Deze academie organiseert verschillende cursussen, (beroeps)opleidingen en trainingen. In het kader van het verbeteren van de bedrijfsvoering hebben management en betrokken medewerkers een training financieel gevolgd. Dit heeft geleid tot bewustwording en meer inzicht in de financiële bedrijfsvoering.

We hebben een meester-gezel formule geïntroduceerd om de kennis van ervaren medewerkers over te dragen op nieuwe medewerkers. De organisatie heeft de komende jaren namelijk te maken met een forse uitstroom van oudere medewerkers.

Het Mobiliteitsbureau helpt medewerkers die noodzakelijk of vrijwillig van functie moeten of willen veranderen. Verschillende tijdelijke werkzaamheden worden verricht door mobiliteitskandidaten. Voor 12 medewerkers is een mobiliteitstraject afgerond en voor 9 medewerkers is een traject gestart.

Inhuur externen

Het proces van inhuur van tijdelijk personeel is uitgevoerd overeenkomstig de beschreven procedure. Ook hebben we een inhaalprogramma voor centrale registratie en dossiervorming van inhuurkrachten uitgevoerd. Met een audit is de uitvoering van het inhuurproces onderzocht. Dit kan leiden tot verdere verbeterpunten. De inhuur van gespecialiseerd tijdelijk personeel nam toe, met name door grote opgaven van het HWBP.

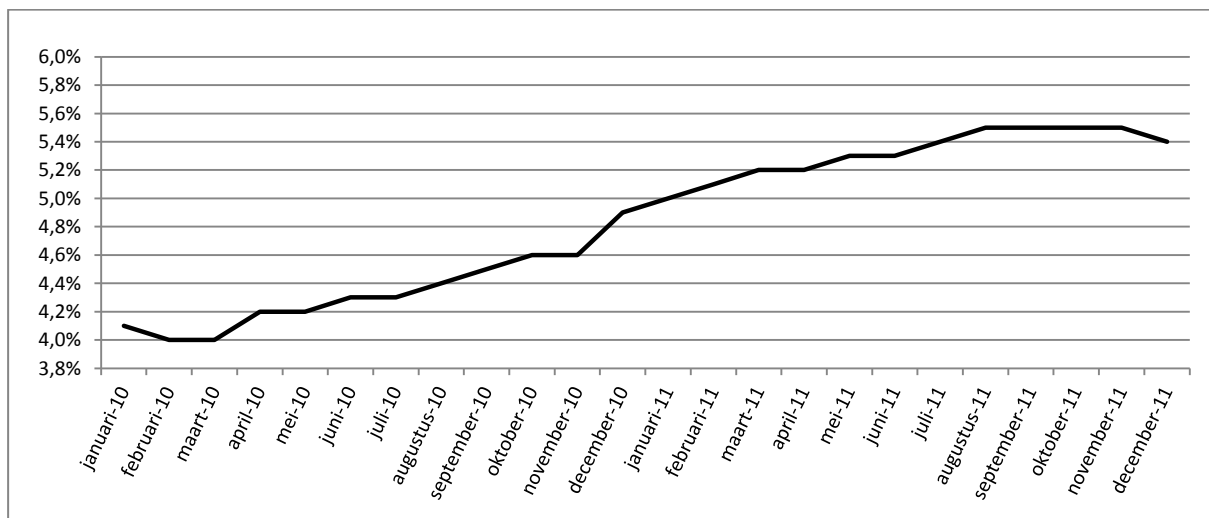
Met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) hebben we een strategische samenwerkingsovereenkomst gesloten die kennisdeling en personeelsuitwisseling als doel heeft. Op basis hiervan zijn enkele medewerkers van DLG bij ons gedetacheerd.

Kwaliteit

De risico-inventarisaties en het periodiek medisch onderzoek van medewerkers zijn overeenkomstig de jaarplanning uitgevoerd. We hebben de milieuzorg van de werven gecontroleerd en er zijn verbetervoorstellen geformuleerd.

Kengetallen P&O

Ziekteverzuimpercentage HHNK 2010 en 2011

Er is sprake van een lichte toename van het ziekteverzuim. De arbodienst heeft naar de oorzaken een nadere analyse uitgevoerd, maar deze heeft geen aanwijsbare oorzaken opgeleverd.

Totale bezetting aantal medewerkers/aantal fte's						
	2011		2010		2009	
	personen	fte	personen	fte	personen	fte
aantal mannen	586	579,0	592	582,7	603	590,9
aantal vrouwen	289	227,8	294	225,9	300	226,3
totaal	875	806,8 ¹	886	808,6	903	817,2

¹⁾ Bezetting inclusief muskusrattenbestrijders

In-, door- en uitstroom	2011	2010	2009
In dienst getreden	44	34	102
Functiewijziging	84	73	121
Uit dienst getreden	55	51	65

8.3 Milieu en klimaat

8.3.1 Doelstelling

Wij voelen ons verantwoordelijk voor het milieu.

8.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij behalen de doelstellingen uit het milieu- en klimaatbeleid.

8.3.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Milieu- en klimaatbeleid

In 2010 hebben het Rijk en de Unie van Waterschappen een klimaatakkoord ondertekend. Dit sectorbrede convenant brengt samenhang in de ambities en doelstellingen rond klimaat en duurzaamheid. De doelstellingen uit het klimaatakkoord zijn verwerkt in de Visie op de (afval)waterketen. Belangrijk thema in deze visie is het omzetten van afval in grondstoffen, en de verbetering van de energie-efficiency in de waterketen. De nadruk ligt op terugwinning van energie en fosfaat, en het hergebruik van water. Hiermee worden de doelstellingen van het klimaatakkoord voor energie en grondstoffen meegenomen bij de uitwerking van plannen voor de waterketen.

In 2009 hebben we binnen onze organisatie een milieuwedstrijd gehouden. Hierbij zijn veel creatieve en praktische ideeën ingebracht. In 2011 hebben we verschillende milieuvorstellen opgepakt en is voor het toetsen, uitwerken en monitoren daarvan een programmacommissie Milieu samengesteld.

Bewustwording en gedrag

Wij willen dat onze medewerkers milieu- en klimaatbewust handelen. Daarom zijn we de gedragscampagne 'Groen...gewoon doen!' gestart, met het vergroten van het draagvlak binnen de organisatie voor milieumaatregelen als doel. De campagne bevat de thema's mobiliteit, energie, duurzaam inkopen, en papiergebruik. We zijn gestart met het thema mobiliteit, waarbij onder

andere aandacht was voor 'Het Nieuwe Rijden' en, onder het motto 'Trap eens wat vaker naar je baas', voor woon-werkverkeer met de fiets.

Er is een groeiend milieu- en klimaatbewustzijn. De duurzaamheidmeter²⁰ is vormgegeven en de duurzaamheidcampagnes zijn gestart. We nemen milieubelangen steeds vaker mee bij onze besluitvorming en in de dagelijkse praktijk van het werk.

Biomassa, energiewinning en energieverbruik

Het streven naar een energieneutrale waterschapssector die volledig in de eigen energiebehoefte voorziet, wordt mede vorm gegeven door het opwekken van groene energie uit rioolwater en andere biomassastromen. Tot 2020 wordt ieder jaar gemiddeld 2 procent minder energie verbruikt. In 2020 is het aandeel duurzame energie, afkomstig van hernieuwbare energiebronnen, 20 procent van het totale verbruik. Om de totale CO₂-emissiereductie te meten is een monitoringsprogramma opgezet.

We zijn aandeelhouder geworden van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC). Dit maakt het mogelijk om vanaf 2012 het gedroogde slib (granulaat) uit onze slibdrooginstallatie in de bio-energiecentrale in Alkmaar te verwerken. Daar wordt het granulaat omgezet in groene energie die wordt geleverd aan de aandeelhouders van HVC. Door het aandeelhouderschap is ook ons energiecontract bij HVC ondergebracht. Vanaf 2012 kopen wij energie volledig groen in. Met HVC en Staatsbosbeheer hebben we een proef gedaan om winterriet te verwerken in de bio-energiecentrale. Dit met de bedoeling om hieruit groene energie te maken. Het blijkt mogelijk, maar verder onderzoek is nodig naar optimalisatie wat betreft opslag en vervoer. Dit onderzoek vindt plaats in 2012.

Met de waterschappen Vallei en Eem, De Dommel, en De Stichtse Rijnlanden, hebben we een proef met een thermische drukhydrolyse uitgevoerd. Deze techniek maakt het mogelijk om meer biogas uit zuiverings-slib te halen. De proef is geslaagd. De betrokken waterschappen onderzoeken de toepassing hiervan in de praktijk. Verder is een koppeling gemaakt tussen de slibdrooginstallatie en de gistinginstallatie van de rwzi Beverwijk. Hierdoor is de productie van groengas met 400 duizend kubieke meter toegenomen. Dit gas wordt ingezet voor onze eigen auto's en, middels certificaten, voor auto's van andere waterschappen.

De maatregelen uit het Milieu-efficiency plan MJA3 voor de afvalwaterketen zijn uitgevoerd. Daarmee hebben we een energie efficiency van 2,5 procent gerealiseerd. We hebben verdere invulling gegeven aan energiebesparing door het anders inzetten van gemalen. Daarbij zetten we maximaal in op spuien. Malen bij eb gaat vóór malen bij vloed. Bovendien malen we niet elke bui automatisch meer weg. In de gebiedsregeling hebben we hieraan volop aandacht besteed. In het nieuwe kantoor zijn voorzieningen aangelegd die bijdragen aan een lager energie- en waterverbruik, zoals energiezuinige verlichting, aardwarmte, waterbesparende kranen en de plaatsing van zonnepanelen in 2012.

Duurzaam bouwen

In ieder werk nemen we de uitgangspunten van duurzaam bouwen mee. Hiervoor hebben we in alle contracten en aanbestedingsdocumenten deze uitgangspunten opgenomen en gecontroleerd. Bij de bouw van zuiveringstechnische installaties zijn duurzaamheidsmaatregelen uitgevoerd die we binnen 5 jaar terugverdienen. Minder efficiënte maatregelen financieren we vanuit het apart beschikbaar gestelde budget voor CO₂ emissiereductie. De geautomatiseerde stuwen zijn zoveel mogelijk voorzien van zonnepanelen.

²⁰ Deze Duurzaamheidsmeter biedt inzicht en overzicht wat betreft de ambities en initiatieven die een waterschap heeft op het gebied van duurzame ontwikkeling.

Transport

Wij verminderen ons gebruik van fossiele brandstoffen voor transportdoeleinden.

Door het aandeelhouderschap van HVC wordt vanaf 2012 het granulaat in de regio verwerkt, terwijl het voorheen naar Maastricht werd getransporteerd.

Eind 2011 is het startsein gegeven voor de gedragscampagne 'Groen...gewoon doen'. Het eerste thema was mobiliteit. Met het stimuleren van duurzaam reisgedrag bij onze medewerkers beogen we het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen.

Chemicaliëngebruik

Door ons zuiveringsproces te optimaliseren, verminderen wij ons gebruik van chemicaliën. Voor het verwijderen van fosfaat en bij de bestrijding van een drijfslag die bij lage temperaturen ontstaat, worden chemicaliën gebruikt. Ondanks de strenge winter van 2010-2011 is ons verbruik van chemicaliën gelijk gebleven. Het chemicaliëngebruik voor de slibontwatering is licht gestegen. In het totaal hebben we ongeveer 2 procent meer chemicaliën verbruikt, wat in lijn is met de landelijke trend. Bij aanpassingen van de zuiveringen worden de milieueffecten in brede zin doorgerekend. Vaak is een hoger verbruik van chemicaliën vanuit dat perspectief milieutechnisch gunstiger. Er is een proef uitgevoerd met een 'defoamer'. Dat is een techniek om de drijfslag op het zuiveringscircuit zonder chemicaliën te verwijderen.

Duurzaam inkopen

Het is onze doelstelling om 75 procent duurzaam in te kopen volgens de criteria die zijn vastgesteld door Agentschap NL (voorheen SenterNovem). In de gedragscampagne 'Groen...gewoon doen!' wordt hiervoor blijvend aandacht gevraagd. We hebben duurzaamheid en de eisen van Agentschap.NL in onze inkoopprocedure opgenomen. Daarmee hebben we bereikt dat duurzaamheidseisen in alle aanbestedingen zijn meegenomen. De ervaring is dat leveranciers duurzaamheid steeds meer standaard opnemen in hun aanbiedingen. Het is niet gelukt om het exacte percentage duurzame inkoop organisatiebreed te bepalen.

Afval

Wij zorgen ervoor dat er zo weinig mogelijk afval ontstaat. Bij de verwerking van afval mag het milieu zo min mogelijk schade oplopen. Door duurzaam in te kopen hebben we hieraan een bijdrage geleverd. Met een informatiebijeenkomst over duurzaam inkopen hebben we betrokkenen geïnformeerd over de doelstellingen van duurzaam inkopen.

Meewegen milieubelang

Het is onze doelstelling om het milieubelang te laten meewegen bij de (voorbereiding van de) besluitvorming.

Binnen de organisatie is er een groeiend bewustzijn over het onderwerp milieu. Steeds meer milieudoelen worden betrokken in de bedrijfsvoering. Wat nog achterblijft, is specifieke aandacht voor milieubelangen in het besluitvormingsproces. Hierover wordt in 2012 een voorstel gedaan.

8.4 Doelmatigheid

8.4.1 Doelstelling

Wij staan voor een optimale uitvoering van onze taken.

8.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Wij hebben een stabiele financiële positie met een gelijkmatige ontwikkeling van de lastendruk. Veranderingen in beleid (nieuwe programma's), opgelegde bezuinigingen door het Rijk en/of de provincie, inflatie (waaronder stijgende energiekosten) of calamiteiten kunnen ervoor zorgen dat

onze uitgaven en inkomsten minder in balans zijn. Door in een vroegtijdig stadium op deze veranderingen in te spelen, kunnen we grote schommelingen in de lastendruk voorkomen.

8.4.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2011 gedaan?

Wij streven naar integriteit (volgens protocol) en transparantie. Op grond van de bepalingen in de Ambtenarenwet rapporteren we over het onderwerp integriteit separaat aan het bestuur. Bij de gestarte organisatieverandering 'Henze 2.12' is veel aandacht voor de transparantie en betrouwbaarheid van onze organisatie voor externe partijen en burgers. Niet alleen de organisatiestructuur heeft daarbij de aandacht, maar ook de externe gerichtheid van de organisatie en de daarbij passende organisatiecultuur.

Wij willen onze bedrijfsvoering nog beter op orde hebben, ofwel: 'in control' zijn. Belangrijke aspecten hierbij zijn het verbeteren van de doelmatigheid (bijvoorbeeld door het vergroten van het kostenbewustzijn), doeltreffendheid (waarbij we nadrukkelijk ook kijken naar toekomstige uitdagingen), en rechtmatigheid. Deze aspecten zijn ook wettelijk verplicht: waterschappen moeten periodiek onderzoek doen naar doelmatigheid en doeltreffendheid en ervoor zorgen dat het beheer van de financiële organisatie aantoonbaar rechtmatig wordt ingericht.

Begin 2011 is geconstateerd dat verbetering van onze bedrijfsvoering nodig was. Daarom zijn we onder de naam 'Van coaching naar control' een verbetertraject gestart. Dit om de organisatie beter 'in control' te laten komen. Belangrijk aandachtspunt vormt hierbij ook het waarborgen van de rechtmatigheid van uitgaven. Het verbetertraject bevat 9 thema's, waaronder Risico's, Managementinformatie, en Verbeteren P&C-cyclus. De Planning & Control-cyclus (P&C-cyclus) geeft vorm aan het plannen van de beoogde resultaten en prestaties in ons meerjarenplan en onze begroting. Maar ook aan het afleggen van verantwoording over het bereiken van de beoogde resultaten en prestaties in onze concern- en programmarapportages en onze jaarrekening.

Om voorbereid te zijn op de uitdagingen waarvoor we staan, is een omslag in ons kostenbewustzijn nodig. De organisatie zoekt daarbij naar een nieuw evenwicht tussen kosten en resultaten. In de opgestelde 'Kadernotitie kwaliteit' hebben we aandacht voor de ontwikkeling van kostenbewustzijn. In de nota is vastgelegd hoe een systematische verbetering van de bedrijfsvoering moet worden vormgegeven, en waar de prioriteiten liggen. De nota wordt geïmplementeerd. Voor de korte termijn hebben we het kostenbewustzijn bevorderd door de inhuur van personeel beter te organiseren. Ook hebben we ingevoerd dat we standaard in het voorjaar onze begroting evalueren.

We hebben een nieuw normenkader voor rechtmatigheid vastgesteld. Door het invoeren van het 'Overall intern beheersplan' is onze interne beheerssystematiek verbeterd. Hierin staat beschreven hoe we de interne beheersing opzetten en welke uitgangspunten hierbij gelden. De doelen van de interne beheersing zijn:

- het waarborgen van de juistheid, rechtmatigheid en volledigheid van de gegevens met betrekking tot de bedrijfsvoering die in de administratie/jaarrekening zijn opgenomen;
- het afleggen van verantwoording over gegevens met betrekking tot de bedrijfsvoering.

De voortdurend veranderende organisatie maakte het nodig ons budgetbeheer te herzien. De mandatering van budgetbevoegdheden en -verantwoordelijkheden is geëvalueerd en herzien.

Rekenkamercommissie

Behalve dat een externe accountant de rechtmatigheid beoordeelt, doet de Rekenkamercommissie van het hoogheemraadschap onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid. Deze commissie heeft onderzoek gedaan naar de samenwerking met gemeenten in de afvalwaterketen. De conclusies en aanbevelingen hieruit zijn door ons bestuur overgenomen. Zij geven richting aan het verbeteren van de samenwerking. Ook heeft de commissie onderzoek gedaan naar de zuiveringsheffing. Hierin is de discrepantie tussen zuiveringskosten en de betreffende belastingopbrengsten onderzocht. Het rapport wordt voorjaar 2012 aan ons algemeen bestuur aangeboden.

Deel 2 Jaarverslag - Verplichte paragrafen

9 Financieel beleid

Belastingdruk

In het collegeprogramma 2009-2012 staat ondermeer dat de gemiddelde stijging van de belastingdruk tot 2015 beperkt blijft tot maximaal 4 procent per jaar. Met deze stijging zou de kostenontwikkeling door inflatie, het CO₂- en energiebeleid, en de cao's moeten worden opgevangen. De ontwikkeling van de energieprijzen worden buiten deze norm gehouden. Ons meerjarenplan houdt aan dit uitgangspunt vast.

Voor de belastingdruk 2011 hebben we gekozen voor een verhoging van 4 procent, overeenkomstig het eerdergenoemde uitgangspunt. Dit gelet op de kostenontwikkeling per waterschapstaak en de stand van onze reserves.

Taak	Belastingverhoging 2011 t.o.v. 2010
Watersysteemheffing	4%
Zuiveringsheffing	4%
Wegenheffing	4%

Financiële kadernota's

Aan de wettelijk in de begroting opgenomen verplichte paragrafen moeten kadernota's ten grondslag liggen. Met deze nota's geeft ons algemeen bestuur aan over welke informatie het wil beschikken. Daarom zijn deze nota's een belangrijk instrument. Hiermee kan het algemeen bestuur zijn informatiebehoefte aan het dagelijks bestuur aangeven. De financiële kadernota's worden door onze ambtelijke organisatie voorbereid en via het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur ter besluitvorming aangeboden.

De constant veranderende omgeving maakt het nodig om ons financiële beleid periodiek te herzien. We hebben ons beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen geactualiseerd en vastgesteld. Ook is de 'Nota verbonden partijen' vastgesteld. We hebben een begin gemaakt met het actualiseren van het activeringsbeleid (Nota investeringsbeleid). Naar aanleiding van het opstellen van het Meerjarenplan 2013-2016 heeft ons bestuur gevraagd om een verkenning van onze financiële positie (met name de schuldenlast). Hierbij wordt gekeken naar de huidige situatie en een doorkijk gegeven naar 2030. Omdat deze verkenning grote invloed kan hebben op ons activeringsbeleid, wordt de 'Nota investeringsbeleid' in 2012 afgerond.

Ontwikkeling van het eigen vermogen

In de afgelopen jaren is ons eigen vermogen gestegen. Dit kwam door rekeningoverschotten die vooral werden veroorzaakt door incidentele baten, zoals grote dividenduitkeringen en bijdragen van derden.

Ons totale eigen vermogen bedraagt eind 2011 € 109,6 miljoen. Het bestaat uit een algemene reserve, bestemmingsreserves en egalisereserves. De algemene reserve is bedoeld voor calamiteiten met grote financiële gevolgen. Eind 2011 bedroeg deze € 25 miljoen.

De bestemmingsreserves per waterschapstaak zijn bedoeld om te voorkomen dat de belastingtarieven jaar na jaar schommelen. De omvang van deze reserves is, na verwerking van het voorstel tot bestemming van het exploitatieresultaat 2011, € 23,1 miljoen.

Ook de egalisereserves hebben egalisatie van het tarief tot doel, maar ze richten zich op een specifiek doel op de (middel)lange termijn. De egalisereserves bedragen, na verwerking van het voorstel tot bestemming van het exploitatieresultaat 2011, € 61,4 miljoen.

Ontwikkeling van het vreemd vermogen

Ultimo 2011 wordt 68,2% van de vaste activa met lang vreemd vermogen gefinancierd (ultimo 2010 68,6%). De langlopende schulden maken aan het einde van het verslagjaar 58,2% uit van het passiva-totaal. Eind 2010 was dit percentage 57,1%.

10 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Deze paragraaf beschrijft internationale en nationale ontwikkelingen, beleidsvoornemens en actualiteiten die van belang zijn voor de besluitvorming over het beleid dat in de begroting is verwoord. We geven weer welke van de gehanteerde uitgangspunten en normen aanzienlijk afwijken van uitgangspunten en normen die in de begroting zijn gehanteerd. Als de realisatie van het verantwoordingsjaar zorgt voor belangrijke wijzigingen in de meerjarencijfers wordt dit in deze paragraaf weergegeven.

In het verantwoordingsjaar 2011 hebben geen van bovengenoemde ontwikkelingen zich voorgedaan.

11 Weerstandvermogen en risico's

Weerstandvermogen en weerstandscapaciteit

Ons bestuur heeft in 2011 de nota 'Reserves en voorzieningen' vastgesteld. In deze nota is opgenomen dat jaarlijks bij de jaarrekening het weerstandvermogen wordt berekend. Dit om de financiële gevolgen van de risico's voor 95 procent te kunnen afdekken. Om een stabiele situatie te creëren, hanteren we een marge van 5 procent. Dat wil zeggen: extra stortingen of onttrekkingen aan de algemene reserve gebeuren alleen als de risico's significant toe- of afnemen.

In 2011 is de benodigde weerstandcapaciteit vastgesteld op € 25 miljoen.

Periodiek wordt de risico-inventarisatie geactualiseerd. Voor dit jaarverslag heeft de laatste actualisatie plaatsgevonden in januari 2012, overeenkomstig de systematiek in de kadernota risicomanagement. Dit leidde tot een overzicht met 131 risico's, waarvan 90 met financiële gevolgen. De totale maximale gevolgen hiervan bedragen circa € 100 miljoen. Deze risico's zijn ingevoerd in NARIS, ons informatiesysteem voor risicomanagement. Met de risicosimulatie in NARIS hebben we begin 2012 beoordeeld hoe hoog ons weerstandvermogen moet zijn. De uitkomst is € 24,8 miljoen. Dit betekent dat de huidige weerstandcapaciteit van € 25 miljoen voldoende is.

Risico's

Voor het identificeren en kwantificeren van bedrijfsvoeringsrisico's hanteren we een systematiek. Deze drukt het risico uit in: kans op optreden, vermenigvuldigd met het gevolg. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen strategische, 'compliance', of operationele gevolgen. Als dat relevant is, wordt hierbij ook het financiële aspect meegewogen.

De systematiek is dan als volgt:

- Kans van optreden: 1 = incidenteel (minder dan 1 keer in een mensleven)
 2 = middelgroot (minimaal 1 keer in een mensleven tot 1 keer per jaar)
 3 = groot (1 keer of meerdere keren per jaar)
- Gevolg van optreden: 1 = beperkt
 2 = middelgroot
 3 = omvangrijk

Dit levert een risicoscore op tussen de 1 en 9. Het bepalen van de 'gevolgen van optreden' is geen harde wetenschap, maar bestaat altijd uit het ontwikkelen van een logische onderbouwing van de score. Dit is vanzelfsprekend een leerproces waarin bestuur en ambtelijke organisatie al doende ervaring opbouwen.

De volgende stap is het bepalen van de mogelijke financiële gevolgen van het mogelijk optreden. De systematiek hierbij is:

- A= De maximale gevolgen zijn minder dan € 200.000
- B= De maximale gevolgen zijn tussen de € 200.000 en € 500.000
- C= De maximale gevolgen zijn tussen de € 500.000 en € 1.000.000
- D= De maximale gevolgen zijn meer dan € 1.000.000.

De gehanteerde bedragen lijken fors. Maar het gaat hier alleen om een *mogelijke* gebeurtenis.

In dit jaarplan zijn de strategische risico's met een score van 9 en/of financiële gevolgen groter dan € 1 miljoen opgenomen.

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen*	Maatregelen
Watervervuiling als gevolg van een grote brand of een andere calamiteit. (Begin 2011 heeft in Moerdijk een grote brand gewoed in een chemisch bedrijf).	Grote schade aan het watersysteem, mogelijk met grote financiële gevolgen.	6	€ 6.250.000	Er is gestart met het inventariseren van risicovolle bedrijven (chemie/brand).
Niet-subsidiabele kosten vanuit het project Enkhuizen-Hoorn. De kostenoverschrijdingen in het projecten Enkhuizen-Hoorn staan sterk onder de aandacht van het landelijk bureau. Ondanks dat het projectteam er bovenop zit, is het niet zeker dat eerder afgegeven prognoses gehaald worden.	Gemaakte kosten voor de Zuiderdijk blijken niet subsidiabel te zijn.	6	€ 6.000.000	Het projectteam is samen met programmabeheersing in gesprek met het landelijk HWBP met als doel om alle gemaakte kosten vergoed te krijgen uit de subsidieregeling. Er is al overeenstemming bereikt over de periode waarover nog aanvullende onderbouwing moet komen. Hiertoe worden voor het project gemaakte kosten, waar nodig, nader inzichtelijk gemaakt. Er is een ambtelijk overleg gepland met de waarnemend HID van de Waterdienst en de directeur water HHNK.
De belangrijkste risico's van de projecten uit het HWBP zijn: * Door de verschillende belangen van de betrokken overheden ontstaan omgevingsweerstand, bestuurlijke weerstand en tegenstrijdige sturing. De aanpak per project verschilt door de verschillende belangen en de sobere/doelmatige opzet van het landelijk HWBP. Dit kan bijdragen aan een mismatch wat betreft verwachtingen, en aan onvoldoende medewerking. * Nulsituatie of oplossingsruimte wijkt af van de aannames in de ontwerpen, ramingen en plannings (bijv. grondgesteldheid). * Verontreiniging in de grond wordt aangetroffen. Werkelijke situatie wijkt af van bestek en planstudie m.b.t. grondkwaliteit. * Meer geïntegreerde/innovatieve (re) contracteringsstrategie sluit niet aan bij de werkwijze van project- en lijnorganisatie. * Prijsopdrijvend effect bij inschrijvingen bij krapte op de markt.	* Einddatum van de projecten, en daarmee van het programma, wordt niet gehaald. * Hogere kosten voor rekening van HHNK. * Kwaliteit opgeleverde projecten onvoldoende.	9	€ 5.000.000	De genoemde risico's vormen de rode lijn van de projectrisico's en de projectoverstijgende risico's. Een gedeelte wordt beheerst binnen een project en een ander gedeelte binnen een programma. Het betreft een veelheid aan maatregelen.

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen*	Maatregelen
* Kabels & leidingen zijn niet tijdig of binnen budget verlegd. * Benodigde mitigatie of compensatie als gevolg van (vermeende) significante effecten van m.n. natuur. Kan ook gevolg zijn van cumulatieve effecten op natuur door andere projecten, waarmee conform wetgeving rekening mee moet worden gehouden.				
Slecht ontwerp en/of directievoering bij grootschalige projecten (> € 20 miljoen).	Extra kosten. Gewenste kwaliteit wordt niet geleverd. Onvoldoende efficiency. Veiligheidsproblemen. Milieuproblemen.	6	€ 5.000.000	Opleiden medewerkers. Kennis over contractvorming delen. Goed uitgewerkte bestekken. Gerichte aanbestedingstrajecten voor adviseursdiensten.
Stichting Erfpachters Noorderkwartier (StENK) worden in het gelijk gesteld inzake de rechtszaak toepassing erfpachtvoorwaarden en overgangstermijn erfpachtverhoging.	Terugbetaling teveel betaalde canons, negatieve publiciteit, imagoschade.	4	€ 4.800.000	De eis van StENK is inmiddels afgewezen door de rechtbank. HHNK en StENK hebben hoger beroep aangetekend.
Projectontwikkelaar bij het Kinselmeer eist schadevergoeding van HHNK i.v.m. de aanleg van een recreatiepark bij Durgerdam.	Extra kosten en imagooverlies. In kort geding is reeds een voorschot van € 640.000 toegewezen.	9	€ 4.000.000	Via advocaat claim betwisten. Grond overnemen om vertraging te overbruggen.
Recente investeringen in de afvalwaterketen moeten worden aangepast als gevolg van de Kaderrichtlijn Water.	Aanpassing van werken in de afvalwaterketen om te voldoen aan de KRW. Indien wordt besloten tot het invoeren van de verplichting hormonale stoffen uit het afvalwater te verwijderen, stijgen de exploitatielasten met € 90 miljoen per jaar. Er vanuit gaande dat deze kostenstijging maatschappelijk onaanvaardbaar is, worden de financiële gevolgen maximaal op 4% van het totale bedrag gesteld.	1	€ 3.600.000	Een studie naar fracties van geloosde stoffen uit rzwi's op de Schermerboezem is gereed en een rapport is opgesteld. Ook vindt een studie plaats naar achtergrondbelasting van de KRW-waterlichamen. Alle bronnen worden kwantitatief en kwalitatief benoemd en er wordt inzichtelijk gemaakt welke bijdrage zij leveren aan de concentraties in het oppervlaktewater. De rzwi's worden als afzonderlijke bron meegenomen. De resultaten uit deze studie kunnen leiden tot bijstelling van de KRW-doelen. De verwachting is dat eind 2013 alle waterlichamen in beeld zijn gebracht. Wat betreft hormoonstoffen is op Rijnwest-niveau besloten om een afwachtende houding aan te nemen, tot

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen*	Maatregelen
				het Rijk hierover besluiten neemt.
De ontwikkelingen rond Het Waterschapshuis vormen een bron van zorg. Eind 2010 heeft de bouwer van belastingpakket TAX-i aangegeven niet meer in staat te zijn het pakket begin 2011 af te bouwen. Begin 2011 is gebleken dat afbouw aanzienlijk hogere kosten met zich meebrengt. Het bestuur van Het Waterschapshuis neemt naar verwachting dit najaar een standpunt in over het al dan niet doorgaan met dit project.	Consequentie kan zijn dat HHNK langer met het bestaande belastingpakket doorgaat. Dat betekent dat HHNK zijn aandeel in de gemaakte kosten kwijt zal zijn. De hoogte daarvan is nog onzeker maar zeker substantieel. Met name de bouw van de Overheidsdatabase en het belastingpakket TAX-i heeft potentiële financiële gevolgen. Deze zijn te splitsen in: kosten van een duurder systeem ten gevolge van de latere oplevering en meerwerk schadeclaims.	9	€ 1.000.000	HHNK heeft afspraken met de leverancier van het huidige systeem gemaakt over het langer in de lucht houden van dit systeem. In algemene zin steekt HHNK veel energie in het vastleggen van duidelijke regelingen/verordeningen om mee grip te krijgen op Het Waterschapshuis. HHNK stelt zich op het standpunt dat collega waterschappen de claims voor vertraging niet bij de Gemeenschappelijke Regeling kunnen neerleggen.
Conform het huidige HWBP zijn rentekosten niet subsidiabel. HHNK had met het forfait van 15% voor de planstudiekosten van de projecten voldoende dekking voor onder meer programmakosten en rentekosten. In mei 2011 is het Bestuursakkoord Water gesloten. Hiermee is het forfait van 15% vervallen en worden de planstudiekosten gesubsidieerd op basis van werkelijke kosten.	Rentekosten m.b.t. voorfinanciering van projecten worden niet meer gedekt. Overschrijding voorbereidingskosten vanaf 1 januari 2012 voor rekening van HHNK.	6	€ 2.000.000	In navolging van het Bestuursakkoord Water is een landelijke werkgroep gestart om de subsidieregeling hierop aan te passen. Als beheersmaatregel is HHNK vertegenwoordigd in deze werkgroep en worden de mogelijkheden verkend om rentekosten onderdeel te maken van de aangepaste subsidieregeling.
Problemen bij het uitvoeren van de samenwerkingsovereenkomst Wormer- en Jisperveld (baggeren tweede fase).	Vertraging, waardoor de projectdoelen niet worden bereikt. Hierdoor moet de subsidie worden terugbetaald.	1	€ 1.800.000	Ondanks dat een deel van het gebied in voorgaande jaren al is gebaggerd, blijft het een complex en kwetsbaar gebied. Hierdoor is bij de uitvoering niet alles van te voren in te schatten. Om meer inzicht te krijgen in de baggerhoeveelheden wordt eind 2011 in het hele gebied gepeild waar zich bagger bevindt en hoe dik de laag is. In plaats van met inzet van eigen personeel wordt de uitvoering in het laatste kwartaal door externen gedaan. Hier zijn ervaren projectleiders van het Ingenieursbureau aan toegevoegd.

Risicogebeurtenis	Gevolgen	Risico score	Maximale financiële gevolgen*	Maatregelen
HVC doet een beroep op de garantstelling door HHNK voor investeringen in de afvalverwerking (vanaf 1 januari 2012).	Imagoschade.	1	€ 1.600.000	Nog niet geformuleerd, aangezien deze garantstelling per 1 januari 2012 van kracht is geworden.
De belangrijkste risico's van het programma Verbetering boezemkades zijn op dit moment: *sterkteberekening van de eigenschappen van veenachtige grond, *aansturing externe partijen, *kabels en leidingen.	*Door te strikte interpretatie van de rekenregels worden veel kades afgekeurd. *Forse vertraging in projecten en discussies over de geleverde kwaliteit. *Vertraging in projecten.	6	€ 1.500.000	*De westelijke waterschappen hebben de STOWA benaderd en verzocht om een daadkrachtiger beleid ten aanzien van veenonderzoek. STOWA heeft dit overgenomen en maakt nu een plan van aanpak 2012-2013. *In 2012 wordt het nieuwe beleidsplan Kabels en Leidingen besproken. De intentie is om een convenant af te sluiten tussen HHNK en de netwerkbedrijven.
De belangrijkste risico's van het programma Wateropgave zijn op dit moment: *versnelling in de uitvoering inzake de projecten uit de subsidieprogramma's Integrale Projecten en POP, *verzetten einddatum programma van 2015 naar 2017, *subsiestop EHS/recreatie om de stad-Waterprojecten.	*Realisatie programma loopt vertraging op. * Schade wordt verhaald op HHNK. * Hogere uitgaven voor HHNK.	6	€ 1.500.000	*Onderzoek naar de haalbaarheid van de mijlpalen in de subsidieprogramma's. * Verankeren van besluit om de einddatum te verzetten naar 2017 in de provinciale waterverordening HHNK. *Mogelijkheden verkennen voor subsidies via ambtelijk overleg en ILG-gebiedscommissies.
Persleidingbreuk: door lekkende leiding kan afvalwater niet naar rwzi worden afgevoerd.	Afvalwater uit de gemeenten kan niet worden verwerkt, met overstort als gevolg. Dit kan leiden tot schade aan eigendommen of milieu.	4	€ 1.500.000	Calamiteitenplan. Reservestelling. Als vervolgactie is in Velsen gestart met het in kaart brengen van de knelpunten in het transportstelsel. Grote risico's zijn in beeld en becijferd. Een bestuursvoorstel wordt in oktober in behandeling genomen. Verwachte behandeling CHI: februari 2012.

* Volgens de door het hoogheemraadschap gehanteerde systematiek is het maximale financiële gevolg € 1.500.000. Als er ervaringsgegevens of betere ramingen voorhanden zijn, worden deze vermeld.

Vervallen risico's uit het jaarplan 2011:

- De begrote dividenduitkering van € 3 miljoen per jaar wordt niet uitbetaald door de Waterschapsbank. Dit risico heeft zich voorgedaan. In plaats van de begrote € 3 miljoen dividend is 1,8 miljoen ontvangen.
- Vertraging met betrekking tot de nieuwe werf in de Beemster heeft zich niet voorgedaan.
- Programma Verbetering boezemkades: het toepassen van de SSK-systematiek leidt tot nieuwe ramingen, waardoor de doelstelling om 65 kilometer kade te verbeteren met een krediet van € 65 miljoen niet wordt gehaald. Dit risico heeft zich niet voorgedaan.

Het verloop van de algemene reserve over 2011 is als volgt (bedragen x € 1 miljoen).

Stand 1-1-2011	Interne vermeerderingen	Interne verminderingen	Voorstel bestemming exploitatieresultaat	Stand 31-12-2011na verwerking voorstel
22,3	2,7	0,0	0,0	25,0

12 Waterschapsbelastingen

Belastingstelsel

Wij, als hoogheemraadschap, heffen vier soorten belasting:

- watersysteemheffing,
- wegenheffing,
- zuiveringsheffing,
- verontreinigingsheffing.

De watersysteemheffing en wegenheffing worden opgebracht door de inwoners van een waterschap, en door de eigenaren van huizen, bedrijven en grond. Wat betreft de watersysteemheffing is de inwonerdichtheid van het betreffende waterschap bepalend voor het aandeel dat inwoners in de kosten dragen. Voor de wegenheffing bepalen de kosten van de wegen met een algemene verkeersfunctie (dus niet de wegen met een erfontsluitingsfunctie) het door inwoners op te brengen aandeel. Voor beide heffingen dragen eigenaren van huizen, bedrijven en grond het resterende deel. De economische waarde van hun bezittingen is de indicator van het belang dat zij bij de waterschapstaken hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

Als een belastingplichtige niet in staat is om de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijtschelding aanvragen. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor aanslagen die betrekking hebben op de eigen woonruimte. Bij de aanvraag en behandeling van kwijtscheldingsverzoeken werken wij samen met alle gemeenten boven het Noordzeekanaal, met uitzondering van Amsterdam, Den Helder, Langedijk, Velsen en Zaanstad.

Belastingopbrengst

De in 2011 opgelegde belastingaanslagen en -tarieven zijn in onderstaande tabel vermeld.

Belastingsoort	Verdeling	Rekening 2011	Begroting 2011
<i>Watersysteemheffing</i>			
Belastingjaar 2011	Heffing	-106.020	-105.101
	Kwijtschelding	1.539	1.546
	Oninbaar	829	-
<i>Totaal belastingjaar 2011</i>		<i>-103.652</i>	<i>-103.555</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	489	-
	Kwijtschelding	80	-
	Oninbaar	1.239	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>1.808</i>	<i>-</i>
Totaal watersysteemheffing		-101.844	-103.555
<i>Zuiveringsheffing</i>			
Belastingjaar 2011	Heffing	-77.202	-76.712
	Kwijtschelding	2.150	2.454
	Oninbaar	458	-
<i>Totaal belastingjaar 2011</i>		<i>-74.594</i>	<i>-74.258</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	951	-
	Kwijtschelding	201	-
	Oninbaar	545	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>1.697</i>	<i>-</i>
Totaal zuiveringsheffing		-72.897	-74.258
<i>Wegenheffing</i>			
Belastingjaar 2011	Heffing	-13.893	-13.667
	Kwijtschelding	234	252
	Oninbaar	103	-
<i>Totaal belastingjaar 2011</i>		<i>-13.556</i>	<i>-13.415</i>
Voorgaande belastingjaren	Heffing	67	-
	Kwijtschelding	14	-
	Oninbaar	161	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		<i>242</i>	<i>-</i>
Totaal wegenheffing		-13.314	-13.415

Belastingsoort	Verdeling	Rekening 2011	Begroting 2011
<i>Verontreinigingsheffing</i>			
Belastingjaar 2011	Heffing	-958	-1.177
	Oninbaar	6	-
<i>Total belastingjaar 2011</i>		-952	-1.177
Voorgaande belastingjaren	Heffing	290	-
	Oninbaar	6	-
<i>Totaal voorgaande belastingjaren</i>		296	-
Totaal verontreinigingsheffing		-656	-1.177
Totale belastingopbrengst		-188.711	-192.405

In bovenstaande tabel staan de totalen van de belastingopbrengsten per belastingsoort vermeld. Deze worden verdeeld in belastingjaar 2011 en voorgaande belastingjaren. De bedragen staan negatief (-) vermeld indien het een opbrengst is en positief indien het een lagere heffingsopbrengst, kwijtschelding of oninbaar betreft.

Het verloop van de bestemmingsreserves van onze verschillende taken over 2011 is als volgt.

Bestemmings- reserves (Bedragen x € 1 miljoen)	Stand 1-1-2011 (na resultaat bestemming)	Interne vermeer- deringen	Interne vermin- deringen	Stand 31-12-2011 voor verwerking voorstel	Voorstel bestemming exploitatie- resultaat 2011	Stand 31-12-2011 na verwerking voorstel
Taakreserves						
Zuiveringsbeheer	2,0	1,7	-0,1	3,6	-0,8	2,8
Watersysteembeheer	12,1	7,6	-0,3	19,4	-0,7	18,7
Wegenbeheer	0,3	0,5	-0,1	0,7	0,9	1,6
Totaal	14,4	9,8	-0,5	23,7	-0,6	23,1

13 Incidentele baten en lasten 2011

Ieder boekjaar kent een veelheid van incidentele baten en lasten. Het is niet doenlijk om hiervan een volledig overzicht te geven. Daarom geven we hieronder een selectie van de belangrijkste incidentele posten.

Incidentele baten (bedragen x € 1 miljoen)

Programma	Omschrijving	Begroot	Werkelijk
Bestuur en organisatie	De verkoop van dienstwoningen en kantoorpanden.	3,4	4,0
Waterveiligheid & veilige (vaar)wegen	Voor het meerjarig onderhoud in het glastuinbouwgebied 't Grootslag ontvingen we 2 afkoopsommen.	0	1,3
Waterveiligheid	Het verkopen van erfpachtpercelen.	1,0	1,4
Schoon water	Vorig jaar is een voorziening vanwege BTW-naheffingen op interne energieleveranties opgenomen. Met de belastingdienst hebben we inmiddels consensus over de berekeningswijze.	0	2,6
Voldoende water	Begin 2012 heeft het CHI het nieuwe meerjaren baggerbeleid, waarop de voorziening baggeren wordt bepaald, vastgesteld. Op basis van het nieuwe beleid valt een bedrag vrij.	0	1,75
Bestuur en organisatie	De verbeteringen in de belastingprocessen en de belastinggegevens hebben over heffingsjaar 2011 voor een meeropbrengst gezorgd.	0	0,9

Incidentele lasten (bedragen x € 1 miljoen)

Programma	Omschrijving	Begroot	Werkelijk
Bestuur en organisatie	Vanwege het besluit om de deelname aan het project Tax-i van Het Waterschapshuis te beëindigen, is een bedrag aan een nieuw gevormde voorziening gedoteerd.	0	1,1
Bestuur en organisatie	In 2011 stortten we voor de laatste maal € 2,8 miljoen in de algemene reserve. Ons bestuur besloot tot deze dotatie in het kader van de extra dotatie aan het baggerfonds in 2009 die ten laste is gekomen van de algemene reserve.	2,75	2,75
Bestuur en organisatie	De nog te ontvangen aanslagen van voorgaande jaren is met € 4,0 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit is het gevolg van vernietigingen, verrekeningen, definitieve kwijtscheldingen en nieuwe inzichten. Daarnaast hebben we met ingang van het belastingjaar 2011 een voorziening 'dubieuze debiteuren' in het leven geroepen, waaraan in 2011 is gedoteerd.	0	4,5

Bestuur en organisatie	In 2011 hebben we besloten om in de komende jaren de organisatie te veranderen. We verwachten dat de organisatiewijziging in 2012 en 2013 frictiekosten veroorzaakt. Verslagleggingvoorschriften schrijven voor dat voor de frictiekosten een voorziening wordt gevormd.	0	2,3

14 Kostentoe rekening

Kostenallocatie

Onze administratie is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen. De programma's in het jaarplan zijn opgebouwd uit deze producten. Om ervoor te zorgen dat de kosten en opbrengsten zo correct mogelijk over de producten verdeeld worden, hanteren we de volgende systematiek van kostenallocatie.

- De kosten en opbrengsten waarvan duidelijk is op welk product ze betrekking hebben, verantwoorden we direct op het betreffende product.
- De kosten en opbrengsten die niet direct op een product betrekking hebben, verzamelen we in eerste instantie op de betreffende afdeling en rekenen we op basis van de ureninzet (uren x tarief) toe aan de producten.
- Het resultaat op de producten 'bestuur' en 'externe communicatie' rekenen we aan de taken toe op basis van vaste verdeelsleutels.
- De kosten van de ondersteunende producten rekenen we toe aan de onderliggende beheer- en beleidsproducten. Dit op basis van het totale aantal directe uren per product
- De resultaten op de producten rekenen we toe aan de taken.

Renteomslag

Bij het opstellen van de begroting maken we een inschatting van de rentekosten en -baten, en een berekening van het omslagrentepercentage. Dit omslagrentepercentage hanteren we gedurende het boekjaar om de netto rentekosten te verdelen over de in gebruik genomen en onderhanden investeringen. Het verschil tussen de geboekte rente op basis van het begrote omslagrentepercentage en de werkelijke netto rentekosten verantwoorden we als renteresultaat. Het begrote omslagrentepercentage in 2011 was 3,38. Het werkelijke percentage is 3,55. De berekening van het renteresultaat 2011 is als volgt. De netto-rentelast bedraagt € 18.178 terwijl € 18.756 is toegerekend als bouwrente en als rentelast over de in exploitatie genomen investeringen. Per saldo is er een positief renteresultaat van € 578.

Renteresultaat (bedragen x € 1.000)	
Rentekosten langlopende geldleningen	16.201
Rentekosten rekening-courant	436
Rentevergoeding eigen financieringsmiddelen	2.629
Overige rentekosten	16
<i>Totaal werkelijke rentekosten</i>	<u>19.282</u>
Af: Bespaarde rente eigen financieringsmiddelen	1.083
Rentebaten rekening-courant / deposito's	1
Overige rentebaten	20
<i>Totaal werkelijke rentebaten</i>	<u>1.104</u>
Netto rentelast	<u>18.178</u>
Af: Aan exploitatie toegevoegde rentevergoeding egaliseringsreserves	0
Aan onderhanden investeringen toegevoegde bouwrente	3.676
Rentelast in exploitatie genomen investeringen	<u>15.080</u>
<i>Toegerekende rentelasten</i>	<u>18.756</u>
Positief renteresultaat	<u>578</u>

15 Egalisatiereserves en voorzieningen

Naast onze algemene reserve (zie hoofdstuk 11) en de bestemmingsreserves van onze taken (zie hoofdstuk 12) kennen wij een aantal egalisatiereserves en voorzieningen. In onderstaand overzicht specificeren we het verloop van deze onderdelen van ons vermogen.

(bedragen x € 1 miljoen)	Stand 1-1-2011	Interne vermeer- deringen	Interne vermin- deringen	Stand 31-12-2011 voor verwerking voorstel	Voorstel bestemming exploitatie- resultaat 2011	Stand 31-12-2011 na verwerking voorstel
Egalisatiereserves						
Cross Border Lease voordeel	3,7	0,4	-	4,1	0,2	4,3
Keringen Texel	3,4	-	-1,0	2,4	-	2,4
Amsterdam-Noord	11,9	-	-1,0	10,9	-	10,9
Erfpachtgronden	13,1	-	-1,3	11,8	-	11,8
Huisvesting	27,1	3,2	-1,4	28,9	0,3	29,2
Werven	1,5	-	-	1,5	0,1	1,6
Maatregelen CO ₂ - emissiereductie	-	1,2	-	1,2	-	1,2
Totaal	60,7	4,8	-4,7	60,8	0,6	61,4

In 1997 is door de Cross Border Lease transactie een voordeel ontstaan dat gedurende de looptijd van de overeenkomst vrij valt ten gunste van de exploitatie. In 2006 hebben we besloten om een deel van dit voordeel af te splitsen ter dekking van toekomstige kosten Cross Border Lease (voorziening CBL). Van deze voorziening kon per balansdatum € 0,4 miljoen vrij vallen, dat weer aan de bestemmingsreserve CBL is toegevoegd. Overeenkomstig de begroting heeft er in 2011 geen vrijval van de reserve ten gunste van de exploitatie plaatsgevonden.

De interne verminderingen van de egalisatiereserves Keringen Texel, Erfpachtgronden en Amsterdam-Noord vonden plaats overeenkomstig de bestaande schema's.

De interne vermindering van de egalisatiereserve 'Huisvesting' is in 2011 gestart als gevolg van de ingebruikname van de nieuwe centrale huisvesting te Heerhugowaard. De start van de vermindering van de egalisatiereserve 'Werven' is afhankelijk van de uitvoering van het wervenplan.

De interne vermeerdering van 'Huisvesting' betreft in 2011 gerealiseerde boekwinsten die conform de bestuurlijke besluitvorming toegevoegd worden aan de betreffende reserve.

De CHI-vergadering van 16 november 2011 heeft besloten tot het vormen van de egalisatiereserve 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. Deze reserve is opgebouwd uit niet bestede budgetten uit 2010 en 2011. We gebruiken de reserve ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te reduceren.

(bedragen x € 1 miljoen)	Stand 1-1-2011	Interne vermeer- deringen	Interne vermin- deringen	Externe vermin- deringen	Stand 31-12-2011
Voorzieningen					
Baggerfonds	8,6	9,0	-1,8	-9,8	6,0
Kosten Cross Border Lease	1,5	0,3	-0,4	-0,2	1,2
Pensioenverplichtingen in eigen beheer	1,7	0,1	-	-0,3	1,5
Amovering zuiveringstechnische werken	2,7	-	-	-0,1	2,6
BTW-claim SDI	2,3	-	-1,9	-0,4	-
Verbetering organisatie	-	2,3	-	-	2,3
Tax-I	-	1,1	-	-	1,1
Totaal	16,8	12,8	-4,1	-10,8	14,7

We hebben het verloop van de voorziening Baggerfonds in overeenstemming gebracht met het beleid dat in december 2011 in de D&H vergadering is vastgesteld. Dit heeft geleid tot een vrijval van de voorziening met € 1,8 miljoen.

Voor toekomstige kosten in verband met de Cross Border Lease houden we in de voorziening rekening met het voortijdig beëindigen van het contract met één van de investeerders. De kosten hiervan worden geraamd op € 150.000. Hierna blijven nog 7 rwzi's in de CBL-overeenkomst. Per installatie wordt € 150.000 voor toekomstige kosten voorzien.

Aan de voorziening 'Pensioenverplichtingen in eigen beheer' zijn in 2011 de uitgekeerde pensioenen onttrokken. Om de voorziening in overeenstemming te brengen met de verwachte uitgaven is een extra dotatie van € 0,1 miljoen noodzakelijk.

Het niveau van de voorziening 'Amovering zuiveringstechnische werken' is in overeenstemming met het besluit van het CHI van 15 juni 2011.

De voorziening 'BTW-claim SDI' hebben we in 2010 gevormd ter dekking van verwachte naheffingsaanslagen over de jaren 2008 t/m 2010. Dit inzake de BTW over de verkochte (terug geleverde) elektrische energie van de slibdrooginstallatie Beverwijk. Inmiddels hebben we met de Belastingdienst op hoofdlijnen overeenstemming over de te verwachten naheffingsaanslagen. De voorziening is in 2011 volledig vrij gevallen.

In 2011 hebben we besloten om in de komende jaren de organisatie te veranderen. We verwachten dat de organisatiewijziging in 2012 en 2013 frictiekosten veroorzaakt. We schatten de frictiekosten op dit moment op € 2,3 miljoen.

In de risicoparagraaf maken we melding van risico's rondom het belastingpakket Tax-i van Het Waterschapshuis. De financiële consequenties die dit ons naar verwachting zal brengen, ramen we op € 1,1 miljoen.

16 Financiering (treasury-paragraaf)

Algemeen

In 2011 hebben we in het totaal € 119,1 miljoen (begroting na wijziging € 108,4 miljoen) uitgegeven aan investeringen. Voor een aantal investeringen ontvangen we bijdragen van derden, voor in het totaal € 40,7 miljoen (begroting na wijziging € 32,9 miljoen). Per saldo overstijgt het netto investeringsvolume de begroting met € 2,9 miljoen.

De afschrijvingen op de investeringen komen in 2011 uit op € 35,4 miljoen (raming € 35,3 miljoen). Aan de waarde van de activa hebben we € 3,7 miljoen bouwrente toegevoegd. Een overzicht per activasoort is als bijlage opgenomen in hoofdstuk 26.

Wij financieren onze investeringen met eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (langlopende geldleningen). In 2011 is in het totaal voor € 80,0 miljoen aan geldleningen aangetrokken.

Wet fido

De regels voor een juiste toepassing van het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de 'Wet financiering decentrale overheden' (Wet fido). Deze wet is bedoeld om een solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden te bevorderen en in stand te houden. Om deze doelstellingen te kunnen toetsen, hanteert de wet twee instrumenten:

- de kasgeldlimiet ten behoeve van de beperking van het renterisico op korte financieringen (< 1 jaar),
- de renterisiconorm ten behoeve van de beperking van het renterisico op lange financieringen (> 1 jaar).

De *kasgeldlimiet* geeft de grens aan tot welk bedrag lagere overheden hun activiteiten met korte middelen mogen financieren. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23 procent van het begrotingstotaal. Elk kalenderkwartaal wordt de gemiddelde korte schuld van de betreffende maanden getoetst aan de limiet.

Uitgangspunt voor het invoeren van een *renterisiconorm* is het streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. Dit met het oog op een beperking van de renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het leningbedrag dat in aanmerking komt voor een renteherziening mag in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm bedraagt 30 procent van het begrotingstotaal van 2011. De maximale herfinancieringsruimte (verplichte aflossing) voor 2011 is 30 procent van € 219 miljoen (€ 66 miljoen). Het bedrag dat wij in 2011 moesten aflossen (€ 43 miljoen), blijft hier ruim onder.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasury-functie en het treasury-beleid

De financiële crisis die in september 2008 uitbrak, heeft ook in 2011 zijn sporen nagelaten. Ook het steeds maar vooruitschuiven van een oplossing voor de schuldencrisis in Europa en stagnatie in de verwachte economische groei hielpen niet mee aan een herstel van de financiële markten. De rentes voor zowel langlopende als kortlopende financieringsmiddelen bleven extreem laag. Ook het renteverskil tussen deze financieringsvormen bleef groot, waardoor het aantrekkelijk bleef om gebruik te maken van rekening-courantfaciliteiten, waarbij uiteraard rekening werd gehouden met de kasgeldlimiet. De in 2011 aangetrokken geldleningen hebben looptijden van 10 en 20 jaar.

Financiële risico's

De volgende financiële risico's spelen een rol bij het beheer van de liquiditeiten: renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico en valutarisico (voor zover ter zake). Het laatstgenoemde risico speelt bij ons niet, omdat overheidsinstellingen slechts met eigen valuta te maken hebben. De inkomende en uitgaande geldstromen van de Cross Border Lease worden afgerekend in US-dollars, zodat wij hierover geen valutarisico lopen.

Het *renterisicobeheer* is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van vreemd vermogen hoger zullen zijn dan een gewenst niveau, respectievelijk dat de renteopbrengsten van activa lager zullen zijn dan een gewenst niveau. Zolang de rente op korte financieringsmiddelen lager is dan de rente op lange financieringsmiddelen wordt gebruik gemaakt van korte middelen. De berekende grens van de kasgeldlimiet wordt hierbij als maximum aangehouden. Dit tenzij er redenen zijn, bijvoorbeeld het verlaat opleggen van de omslag, om hiervan tijdelijk af te wijken.

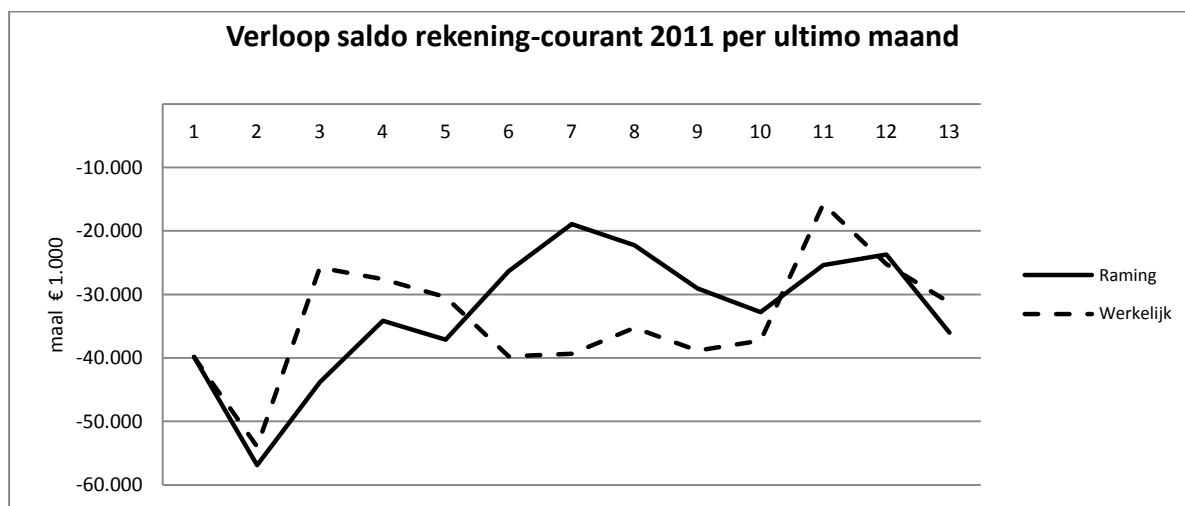
Het *kredietrisicobeheer* (of debiteurenrisico) is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij. Door het voeren van een strak invorderingsbeleid, met de uiteindelijke inschakeling van deurwaarders, wordt dit risico zo veel mogelijk beperkt.

Het liquiditeitsrisicobeheer is het beheersen van risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjareninvesteringsplanning, waardoor de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. De beheersing van dit risico is afhankelijk van de hardheid van de cijfers die in de meerjarenbegroting zijn opgenomen.

Liquiditeitsverloop en aangetrokken externe financieringsmiddelen

In onze begroting na wijziging hadden we een netto investeringsvolume geraamd van € 75,5 miljoen. In de jaarrekening is een netto investeringsvolume verantwoord van € 78,4 miljoen. Om aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen, is in de loop van het jaar voor € 80,0 miljoen aan vaste geldleningen aangetrokken.

De onderstaande grafiek geeft het verloop van het saldo rekening-courant in 2011 weer.

Financieringsbehoefte in 2011

De totale behoefte aan vaste financieringsmiddelen is als volgt te specificeren.

bedragen x € 1.000		31-12-2011	1-1-2011
Af:	Te financieren boekwaarden:		
	Immateriële vaste activa	40.570	32.019
	Materiële vaste activa	478.787	440.891
	Financiële vaste activa	3.458	3.493
	Totaal te financieren vaste activa	522.815	476.403
Bij:	Vaste financieringsmiddelen:		
	Langlopende geldleningen	356.681	326.663
	Reserves en voorzieningen	124.270	114.242
	Totaal vaste financieringsmiddelen	480.951	440.905
	Financiering met vlottende schuld	41.864	35.498

17 Verbonden partijen

Uit een inventarisatie blijkt dat wij een bestuurlijk en een financieel belang hebben in 15 organisaties. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld en die kwijt zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer financiële problemen op ons kunnen worden verhaald.

Gegevens over het bezit van aandelen en de dividenduitkeringen van de Nederlandse Waterschapsbank en de Bank Nederlandse Gemeenten zijn opgenomen in onderstaande tabel. Het financieel belang in de BV Baggerzorg (22%) bleef ongewijzigd.

De onderstaande tabel geeft de financiële waarden van de deelnemingen per einde verslagjaar weer.

Bedragen x € 1,00	
Omschrijving	Stand 31-12-2011
Nederlandse Waterschapsbank	
4399 aandelen A van € 115,00	505.885
204 aandelen B van € 119,60 (€ 460 - 26% gestort)	24.398
Bank Nederlandse gemeenten	
17355 aandelen van € 2,50	43.388
B.V. Baggerzorg (21,95%)	81.000
Uitwaterende Sluizen Lease I B.V.	18.151
USHN Lease Management III B.V.	18.151
Maatschap CBL-I	16.486
Maatschap CBL-II	11.708
Totaal	719.167

In november 2011 heeft het CHI de beleidsnota 'Verbonden partijen' vastgesteld. Onder een verbonden partij wordt een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie verstaan waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Overeenkomstig het Waterschapsbesluit geven we in de jaarrekening een overzicht van onze verbonden partijen. In deze paragraaf wordt dit overzicht gegeven. De HVC NV ontbreekt in dit overzicht omdat dit met ingang van 1 januari 2012 een verbonden partij is.

In onderstaande tabel zijn de financiële waarden van de deelnemingen per einde verslagjaar weergegeven (x € 1.000,-)

Naam van de verbonden partij	De Nederlandse Waterschapsbank (NWB)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	Korte en langlopende kredieten verlenen. De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	€ 52.422	€ 57.219
	Eigen vermogen	€ 1.048	€ 1.068
	Vreemd vermogen	€ 51.374	€ 56.151
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4399 aandelen A van € 115 204 aandelen B van € 119,60 Totaal € 530.283		
Continue risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	€ 104.496	€ 118.533
	Eigen vermogen	€ 2.253	€ 2.259
	Vreemd vermogen	€ 102.243	€ 116.274
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17355 aandelen van € 2,50, totaal € 43.388		
Continue risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Het Waterschapshuis		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Stichting Het Waterschapshuis maakt sinds 1 juli 2010 deel uit van een gemeenschappelijke regeling.		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen (AB-lid GR), secretaris-directeur (lid adviesraad van de stichting en lid programmaraad gemeenschappelijke regeling), ambtenaren lid van begeleidingscommissies.		
Openbaar belang	De uitvoeringsorganisatie voor de 25 waterschappen op ICT-gebied. Met als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	€ 5.665	€ 5.858
	Vlottende activa	€ 9.252	€ 13.209
	Eigen vermogen	€ 1.299	€ 2.169
	Vreemd vermogen	€ 13.618	€ 16.898
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	De ledenvergadering van de Unie van Waterschappen stelt de jaarlijkse bijdragen van de waterschappen aan Het Waterschapshuis vast, draagt de bestuurders van de stichting voor en adviseert over jaarplanning en jaarbegroting van Het Waterschapshuis en over wijziging van de statuten. De begroting van Het Waterschapshuis bedraagt ruim € 19 miljoen. HHNK heeft een borgstelling afgegeven voor een bedrag van € 1,4 miljoen.		
Continue risico	Het risico dat wordt gelopen, is voornamelijk financieel en imagoschade. HHNK staat garant voor een bedrag van € 1,4 mln. Bij de jaarrekening 2011 is een voorziening getroffen voor een bedrag van € 1,2 mln.		
Acuut risico	Doordat de overdracht van de activa en passiva van de stichting naar de gemeenschappelijke regeling nog steeds niet is geëffectueerd, bestaat de kans dat de aansturing van de activiteiten van het Waterschapshuis niet optimaal is waardoor projecten worden vertraagd.		

Naam van de verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaar (directeur) is bestuurder stichting		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	€ 846	€ 1.014
	Vlottende activa	€ 1.278	€ 799
	Eigen vermogen	€ 1.033	€ 606
	Vreemd vermogen	€ 1.091	€ 1.207
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Continue risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging (rechtspersoon)		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de Europese Unie, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	€ 12.615	€ 12.391
	Vlottende activa	€ 5.837	€ 2.446
	Eigen vermogen	€ 3.473	€ 3.322
	Vreemd vermogen	€ 14.979	€ 11.515
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de ledenvergadering, evenredige vertegenwoordiging.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen.		
Continue risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen.		
Acuut risico	Besluitvorming over wetsvoorstel inzake indirecte verkiezingen waterschappen blijft uit of vertraagt: door de versterkte negatieve beeldvorming in de 2e kamer over de waterschappen (motie Schouw) door het kritisch advies van de Raad van State over het wetsvoorstel Onzekerheid over de resterende levensduur van dit kabinet Dat zou verkiezingen 2012 alsnog impliceren.		

Naam van de verbonden partij	NV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Afdelingshoofd BWW		
Openbaar belang	Het bewerken, verwerken en hergebruiken van verontreinigde baggerspecie uit regionale oppervlaktewateren.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	€ 960	€ 892
	Vlottende activa	€ 2.871	€ 1.570
	Eigen vermogen	€ 1.276	€ 1.287
	Vreemd vermogen	€ 2.555	€ 1.175
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Grondstromen BV. De overige aandelen zijn in het bezit van het HHNK. Aandelenkapitaal HHNK is € 81.000.		
Continue risico	Het risico voor de aandeelhouder beperkt zich tot de wettelijke risico's.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Beemster Werelderfgoed		
Vestigingsplaats	Middenbeemster		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen, vertegenwoordigd door ambtenaar bestuurszaken.		
Openbaar belang	De gemeente Beemster en HHNK zijn de siteholders van het werelderfgoed. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de droogmakerij.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	Niet bekend	Niet bekend
	Vlottende activa		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Bestuurslid. De regels voor de siteholders zijn vastgelegd in een convenant.		
Financieel belang	In 2009 € 5.436 bijgedragen.		
Continue risico	Indien de siteholders niet meer aan de eisen van de Unesco voldoen, kan de Beemster van de werelderfgoedlijst worden gehaald.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Netherlands Water Partnership (NWP)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Vacant		
Openbaar belang	Het NWP is een publiek-privaat samenwerkingsverband waarbinnen bedrijven, overheden, kennisinstellingen en non-profitorganisaties samenwerken om samen de (internationale) positie van de Nederlandse watersector te versterken.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	Niet bekend	Niet bekend
	Vlottende activa		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	1 van de 181 deelnemers		
Financieel belang	Deelnemers van het NWP betalen contributie. HHNK betaalt € 3000 per jaar.		
Continue risico	Niet bekend		
Acuut risico	Niet bekend		

Naam van de verbonden partij	Polderlandstichting II		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaar FEZ		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie. De stichting is opgericht omdat de statuten van de Nederlandse Waterschapsbank bepalen dat alleen leningen mogen worden verstrekt aan rechtspersonen waarvan de meerderheid van de zeggenschap in handen is van (lagere) overheden.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
(in duizenden USD)	Vaste activa	€ 7.372	€ 7.348
	Vlottende activa	€ 533	€ 534
	Eigen vermogen	0	0
	Vreemd vermogen	€ 7.905	€ 7.882
Bestuurlijk belang	In het bestuur van de stichting hebben 3 vertegenwoordigers van de waterschapopen en één vertegenwoordiger van de Nederlandse Waterschapsbank zitting.		
Financieel belang	Er worden leningen verstrekt aan de maatschap.		
Continue risico	Door de CBL-constructie zijn de installaties niet meer in het bezit van HHNK. Indien er grote investeringen aan deze installaties gedaan moeten worden, brengt dat extra kosten met zich mee.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Uitwaterende Sluizen Lease I BV		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaren (directeur en projectendirecteur)		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	€ 111	€ 120
	Vlottende activa	€ 24	€ 24
	Eigen vermogen	€ 117	€ 126
	Vreemd vermogen	€ 18	€ 18
Continue risico	De constructie is ingewikkeld. Er bestaat kans op hoge naheffingen bij de opheffing van de constructie. Indien een installatie die in de CBL-constructie zit aangepast moet worden, kan dat financiële gevolgen hebben.		
Acuut risico	Geen		

Naam van de verbonden partij	Uitwaterende Sluizen Lease I CV		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Commanditaire Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaren (directeur en projectendirecteur)		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	€ 409.262	€ 406.116
	Vlottende activa	€ 415.342	€ 449.020
	Eigen vermogen	€ 824.604	€ 855.136
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Continue risico	Bij een CV is er geen sprake van rechtspersoonlijkheid		

Naam van de verbonden partij	USHN Lease Management III BV		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaren (directeur en projectendirecteur)		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
<i>(bedragen in duizenden USD)</i>	Vaste activa	€ 114.599	€ 123.225
	Vlottende activa	€ 19.067	€ 18.966
	Eigen vermogen	€ 115.515	€ 124.040
	Vreemd vermogen	€ 18.151	€ 18.151
Acuut risico	Constructie is ingewikkeld, kans op hoge naheffingen bij opheffing van de constructie. Indien een installatie die in de CBL-constructie zit, aangepast moet worden kan dat financiële gevolgen hebben		

Naam van de verbonden partij	USHN Lease Management IV CV		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	CV		
Deelnemer vanuit HHNK	Ambtenaren (directeur en projectendirecteur)		
Openbaar belang	Opgericht voor de Cross Border Lease constructie		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	€ 61.049	€ 60.603
	Vlottende activa	€ 55.213	€ 59.850
	Eigen vermogen	€ 113.563	€ 117.573
	Vreemd vermogen	€ 2.699	€ 2.880
Acuut risico	Bij een CV is er geen sprake van rechtspersoonlijkheid		

Naam van de verbonden partij	Muskusrattenbestrijding		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van gemene rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Waterkeringen en wegen		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	N.v.t.	N.v.t.
	Vlottende activa		
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.		
Continue risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (5 jaar). Tussentijdse opzegging niet mogelijk gedurende 2 jaar.		
Acuut risico	Organisatorische aanloopproblemen (personele kosten)		

Naam van de verbonden partij	Stoomgemaal Vier Noorder Koggen (en daaraan gelieerde stichtingen)		
Vestigingsplaats	Hoorn		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Hoogheemraad portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	Instandhouding historisch stoomgemaal en gebouwen op een waterkering.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2009	31-12-2010
	Vaste activa	€ 6.000	Nog niet bekend
	Vlottende activa	€ 381.500	
	Eigen vermogen	€ 280.500	
	Vreemd vermogen	€ 107.000	
Bestuurlijk belang	Lid algemeen bestuur		
Financieel belang	Financiële bijdrage stichting (huren van ruimten) aan HHNK.		
Continue risico	Eventueel wegvallen van de financiële bijdrage van de stichting vermeerderd de exploitatielasten van HHNK.		
Acuut risico	Geen		

18 EMU-saldo

Tijdens de Europese Raad in Maastricht in 1991 maakten de toenmalige regeringsleiders afspraken over het vervolg van de interne markt, te weten de Economische en Monetaire Unie (EMU). Voor het economische deel van de EMU zijn de lidstaten primair zelf verantwoordelijk. Dit nationale economische beleid stemmen de lidstaten wel op elkaar af.

De Nederlandse waterschappen verschaffen in hun begrotingen en jaarrekeningen inzicht in het EMU-saldo van de organisatie. In Nederland mogen decentrale overheden in principe geen groter tekort dan 0,5% BBP hebben. Als het EMU-saldo in de gevarenzone komt, volgt er bestuurlijk overleg.

De huidige economische crisis noodzaakt dat er op Europees niveau scherpere regels worden gesteld voor het beheersen van het begrotingstekort en de schuld van de overheid (EMU-tekort). Verwacht wordt dat dit in de loop van 2012 door het kabinet in regelgeving wordt vastgelegd. Ook voor de lokale overheden wordt een gelijkwaardige inspanning aan het terugdringen van de EMU-saldo verwacht. De scherpere regels omtrent het terugdringen van het EMU saldo vragen van het HHNK dat we in 2012 een visie ontwikkelen ten aanzien van ons investeringsvolume. De Unie van Waterschappen wordt geraadpleegd bij de totstandkoming van de regelgeving. Op het moment van schrijven van deze tekst (februari 2012) was de nadere regelgeving in het wetsvoorstel Houdbare overheidsfinanciën (wet HOF) als concept beschikbaar.

De berekening van het EMU-saldo voor 2011 is als volgt.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)		
EMU-exploitatiesaldo		20.839
Vermeerderingen investeringen	-122.817	
Investeringsubsidies en bijdragen van derden	40.674	
Verkoop van materiële en immateriële activa	259	
Afschrijvingen	35.437	
Invloed investeringen		-46.447
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	12.625	
Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-3.991	
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-10.814	
Invloed voorzieningen		-2.180
EMU-saldo 2011		-27.788

De begroting 2011 ging uit van een negatief EMU-saldo van € 62,6 miljoen. Het werkelijke EMU-saldo is € 34,8 miljoen positiever. In onderstaand overzicht wordt dit saldo nader verklaard.

EMU-saldo verklaring verschil t.o.v. primitieve begroting (bedragen x € 1.000)	
Voordelig exploitatiesaldo	24.656
Minder bruto investeringsuitgaven	4.168
Meer investeringssubsidies	7.676
Meer verkoop activa	259
Meer toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	3.747
Meer onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-3.991
Minder afschrijvingen	-474
Meer betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-1.236
EMU-saldo voordeliger t.o.v. begroting	34.805

19 Vermelding topinkomens

Volgens het Waterschapsbesluit dient in het jaarverslag een paragraaf te worden opgenomen met informatie voortvloeiend uit de 'Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens' (Wopt).

Er zijn geen vermeldingen. Er zijn geen bestuurders of ambtelijke medewerkers/functionarissen die een jaarloon ontvangen dat hoger ligt dan het gemiddelde jaarloon van een minister.

Deel 3 Jaarverslag - jaarrekening

20 Balans

Presentatie van bedragen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn in duizendtallen in euro's, tenzij anders vermeld.

20.1 Balans per ultimo boekjaar

Activa	Rekening 2011	Rekening 2010	Passiva	Rekening 2011	Rekening 2010
Vaste activa			Eigen vermogen		
Immateriële vaste activa	40.570	32.019	Algemene reserves	25.000	19.071
Materiële vaste activa	478.787	440.891	Bestemmingsreserves	23.746	7.051
Financiële vaste activa	3.458	3.493	Egalisatiereserves	60.815	60.509
			Resultaat dienstjaar	3	10.725
Vlottende activa			Voorzieningen	14.706	16.886
Vorraden	1.588	1.654	Langlopende schulden	356.681	326.663
Vorderingen en			Vlottende passiva		
Overlopende activa	87.835	93.259	Kortlopende schulden en		
Liquide middelen	1.379	320	Overlopende passiva	132.666	130.731
	613.617	571.636		613.617	571.636

20.2 Toelichting op de balans per ultimo boekjaar

Activa

Immateriële vaste activa

	Rekening 2011	Rekening 2010
Verkiezingen	457	914
Onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling	16.868	12.635
Bijdragen en afkoopsommen	23.245	18.470
Totaal	40.570	32.019

De balanspost 'onderzoek, voorbereiding en ontwikkeling' betreft met name onderzoeken voor dijkversterkingen en waterbergingen.

Materiële vaste activa

	Rekening 2011	Rekening 2010
Gronden	15.675	15.317
Vervoermiddelen en werktuigen	302	377
Overige bedrijfsmiddelen	4.552	4.449
Kantoren, dienstwoningen en centrale werkplaatsen	46.836	34.793
Waterkeringen	36.230	35.661
Watergangen, kunstwerken, en gemalen kwantiteitsbeheer	87.215	82.423
Zuiveringstechnische werken	267.695	246.073
Wegen	20.103	21.751
Vaarwegen en havens	179	47
Totaal	478.787	440.891

De boekwaarde van de erfpachtcontracten ad €750 is opgenomen onder de materiële vaste activa categorie "gronden". Ultimo 2011 bestaan 750 lopende erfpachtcontracten.

Verloopoverzicht mutaties immateriële en materiële vaste activa

Bedragen x € 1.000	Immateriële activa	Materiële vaste activa	Totaal
Boekwaarde 1 januari 2011	32.019	440.891	472.910
Desinvesteringen en overboekingen	695	-954	-259
Investeringen 2011	13.573	105.568	119.141
Bijdragen van derden 2011	172	-40.846	-40.674
Afschrijvingen 2011	-6.157	-29.280	-35.437
Geactiveerde rente 2011	268	3.408	3.676
Boekwaarde 31 december 2011	40.570	478.787	519.357

In de boekwaarde per 31 december 2011 is een bedrag van € 67,1 miljoen voor activa in ontwikkeling opgenomen.

Financiële vaste activa

	Rekening 2011	Rekening 2010
Verstreckte leningen	57	67
Waarborgsommen	11	10
Deposito CBL-II	2.671	2.697
Deelnemingen en effecten	719	719
Totaal	3.458	3.493

Verstreckte leningen

Betreft aan personeel verstreckte hypothecaire geldleningen (oud) en leningen PC-privé.

Deposito CBL-II

Het deposito CBL-II is bestemd om betalingsverplichtingen uit hoofde van de afgesloten Cross Border Lease te betalen. Het deposito is overeengekomen in US-dollars en is omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De overige deposito's ten behoeve van de CBL staan vermeld in de paragraaf 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen'. De nog lopende overeenkomsten lopen af in 2019 en 2020.

Deelnemingen en effecten

In 2011 is van deelnemingen € 1,9 miljoen aan dividend ontvangen.

Vorraden

	Rekening 2011	Rekening 2010
Werken voor derden	0	55
Basaltzuilen	758	838
Basaltstortsteen	343	240
Kalk zinksteen	17	17
Vlijsteen	15	15
Noordse steen	151	151
Basalton	20	20
Steenvoorraad Texel	284	318
Totaal	1.588	1.654

Op basis van de 'Nota waarderings-, afschrijvings-, rente- en voorradenbeleid 2003' houden we alleen voorraden aan als die niet voldoen aan het matching-principe²¹, en als de uitgaven jaarlijks sterk kunnen fluctueren. Op basis van dit uitgangspunt is alleen de voorraad steen verantwoord in de balans. De voorraden zijn gewaardeerd tegen de historische prijs of de lagere inkoopprijs. Voor de waardering heeft een inventarisatie plaatsgevonden.

De verslagleggingregels schrijven voor dat de onderhanden werken voor derden bij de balanspost 'voorraden' worden verantwoord. Per balansdatum waren geen werken voor derden onderhanden.

²¹ Het beginsel in de verslaglegging op basis waarvan kosten zoveel mogelijk worden verantwoord in de periode waarin de opbrengsten worden verantwoord.

Vorderingen en overlopende activa

	Rekening 2011	Rekening 2010
<i>Vorderingen waterschapsbelastingen:</i>		
2007 en ouder	222	1.383
2008	1.354	3.033
2009	2.844	6.089
2010	5.436	26.417
2011	22.286	0
Nog te verdelen	-1.420	-183
Voorziening dubieuze Belastingdebiteuren	-1.117	0
subtotaal	29.605	36.739
<i>Overige vorderingen:</i>		
1 maand	2.008	660
2 maanden	40	3.404
3 maanden	14	136
4-12 maanden	31	65
Ouder dan 12 maanden	213	306
subtotaal	2.306	4.571
Af: voorziening dubieuze debiteuren	-100	-117
Totaal vorderingen	31.811	41.193

<i>Overlopende activa</i>		
NTO bijdrage Rijk inzake project HWBP	36.754	11.687
Nog op te leggen aanslagen waterschapsbelastingen	13.472	35.900
Nog te ontvangen bijdragen Provincie NH	3.809	0
Vooruitbetaalde bedragen	482	775
Rioolwaterzuiveringsinstallatie Heiloo	421	0
NTO Rijkssubsidie Restauratie Stoomgemaal	355	0
Rente deposito CBL-II	182	183
NTO subsidie SKINT	95	0
Overige bijdrage provincie	0	90
Vergoeding oppompen afvalwater	22	169
Belastingen	0	34
Afwikkeling Waterlandstichting	0	525
Subsidie pontje Akersloot	0	403
Afwikkeling USHN Lease management I en II BV	0	38
Subbied-regeling (baggersubsidie) gemeente Alkmaar	0	2.100
Nog te ontvangen bedragen	0	97
Overige vlottende activa	432	65
Totaal overlopende activa	56.024	52.066

Totaal vorderingen en overlopende activa	87.835	93.259

* NTO = Nog te ontvangen

Vorderingen

De totale openstaande debiteuren per eind 2011 bedragen € 33,0 miljoen. Per ultimo 2011 is € 1,2 miljoen opgenomen als voorziening dubieuze debiteuren. Deze voorziening wordt in mindering gebracht op de debiteuren. Het saldo van de debiteuren komt daarmee op € 31,8 miljoen. Dit saldo is ten opzichte van 2010 met € 9,4 miljoen afgenomen.

Ouderdomsanalyse van de vorderingen waterschapsbelastingen

	2007	2008	2009	2010	2011	Totaal
Opgelegd vóór 2011	222	863	1.186	1.987		4.258
In % totaal belastingjaar	100%	64%	42%	37%	0%	13%
Opgelegd januari-juni 2011	0	4	388	549	9.465	10.406
In % totaal belastingjaar	0%	0%	14%	10%	42%	32%
Opgelegd juli-december 2011	0	487	1.270	2.900	12.821	17.478
In % totaal belastingjaar	0%	36%	44%	53%	58%	55%
Totaal openstaand 31-12-2011	222	1.354	2.844	5.436	22.286	32.142
In % totaal	0,7%	4,2%	8,8%	16,9%	69,4%	100%

Overlopende activa

Het saldo van de overlopende activa per eind 2011, ad € 56,0 miljoen, is ten opzichte van 2010 met € 3,9 miljoen toegenomen. De grootste posten die per eind 2011 onderdeel uitmaken van de overlopende activa zijn:

- De nog te ontvangen bijdragen Rijk inzake het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), ad € 36,8 miljoen.
- De nog op te leggen aanslagen voorgaande jaren, ad € 13,5 miljoen. Deze post is onder te verdelen in Zuiveringsheffing, ad € 3,4 miljoen, Watersysteemheffing, ad € 9,2 miljoen, en Wegenheffing, ad € 0,9 miljoen.
- De nog te ontvangen bijdragen provincie Noord-Holland, ad € 3,8 miljoen, inzake diverse projecten.

Verloopoverzicht bijdragen van andere overheden

	HWBP	Overige subsidies	Totaal
Bedragen x € 1.000			
Saldo 1 januari 2011	11.687	75	11.762
Ontvangen bedragen	-6.374	-167	-6.541
Bestedingen	31.441	4.351	35.792
Saldo 31 december 2011	36.754	4.259	41.013

Liquide middelen

	Rekening 2011	Rekening 2010
ING-bank	269	112
Nederlandse Waterschapsbank	1.094	178
Rabobank	15	29
Kassen	1	1
Totaal	1.379	320

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het waterschap en betreffen de direct opeisbare vorderingen op kredietinstellingen en kasmiddelen.

Passiva

Eigen vermogen

Reservepositie

Het eigen vermogen is in 2011 toegenomen met € 12,2 miljoen en bedraagt per 31 december 2011 € 109,6 miljoen.

De toename is het gevolg van de volgende mutaties.

		Rekening 2011
Resultaat dienstjaar 2011		3
Bij: Toevoeging algemene reserve ter gedeeltelijke compensatie van de extra onttrekking baggerfonds 2009	2.750	
Dotatie op grond van begroting 2011	1.900	
Herijking begroting 2011	7.872	
Gedeeltelijke vrijval voorziening CBL, toegevoegd aan egalisatiereserve CBL	385	
Verkoop panden Edam	3.165	
Milieubeleid maatregelen gericht op CO ₂ emissiereductie 2011	773	
		16.845
Af: Vrijval egalisatiereserve Keringen Texel	955	
Vrijval egalisatiereserve Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord	991	
Vrijval egalisatiereserve Erfpacht	1.314	
Vrijval egalisatiereserve Huisvesting	1.380	
		4.640
Saldo		12.208

Algemene reserve

	Rekening 2011	Rekening 2010
Algemene reserve	25.000	19.071

Het doel van een algemene reserve is het beschikken over weerstandsvermogen. Zonder weerstandsvermogen leidt een financiële calamiteit tot een forse negatieve reserve. Deze zou binnen enkele jaren weggewerkt moeten worden, wat zou leiden tot een sterke tariefsverhoging gedurende een beperkte periode. Voorbeelden van calamiteiten zijn juridische claims, terroristische aanslagen, (natuur)rampen en andere majeure risico's.

In 2011 hebben we de algemene reserve op het gewenste niveau van € 25 miljoen gebracht op basis van een uitgebreide risicoanalyse.

Bestemmingsreserves

	Rekening 2011	Rekening 2010
Watersysteem	19.416	4.166
Zuivering	3.582	3.252
Wegen	748	-367
Totaal	23.746	7.051

Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt.

	Totaal	Water- systeem	Zuivering	Wegen
Stand volgens vastgestelde jaarrekening 2010	7.051	4.166	3.252	-367
Verdeling resultaat 2010	7.372	7.905	-1.226	693
Interne toevoeging	9.771	7.630	1.669	472
Interne onttrekking	-448	-285	-113	-50
Saldi ultimo 2011	23.746	19.416	3.582	748

Bovenstaande bestemmingsreserves worden aangewend voor tariefegalisatie van de toekomstige belastingtariefstijgingen. Deze bestemmingsreserves zijn gekoppeld aan de waterschapstaken. De hoogte van de bestemmingsreserves zijn gebaseerd op meerjarenramingen over kosten- en tarievenontwikkeling.

Egalisatiereserves

	Rekening 2011	Rekening 2010
CBL (Cross Border Lease)	4.127	3.721
Keringen Texel	2.401	3.355
Huisvesting	28.846	26.908
Werven	1.491	1.491
Erfpachtgronden	11.823	13.137
Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord	10.906	11.897
Maatregelen CO ₂ -emissiereductie	1.221	-
Totaal	60.815	60.509

Totaal verloop reserves

	2011
Saldo 1 januari 2011	97.356
Interne toevoegingen	17.293
Interne onttrekkingen	-5.088
Voorstel voor toevoegingen of onttrekkingen via de Resultaatbestemming bij de programmarekening	3
Saldo 31 december 2011	109.564

In 1997 is door de CBL-transactie een voordeel ontstaan dat gedurende de looptijd van de overeenkomst vrij valt ten gunste van de exploitatie. In 2006 is besloten om een deel van dit voordeel af te splitsen ter dekking van toekomstige kosten (voorziening CBL). Van deze voorziening kon per balansdatum € 0,4 miljoen vrij vallen. Deze is weer aan de bestemmingsreserve CBL toegevoegd. Conform de begroting heeft er in 2011 geen vrijval van de reserve ten gunste van de exploitatie plaatsgevonden.

Eind 2006 hebben we een afkoopsom van het Rijk ontvangen voor het toekomstige onderhoud aan de zandige keringen op Texel. Deze afkoopsom is gebruikt voor de vorming van een egalisereserve. Volgens een aflopend schema valt deze reserve in een periode van 10 jaar vrij ten gunste van de exploitatie.

In oktober 2007 heeft het bestuur besloten om 3 egalisereserves te vormen: huisvesting, verkoop erfpachtgronden, en werven. De vrijval van de egalisereserve Huisvesting vindt vanaf juni 2011 plaats. Dit is na de ingebruikname van de nieuwe centrale huisvesting.

De toevoeging aan de egalisereserve Erfpachtgronden vond plaats uit de gerealiseerde verkoopopbrengsten van verkochte erfpachtgronden.

De egalisereserve Werven wordt gevormd uit de verkoopopbrengst van de te verkopen werven.

De egalisereserve 'Afkoopsom wegentaak Amsterdam-Noord' is ontstaan in 2008. Van de gemeente Amsterdam is toen een bedrag van € 14,7 miljoen ontvangen voor de afkoop van de wegomslag in het gebied van de gemeente. Het nettobedrag valt in 25 jaar aflopend vrij ten gunste van de exploitatie.

De CHI-vergadering van 16 november 2011 heeft besloten tot het vormen van de egalisereserve 'Maatregelen CO₂-emissiereductie'. Deze reserve is opgebouwd uit niet bestede budgetten uit 2010 en 2011. De reserve zal worden gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te reduceren.

Resultaat dienstjaar per taak

	Rekening 2011	Rekening 2010
Watersysteembeheer	-673	10.221
Zuiveringsbeheer	-257	-387
Wegenbeheer	933	891
Totaal	3	10.725

Het resultaat dienstjaar wordt in de balans als afzonderlijke component van het eigen vermogen opgenomen en, na vaststelling van de jaarrekening, in het daaropvolgende dienstjaar verdeeld. Dit overeenkomstig een door het bestuur goedgekeurd besluit over de bestemming van het resultaat.

Voorzieningen

(bedragen x € 1 miljoen)	Stand 1-1-2011	Interne vermeer- deringen	Interne vermin- deringen	Externe vermin- deringen	Stand 31-12-2011
Voorzieningen					
Baggerfonds	8,6	9,0	-1,8	-9,8	6,0
Kosten Cross Border Lease	1,5	0,3	-0,4	-0,2	1,2
Pensioenverplichtingen in eigen beheer	1,7	0,1	-	-0,3	1,5
Amovering zuiveringstechnische werken	2,7	-	-	-0,1	2,6
BTW-claim SDI	2,3	-	-1,9	-0,4	-
Verbetering organisatie	-	2,3	-	-	2,3
Tax-I	-	1,1	-	-	1,1
Totaal	16,8	12,8	-4,1	-10,8	14,7

Totaal verloop voorzieningen

(bedragen x € 1 miljoen)	2011
Saldo 1 januari 2011	16,8
Overige interne vermeerderingen	12,8
Interne verminderingen	-4,1
Externe verminderingen	-10,8
Saldo 31 december 2011	14,7

Baggerfonds

Op 15 februari 2012 heeft het CHI het nieuwe meerjaren baggerbeleidsplan vastgesteld. Hierin is de dotatie voor de komende jaren bepaald. Op basis van de toekomstige dotaties en onttrekkingen is besloten om een bedrag van € 1,8 miljoen vrij te laten vallen.

CBL (Cross Border Lease)

Deze voorziening is gevormd in 2007 en dient ter dekking van benoemde toekomstige afkoopsommen en advieskosten die voortvloeien uit de CBL-constructies.

In de negentiger jaren van de vorige eeuw zijn 15 rwzi's in een Cross Border Lease overeenkomst ondergebracht. Hiermee is indertijd een financieel voordeel van circa € 10 miljoen behaald. Er zijn met 3 investeerders dergelijke overeenkomsten aangegaan. In 2009 is met één van de investeerders overeengekomen de overeenkomst voortijdig te beëindigen. Begin 2011 is de overeenkomst voor de rioolwaterzuivering De Cocksdoorp op Texel voortijdig beëindigd.

Eind 2011 waren 10 rwzi's ondergebracht in een CBL-overeenkomst. De overeenkomsten lopen af in 2019 en 2020. De verwachting is dat we de komende jaren advieskosten voor deze rwzi's moeten maken. Deze schatten we op circa € 150.000 per installatie.

Begin 2012 heeft één van de investeerders aangegeven te willen meewerken aan een voortijdige beëindiging van het contract. Daarmee krijgen we 3 installaties terug in eigendom. De verwachting is dat we hiervoor € 150.000 aan externe kosten moeten maken.

Pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening 'pensioenverplichtingen in eigen beheer' is verminderd met de betaalde verplichtingen 2011 van € 0,3 miljoen. Ten behoeve van toekomstige verplichtingen is een actuair overzicht samengesteld. Uit dit overzicht blijkt dat op de balansdatum een bedrag van ruim € 1,5 miljoen beschikbaar moet zijn. Hiervoor is een extra dotatie van € 0,1 miljoen gedaan.

Amoveringen zuiveringstechnische werken

In juni 2011 heeft het CHI ingestemd met een geactualiseerde voorziening. Per balansdatum is een geactualiseerd plan voor amoveringen beschikbaar.

Voorziening BTW-claim SDI

Bij het opstellen van de jaarrekening 2010 is een voorziening opgenomen vanwege mogelijke BTW-naheffingen op interne energieleveranties. Met de belastingdienst is inmiddels overeenstemming over de berekeningswijze.

Verbetering organisatie 2012

In 2011 hebben we besloten om in de komende jaren de organisatie te veranderen. Verwacht wordt dat de organisatiewijziging in 2012 en 2013 voor € 2,3 miljoen frictiekosten veroorzaakt. In 2011 is voor dit bedrag een voorziening getroffen.

Voorziening Tax-i

In 2011 hebben we besloten om deelname aan het project Tax-i van Het Waterschapshuis te beëindigen. De door Het Waterschapshuis voor dit project gemaakte kosten zijn per balansdatum € 11,6 miljoen. De kosten voor dit project worden betaald door de deelnemende waterschappen. Dit op basis van een vooraf afgesproken verdeelsleutel. Ons aandeel hierin betreft 9,41 procent. In verband met voortijdige beëindiging van onze deelname treffen we een voorziening voor de reeds gemaakte kosten, omgerekend naar ons deelnamepercentage. De opgenomen voorziening ultimo 2011 is derhalve € 1.092.000.

Langlopende schulden

	Rekening 2011	Rekening 2010
Langlopende leningen opgenomen gelden	353.942	323.897
Langlopende leaseverplichtingen CBL II	2.687	2.714
Ontvangen waarborgsommen	52	52
Totaal	356.681	326.663

De rentelast van de langlopende leningen voor het jaar 2011 waren € 16,2 miljoen. In de bijlage is het verloop van de langlopende leningen weergegeven.

De langlopende leaseverplichtingen CBL II zijn vastgelegd in US-dollars en omgerekend naar euro's. Dit tegen de koers per balansdatum.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

	Rekening 2011	Rekening 2010
Aflossingsverplichting langlopende leningen	49.205	42.705
Bankkrediet NWB	31.442	39.972
Crediteuren	28.288	24.585
Rente langlopende leningen	4.929	4.701
Subsidie provincie Noord-Holland, Wormer- en Jisperwater	4.705	5.256
Belastingen en sociale- en pensioenpremies	2.248	2.887
Verlofverplichtingen	1.770	1.283
Vakantiegeldverplichtingen	1.616	1.597
Kruisposten	0	8
Energiekosten december	1.091	103
Vooruit ontvangen bijdrage Stoomgemaal	403	1.155
Waterlandstichting	0	2.807
Overige kortlopende schulden en overlopende passiva	6.969	3.672
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	132.666	130.731

Verloopoverzicht vooruitontvangen bijdragen van andere overheden

	Bijdrage Provincie inzake Wormer- en Jisperwater	Overige bijdrage Provincie
Saldo 1 januari 2011	5.256	239
Ontvangen bedragen	0	178
Besteding	-551	-112
Saldo 31 december 2011	4.705	305

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Een aantal verplichtingen wordt volgens de geldende regelgeving niet geconsolideerd in de balans. Daarom geven we deze hieronder separaat weer.

Cross Borderlease zuiveringstechnische werken, eerste tranche

De rwzi's Beemster, Geestmerambacht, Katwoude, Oosthuizen, Ursem, Wervershoof en Zaandam-Oost zijn, als gevolg van de eerste tranche van de Cross Border Lease Uitwaterende Sluizen, leaseobjecten. Op grond van de geldende regelgeving zijn de cijfers van de eerste tranche vanaf het begin van de leaseperiode niet in de balans geconsolideerd. Per balansdatum gaat het om de volgende bedragen.

	Rekening 2011	Rekening 2010
Deposito CBL I	152.041	146.160
Rente deposito CBL I	11.267	10.952
Totaal activa	163.308	157.112
Leaseverplichtingen CBL I langlopend	152.776	146.804
Leaseverplichtingen CBL I kortlopend	10.532	10.308
Totaal passiva	163.308	157.112

Cross Border Lease zuiveringstechnische werken, tweede tranche

De rwzi's Den Helder, Stolpen en Wieringen zijn, als gevolg van de tweede tranche van de Cross Border Lease Uitwaterende Sluizen, leaseobjecten. Op grond van de geldende regelgeving wordt slechts een deel van deze objecten in de balans geconsolideerd, namelijk het deel dat betrekking heeft op de Nederlandse Waterschapsbank. Wijzigingen in de dollarkoers hebben invloed op de hoogte van de aangegeven bedragen.

In deze paragraaf vermelden we de niet geconsolideerde cijfers. Per balansdatum gaat het om de volgende bedragen.

	Rekening 2011	Rekening 2010
Deposito CBL II	29.637	29.526
Rente deposito CBL II	2.035	2.028
Totaal activa	31.672	31.554
Leaseverplichtingen CBL II langlopend	29.934	29.806
Leaseverplichtingen CBL II kortlopend	1.738	1.748
Totaal passiva	31.672	31.554

(Bank-)garantstellingen

Per 31 december 2008 hebben wij een garantieverklaring afgegeven voor de stichting Waterproef. HHNK en Waternet laten stichting Waterproef sinds 1 januari 2005 hun laboratoriumactiviteiten uitvoeren. Met deze verklaring staan beide organisaties garant voor de juiste nakoming van de verplichtingen tot betaling van alles wat de Nederlandse Waterschapsbank van de stichting te vorderen heeft. Per 31 december 2011 zijn geen andere (bank)garanties afgegeven.

Borgstellingen

Het Waterschapshuis is de uitvoeringsorganisatie voor de 26 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking tussen de waterschappen op het gebied van ICT. Het Waterschapshuis wil door samenwerking de kwaliteit en kwantiteit van ICT-diensten en de innovatieve slagkracht vergroten. Ons aandeel in de borgstelling hierin bedraagt € 1,35 miljoen.

Leasecontracten

Per 31 december 2011 staan drie auto's onder contract. De huidige contracten hebben een waarde van afgerond € 0,1 miljoen.

Huurcontracten

Per 31 december 2011 hebben de lopende huurcontracten een waarde van afgerond € 0,5 miljoen. De huurcontracten hebben voornamelijk betrekking op installaties en printersystemen.

21 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt in overeenstemming met de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording waterschappen.

- Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aankoopprijs en/of vervaardigingsprijs (eigen kosten organisatie bij project in eigen beheer). Ze worden lineair afgeschreven. Investerings tot € 100.000 worden niet geactiveerd, maar ineens ten laste van de exploitatie gebracht. Bij immateriële vaste activa gaan we pas tot activering over als het tenminste een bedrag van € 200.000 betreft.
- Voor zover niet anders vermeld zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.
- Deelnemingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs.
- De voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs of, als die lager is, tegen de actuele waarde op balansdatum.
- Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Dit onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.
- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten;
- Lasten zijn toegerekend aan de periode waarin ze thuishoren;
- Baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- Verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn;
- De afschrijvingen op de vaste activa zijn berekend door middel van een vast percentage van de stichtingskosten c.q. de verkrijgingprijs op basis van de verwachte levensduur per individueel actief. De maximale afschrijvingstermijn van vaste activa zijn als volgt vastgesteld.

Grond	40 jaar
Kantoren, huisvesting, werkplaatsen	
Civiel	40 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Inventaris	5 jaar
Waterkeringen	
Civiel	30 jaar
Mechanisch/elektrisch	15 jaar
Groot onderhoud	20 jaar
Wegen	15 jaar
Watergangen, kunstwerken et cetera	
Civiele installaties	30 jaar
Mechanische/elektrische installaties	15 jaar
Watergangen	30 jaar
Zuiveringstechnische werken	
Civiele installaties	30 jaar
Mechanische/elektrische installaties	15 jaar
Persleidingen	40 jaar
Vrijervalleidingen	20 jaar

Wegen	
Wegen inclusief veiligheidsmaatregelen	15 jaar
Mechanische/elektrische/meet/regelsystemen	10 jaar
Automatisering	4 jaar
Immateriële vaste activa	
Verkiezingen	4 jaar
Onderzoek, voorbereiding, ontwikkeling	5 jaar
Bijdragen en afkoopsommen	10 jaar

22 Exploitatie naar programma's

22.1 De programmarekening

Exploitatierkening naar programma (bedragen x € 1.000)	Rekening 2011	Begroting 2011 na wijzigingen	Begroting 2011 primitief
Waterveiligheid	4.928	4.870	7.113
Voldoende water	55.761	58.938	60.844
Schoon water	67.524	70.581	72.821
Veilige wegen	16.532	18.641	18.153
Bestuur en organisatie	-144.748	-152.780	-158.931
Exploitatieresultaat ('-' is voordelig)	-3	250	0

In het bestuursvoorstel ten behoeve van de vaststelling van het jaarverslag hebben we het voorstel tot bestemming van het resultaat opgenomen.

22.2 Begrotingsafwijkingen

Er zijn verschillende categorieën van begrotingsafwijkingen. Bij bepaalde categorieën is bij hogere uitgaven sprake van onrechtmatigheid. Dit telt mee in het oordeel van de accountant. De basis om te bepalen of een begrotingsafwijking onrechtmatig is, vormt ons controleprotocol, en de 'Kadernota Rechtmatigheid 2010'. Hieronder volgen de categorieën.

0. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid van het CHI, mits toegelicht in de jaarrekening, zijn niet onrechtmatig en worden derhalve niet meegenomen in het oordeel van de accountant over de begrotingsrechtmatigheid.
1. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.*
2. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar ten onrechte niet tijdig zijn signaleerd.**
3. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor de budgethouder tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend.**
4. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd:
 - a) geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar,**
 - b) geconstateerd na verantwoordingsjaar.*
5. Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf, of pas in de volgende jaren.
 - a) jaar van investeren**
 - b) afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren*
6. Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter bij het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.*

7. Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft het college nog geen besluit genomen.**

* Onrechtmatig, maar telt niet mee in het oordeel van de accountant.

** Onrechtmatig, en telt mee in het oordeel van de accountant.

22.3 Toelichting begrotingsafwijkingen

Per programma is nagegaan of de begrotingsafwijkingen binnen de grenzen liggen van de door het college geautoriseerde begroting. In het volgende overzicht worden de belangrijkste begrotingsafwijkingen geclassificeerd.

Programma	Toelichting	Meer uitgegeven begroot (bedragen x € 1.000)	Categorie van de begrotingsafwijking
Waterveiligheid; Beheer van de waterkeringen	<i>Kapitaallasten</i> Betreft de afschrijvingskosten van de solidariteitsbijdrage aan het Rijk. Er is uitgegaan van zes maanden afschrijving, maar wordt over een geheel jaar afgeschreven.	€ 308	0
Voldoende Water: Integraal beheer van het watersysteem	<i>Externe kosten</i> Uitvoeren extra onderhoudswerkzaamheden en de hoeveelheid werk uit 2011 die in 2012 doorloopt is veel kleiner dan in de begroting rekening mee is gehouden. Dit heeft hogere uitgaven in 2011 tot gevolg.	€ 1.107	0
Schoon water: Beheersing van lozingen	<i>Externe kosten</i> Kosten vanwege een calamiteit op een rwzi.	€ 310	0
Veilige (vaar)wegen; Wegenbeheer	<i>Externe kosten</i> De overschrijding is vooral veroorzaakt door noodzakelijke reparaties aan de openbare verlichting.	€ 104	0
Bestuur en Organisatie: Heffing & Invordering	<i>Externe kosten</i> Voor het inlopen van de achterstand in dwanginvordering zijn externe deurwaarders ingezet. Deze kosten worden gecompenseerd door de extra opbrengsten uit de dwangbevelen.	€ 288	1

Bestuur en Organisatie: Heffing & Invordering	<i>Voorzieningen</i> In 2011 hebben we besloten om onze deelname aan het project Tax-i van Het Waterschapshuis te beëindigen. De kosten die Het Waterschapshuis voor dit project maakte, zijn per balansdatum € 11,6 miljoen. Deze kosten worden door de deelnemende waterschappen betaald, op basis van een vooraf afgesproken verdeelsleutel. In verband met het voortijdig beëindigen van de deelname treffen we een voorziening van € 1,1 miljoen voor de reeds gemaakte kosten.	€ 1.092	0
Bestuur en Organisatie: Organisatie en bedrijfsondersteuning	<i>Externe kosten</i> De uitgaven aan inhuur derden zijn hoger door een gewijzigde boekingsystematiek. De hogere uitgaven worden, via het toeschrijven van uren aan investeringen, gecompenseerd met direct gerelateerde inkomsten.	€ 2.377	1
Bestuur en Organisatie: Organisatie en bedrijfsondersteuning	<i>Voorzieningen</i> In 2011 hebben we besloten om in de komende jaren de organisatie te veranderen. We verwachten dat de organisatiewijziging in 2012 en 2013 frictiekosten veroorzaakt. We schatten de frictiekosten op dit moment op € 2,3 miljoen. Hiervoor is een voorziening getroffen.	€2.300	0
Bestuur en organisatie: Organisatie en bedrijfsondersteuning	<i>Kapitaallasten</i> Een aantal investeringstrajecten is eerder gereed gemeld dan ingeschat, waardoor de afschrijvingskosten in 2011 hoger zijn dan begroot. Tevens zijn de afschrijvingskosten van de centrale huisvesting hoger doordat de gemiddelde afschrijvingstermijn korter is dan begroot.	€ 602	0

22.4 Toelichting op de exploitatierekening naar programma's

In de programmaverantwoording zijn toelichtingen over de exploitatierekening per programma- en beheertaak opgenomen.

23 Exploitatie naar kostendragers

Exploitatierkening naar kostendrager (bedragen x € 1.000)	Rekening 2011	Begroting 2011 na wijzigingen	Begroting 2011 primitief
Watersysteembeheer			
Toegerekende netto kosten	-97.740	-98.458	-99.593
Onvoorzien	-	-194	-657
Kwijtgescholden en oninbaar verklaarde bedragen	-2.449	-1.546	-1.546
Dividend	914	1.550	1.550
Bruto belastingopbrengst watersysteemheffing	105.531	105.101	100.082
Belastingopbrengst verontreinigingsheffing	701	1.177	1.364
Goedgekeurde dotaties aan reserves	-7.630	-7.630	-1.200
Nog te bestemmen resultaat	-673	-	-
Zuiveringsbeheer			
Toegerekende netto kosten	-72.199	-73.962	-72.405
Onvoorzien	-	-164	-384
Kwijtgescholden en oninbaar verklaarde bedragen	-3.399	-2.454	-2.454
Dividend	758	1.287	1.287
Bruto belastingopbrengst	76.252	76.712	74.556
Goedgekeurde dotaties aan reserves	-1.669	-1.669	-600
Nog te bestemmen resultaat	-257	-250	-
Wegenbeheer			
Toegerekende netto kosten	-13.055	-14.173	-13.982
Onvoorzien	-	-25	-73
Kwijtgescholden en oninbaar verklaarde bedragen	-512	-252	-252
Dividend	155	264	264
Bruto belastingopbrengst	13.826	13.667	13.163
Goedgekeurde dotaties/onttrekkingen aan reserves	519	519	880
Nog te bestemmen resultaat	933	-	-
Exploitatieresultaat	3	-250	-

23.1 Toelichting op de exploitatierkening naar kostendrager

De verschillen tussen de gerealiseerde en begrote bedragen per kostendrager worden al in belangrijke mate toegelicht in de programmaverantwoording en in de toelichting op de kosten- en opbrengstsoorten. Om doublures in de toelichtingen zoveel mogelijk te voorkomen, gaan we hier op bijzonderheden in.

Watersysteembeheer

Het verschil tussen de begroting en de rekening wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een lagere netto belastingopbrengst dan begroot.

Zuiveringsbeheer

Per saldo wijkt het resultaat weinig af van de begroting. De grootste afwijkingen worden veroorzaakt door een lagere netto belastingopbrengst en de vrijval van het saldo op de voorziening BTW-claim SDI.

Wegenbeheer

Het verschil tussen begroting en rekening wordt vooral veroorzaakt door een ontvangen afkoopsom voor de overname van een fietspad.

24 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2011	Begroting 2011 na wijzigingen	Begroting 2011 primitief	Rekening 2010
Kostensoorten				
Rente en afschrijvingen	54.721	53.714	54.344	46.757
Personeelslasten	68.173	64.493	60.296	59.766
Goederen en diensten van derden	92.913	92.866	94.484	87.904
Bijdragen aan derden	188	188	188	262
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	12.625	9.511	9.992	15.325
Subtotaal kostensoorten	228.620	220.772	219.304	210.014
Opbrengstsoorten				
Financiële baten	4.785	5.989	4.505	4.007
Personeelsbaten	603	575	460	668
Goederen en diensten aan derden	14.056	9.457	5.632	12.383
Bijdragen van derden	7.115	6.660	6.847	7.238
Waterschapsbelastingen	188.711	192.404	189.165	185.602
Interne verrekeningen	25.557	17.478	13.041	14.107
Subtotaal opbrengstsoorten	240.827	232.563	219.650	224.005
Exploitatieresultaat	12.207	11.791	346	13.991
Toevoegingen aan reserves	-16.845	-16.533	-4.964	-7.715
Onttrekkingen aan reserves	4.641	4.492	4.618	4.449
Exploitatieresultaat	3	-250	-	10.725

24.1 Toelichting op de exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

Toelichting op de exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

Deze toelichting geeft een analyse van belangrijke afwijkingen in de kosten- en opbrengstsoorten tussen de herziene begroting (de begroting, inclusief de begrotingswijzigingen, zoals primair vastgesteld door het CHI) en de jaarrekening.

Werkelijke kosten 2011 en de herziene begroting 2011

In dit onderdeel geven we een toelichting op de werkelijke kosten. Dit in relatie tot de herziene begroting (begroting na wijzigingen) gedurende het boekjaar. De volgende tabel geeft aan dat de werkelijke kosten in 2011 per saldo € 7,8 miljoen hoger zijn uitgekomen dan begroot.

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2011	Begroting 2011 herzien	Vershil
Rente en afschrijvingen	54.721	53.714	-1.007
Personeelslasten	68.173	64.493	-3.680
Goederen en diensten van derden	92.913	92.866	-47
Bijdragen aan derden	188	188	-
Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien	12.625	9.511	-3.114
Totalen en per saldo hogere kosten ten opzichte van de herziene begroting	228.620	220.772	-7.848

- = nadeliger

Kapitaallasten

Het verschil op de kapitaallasten (€ 1,0 miljoen) ten opzichte van de begroting komt door het eerder gereed melden (en dus eerder afschrijven) van een aantal investeringstrajecten, zoals digitalisering en kantoorautomatisering. Tevens vallen de afschrijvingen voor de centrale huisvesting hoger uit dan begroot doordat de afschrijvingstermijnen in de praktijk ten gevolge van een andere mix anders zijn dan de begroting.

Personeelslasten

De personeelslasten zijn € 3,7 miljoen hoger dan begroot. Dit is een samenspel van drie oorzaken.

- De inhuur van personeel was € 5,0 miljoen hoger dan begroot. Reguliere inhuur van personeel gebeurt wegens onderbezetting, vervanging tijdens zwangerschap en langdurige ziekte. Daarnaast is de systematiek van de werkzaamheden voor investeringen gedurende het jaar veranderd. Alle inhuur ook ten behoeve van investeringen loopt via de exploitatierekening. Dit zorgt voor hogere kosten bij de inhuur, maar ook voor hogere interne opbrengsten.
- De kosten van eigen personeel waren € 1,0 miljoen lager, veroorzaakt door niet ingevulde formatieruimte.
- Van het budget voor opleidingen is € 0,3 miljoen niet gebruikt. Verklaring hiervoor is ondermeer dat een aantal geplande activiteiten is opgeschort door de heroverweging in het kader van Henze 2.12 en het daaruit geformuleerde integrale verbeterplan. De cursus versterking van het financieel management van niet-financiële managers heeft wel veel tijd en aandacht gevraagd, maar door de in house organisatie relatief minder geld.

Een specificatie van de personeelslasten naar organisatieonderdeel is opgenomen in de bijlagen.

Goederen en diensten van derden

De werkelijke kosten voor goederen en diensten van derden is vrijwel gelijk aan de begroting, maar bevatten een aantal grote fluctuaties. Hieronder de belangrijkste.

- De huur voor datacommunicatie is € 0,4 miljoen hoger. Dit komt onder andere door het langer gebruiken van de oude huisvestinglocaties.
- De kosten voor huur zijn € 0,4 miljoen hoger. Dit vanwege het afkopen van het huurcontract voor Forum II.
- Minder uitgaven voor het aanschaffen van dienstauto's en de vertraagde oplevering van het nieuwe kantoor leiden tot minder servicekosten (€ 0,4 miljoen).
- Lagere bijdrage, ad € 0,7 miljoen, aan de muskusrattenbestrijding. Dit als gevolg van het verschuiven van de ingangsdatum van de Spoedwet per 1 juli. De provincie heeft besloten voor wat betreft 2011 tweederde van de kosten voor haar rekening te nemen.

Toevoegingen aan voorzieningen/onvoorzien

In 2011 hebben we besloten om onze deelname aan het project Tax-i van Het Waterschapshuis te beëindigen. De door Het Waterschapshuis voor dit project gemaakte kosten zijn per balansdatum € 11,6 miljoen. De kosten voor dit project worden betaald door de deelnemende waterschappen op basis van een vooraf afgesproken verdeelsleutel. In verband met het voortijdig beëindigen van de deelname wordt een voorziening getroffen van € 1,1 miljoen voor de reeds gemaakte kosten.

In 2011 hebben we besloten om in de komende jaren de organisatie aan te passen aan de toekomstige eisen. Verwacht wordt dat de organisatiewijziging in 2012 en 2013 voor € 2,3 miljoen frictiekosten veroorzaakt.

Werkelijke opbrengsten 2011 en de herziene begroting 2011

In dit onderdeel geven we een toelichting op de werkelijke opbrengsten, in relatie tot de herziene begroting. De volgende tabel geeft aan dat de werkelijke opbrengsten in 2011 per saldo € 8,3 miljoen hoger zijn uitgekomen dan is geraamd.

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2011	Begroting 2011 herzien	Vershil
Financiële baten	-4.785	-5.989	-1.204
Personeelsbaten	-603	-575	28
Goederen en diensten aan derden	-14.056	-9.457	4.599
Bijdragen van derden	-7.115	-6.660	455
Waterschapsbelastingen	-188.711	-192.404	-3.693
Interne verrekeningen	-25.557	-17.478	8.079
Totalen en per saldo hogere opbrengsten dan herzien geraamd	-240.827	-232.563	8.264

- = nadeliger

Financiële baten

Vanwege de nieuwe Europese regelgeving dient het weerstandsvermogen van de Waterschapsbank te worden verhoogd. De totale dividendopbrengsten in 2011 zijn € 2,0 miljoen. Ten opzichte van de begroting (€ 3,2 miljoen) heeft dit geleid tot een lagere dividendopbrengst van € 1,2 miljoen.

Goederen en diensten aan derden

Deze post komt per saldo € 4,6 miljoen hoger uit dan begroot. De oorzaken van deze hogere inkomsten zijn velerlei. Hieronder volgen enkele belangrijke oorzaken.

- De extra verkoop van elektriciteit heeft voor € 0,9 miljoen aan hogere opbrengsten opgeleverd. Dit betreft elektriciteit die vrijkomt bij de slibverwerking door de SDI.
- Ontvangen afkoopsommen van € 1,3 miljoen voor het meerjarig onderhoud in het glastuinbouwgebied 't Grootslag en de fietspaden aldaar.
- De verkoop van Schepenmakersdijk 10-11 heeft, na aftrek van gemaakte kosten en de boekwaarde een resultaat opgeleverd van € 0,5 miljoen. Deze opbrengst wordt aan de egaliseringsreserve huisvesting toegevoegd.
- Extra inkomsten als gevolg van het verkopen van erfpachtpercelen van € 0,5 miljoen.

Bijdragen van derden

De hogere bijdrage wordt met name veroorzaakt door de ontvangen subsidiebijdragen van de provincie Noord-Holland inzake de projecten Wester-Koggenland en Verbreding Geerling te Stede Broec, ad € 0,1 miljoen en de ontvangen compensatie van de Unie van Waterschappen inzake 'Kadastraal recht 2010', ad € 0,1 miljoen.

Waterschapsbelastingen

De opbrengst waterschapbelastingen is € 3,7 miljoen lager dan begroot. Dit heeft een aantal oorzaken. De verbeteringen in de belastingprocessen en de belastinggegevens hebben over het heffingsjaar 2011 voor een meeropbrengst van ruim € 0,9 miljoen gezorgd. Daartegenover staat een getroffen voorziening dubieuze debiteuren van € 0,5 miljoen en een eenmalige neerwaartse bijstelling van de nog te ontvangen aanslagen van voorgaande jaren met € 4,0 miljoen. Dit is het gevolg van vernietigingen, verrekeningen, definitieve kwijtscheldingen en nieuwe inzichten. In hoofdstuk 12 staat hierover nadere informatie.

Interne verrekeningen

De interne verrekeningen zijn € 8,1 miljoen hoger dan begroot. De interne verrekeningen bestaan uit bouwrente en mensuren die worden geboekt op investeringswerken en onttrekkingen aan de voorzieningen. Hieronder volgen de grote verschillen.

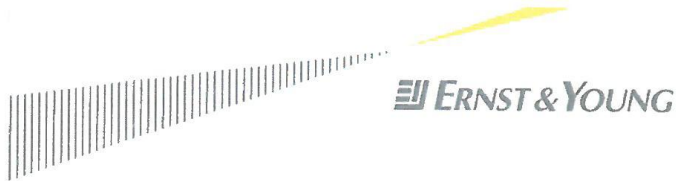
- Voorziening BTW-claim SDI (€ 1,9 miljoen): bij het opstellen van de jaarrekening 2010 is een voorziening opgenomen vanwege BTW-naheffingen op interne energieleveranties. Met de belastingdienst is inmiddels consensus over de berekeningswijze. Het gevolg is een vrijval van de voorziening, ad € 1,9 miljoen.
- Voorziening baggeren (€ 1,8 miljoen): op 15 februari 2012 heeft het CHI het nieuwe meerjaren baggerbeleid vastgesteld. Hierin is de dotatie voor de komende jaren bepaald. Op basis van de toekomstige dotaties en onttrekkingen valt een bedrag van € 1,8 miljoen vrij.
- In 2011 zijn meer uren aan investeringen toegeschreven dan begroot (€ 4 miljoen). Dit komt door een verandering in de verantwoordingsystematiek. De kosten van alle inhuur inclusief het HWBP worden in eerste instantie in de exploitatie verantwoord. Vervolgens worden deze kosten toegerekend aan investeringen. Dit veroorzaakt hogere kosten en een hoger bedrag aan geactiveerde lasten.

Toevoegingen aan reserves

In de post Toevoegingen aan reserves zijn onder meer de reeds in de primitieve begroting opgenomen dotaties, het resultaat uit de herijking van de begroting en de gerealiseerde boekwinst op de verkoop van kantoorpanden in Edam opgenomen.

25 Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2011 van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier te Heerhugowaard, bestaande uit de balans per 31 december 2011 en de exploitatierekeningen naar kostendragers, naar programma's en naar kosten- en opbrengstsoorten over 2011 met de bijbehorende toelichtingen, gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het hoogheemraadschap zelf. Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle als bedoeld in artikel 109, tweede lid, van de Waterschapswet. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en het controleprotocol van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van het Hoogheemraadschap.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2011 als van de activa en passiva per 31 december 2011 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen waaronder verordeningen van het Hoogheemraadschap zelf.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 109, derde lid, onderdeel d, van de Waterschapswet melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Amsterdam, 8 mei 2012

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. R. Ellermeijer RA

Bijlagen

Personeelslasten en formatie

(bedragen x € 1.000)	Bezetting 31 dec 2011 (aantal fte's)	Formatie begroting 2011 (aantal fte's)	Personeels- lasten rekening 2011	Personeels- lasten begroting 2011 herzien	Personeels- lasten begroting 2011
Bestuur	4,8	4,8	617	675	675
Directie	3,0	2,0	356	529	292
Staffuncties	25,9	28,9	2.324	2.243	2.243
Primaire afdelingen en programmabureau	516,0	538,6	42.577	39.595	35.897
Ondersteunende afdelingen	233,2	247,6	19.331	17.846	17.262
Niet geplaatste medewerkers en regelingen voormalig bestuur en personeel	13,2		1.493	1.822	2.044
Opleidingenbudget			1.475	1.783	1.883
Totaal	796,1	821,9	68.173	64.493	60.296

Bezetting is exclusief muskusrattenbestrijders.

De lasten zijn inclusief de kosten van inhuur. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 24.1 Toelichting op de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten op pagina 128.

Recapitulatie programma-investeringen

Programma-investeringen		(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2011	Begroting 2011
Waterveiligheid	Programma op orde brengen primaire keringen	Uitgaven	30,7	33,7
		Inkomsten	-31,5	-23,5
		Netto investeringsvolume	-0,8	10,2
Voldoende water	Programma bestrijding wateroverlast	Uitgaven	8,0	12,0
		Inkomsten	-5,5	-4,8
		Netto investeringsvolume	2,5	7,2
	Programma op orde brengen regionale keringen	Uitgaven	6,9	8,0
		Inkomsten	-	-
		Netto investeringsvolume	6,9	8,0
Schoon water	Programma uitvoering Kaderrichtlijn Water	Uitgaven	0,9	3,2
		Inkomsten	0,0	-0,2
		Netto investeringsvolume	0,9	3,0
Veilige (vaar-)wegen	Programma verkeersveiligheid	Uitgaven	1,1	1,0
		Inkomsten	-0,9	-0,4
		Netto investeringsvolume	0,2	0,6
Totaal netto programma-investeringen			9,7	29,0

Recapitulatie beheerinvesteringen

Beheerinvesteringen		(bedragen x € 1 miljoen)	Jaarrekening 2011	Begroting 2011
Waterveiligheid	Beheer van de waterkering	Uitgaven	6,6	1,4
		Inkomsten	-1,2	-1,5
		Netto investeringsvolume	5,4	-0,1
Voldoende water	Integraal beheer van het watersysteem	Uitgaven	10,7	5,7
		Inkomsten	-1,2	-0,9
		Netto investeringsvolume	9,5	4,8
Schoon water	Beheersing van lozingen	Uitgaven	38,0	26,4
		Inkomsten	-0,5	-1,6
		Netto investeringsvolume	37,5	24,8
Veilige (vaar-)wegen	Wegenbeheer	Uitgaven	0,2	0,4
		Inkomsten	0,1	-
		Netto investeringsvolume	0,3	0,4
	Vaarwegen	Uitgaven	0,8	1,1
		Inkomsten	-	-
		Netto investeringsvolume	0,8	1,1
Bestuur en organisatie	Bestuur en externe communicatie	Uitgaven	-	-
		Inkomsten	-	-
		Netto investeringsvolume	-	-
	Heffing en invordering	Uitgaven	-	0,1
		Inkomsten	-	-
		Netto investeringsvolume	-	0,1
	Organisatie en bedrijfsondersteuning	Uitgaven	15,1	15,5
		Inkomsten	-	-
		Netto investeringsvolume	15,1	15,5
Totaal netto beheerinvesteringen			68,6	46,6

Staat van materiële en immateriële vaste activa

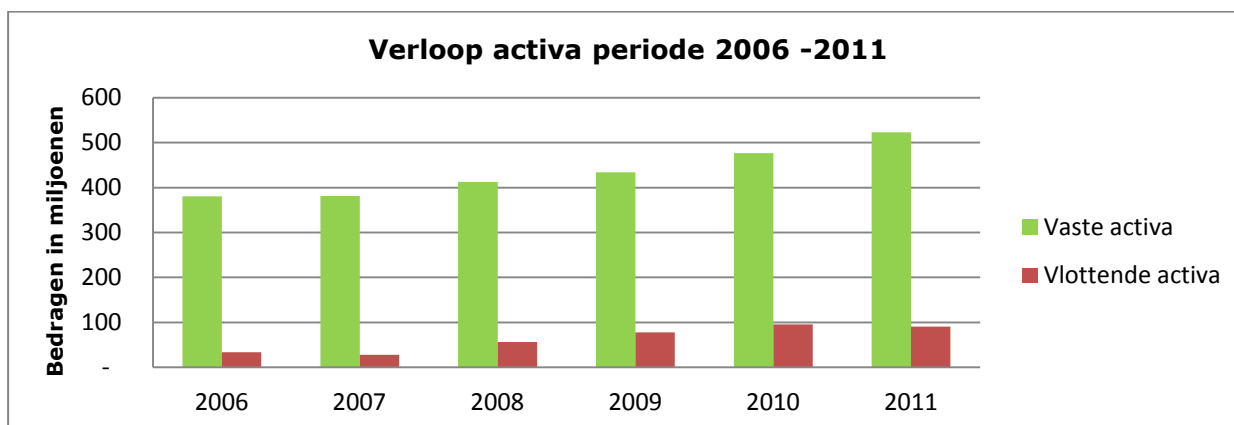
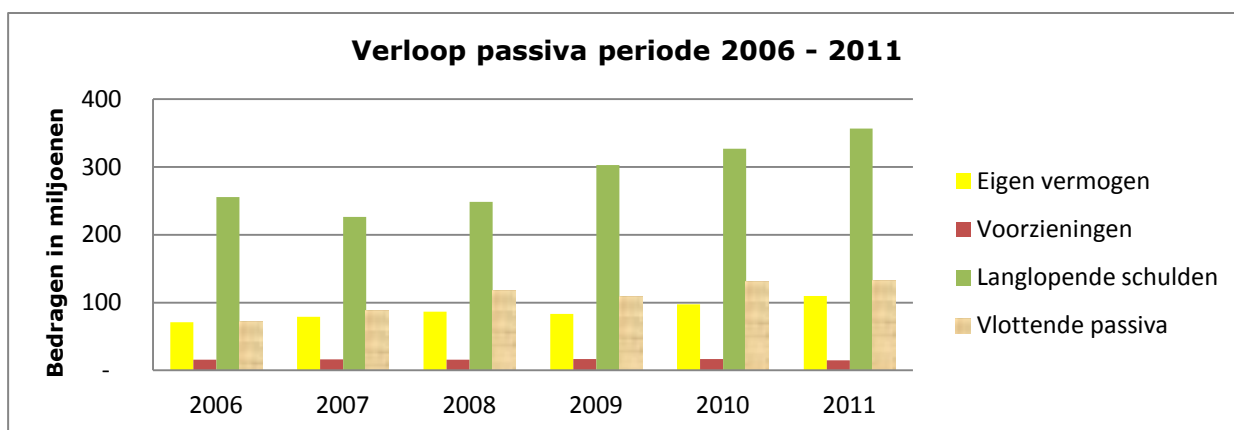
Bedragen	Boekwaarde	Desinv. en	Invest-	Bijdragen van	Afschrijvingen	Geactiveerde	Boekwaarde
x € 1.000	1-1-2011	overb.	eringen	derden	2011	rente 2011	31-12-11
		2011	2011	2011	2011		
Verkiezingen	914	-	-	-	-457	-	457
Onderzoek en ontwikkeling	12.635	443	6.204	172	-2.798	212	16.868
Bijdragen en afkoopsommen	18.470	252	7.369	-	-2.902	56	23.245
<i>Subtotaal immateriële vaste activa</i>	<i>32.019</i>	<i>695</i>	<i>13.573</i>	<i>172</i>	<i>-6.157</i>	<i>268</i>	<i>40.570</i>
Gronden	15.317	-	1.671	-1.100	-290	77	15.675
Vervoermiddelen en werktuigen	377	-	-	-	-75	-	302
Overige bedrijfsmiddelen	4.449	1	1.646	-51	-1.546	53	4.552
Kantoren, woningen en werkplaatsen	34.793	-258	13.572	-	-1.777	506	46.836
Waterkeringen	35.661	-1.288	36.363	-33.006	-2.478	978	36.230
Watergangen, kunstwerken en gemalen	82.423	591	13.724	-5.781	-4.358	615	87.214
Zuiveringstechnische werken	246.073	-	37.120	-482	-16.154	1.138	267.695
Wegen	21.751	-	1.322	-426	-2.580	37	20.104
Vaarwegen en havens	47	-	150	-	-22	4	179
<i>Subtotaal materiële vaste activa</i>	<i>440.891</i>	<i>-954</i>	<i>105.568</i>	<i>-40.846</i>	<i>-29.280</i>	<i>3.408</i>	<i>478.787</i>
Totaal	472.910	-259	119.141	-40.674	-35.437	3.676	519.357

Staat van vaste schulden

(Bedragen x € 1.000)	Stand per 1 januari 2011	Mutaties in 2011		Stand per 31 december 2011	Rente 2011
		Vermeer- deringen	Reguliere aflossing		
Afgesloten leningen t/m 2010	366.602		43.455	323.147	
Afgesloten in 2011		80.000		80.000	
Totaal	366.602	80.000	43.455	403.147	16.201
Aflossingsverplichtingen < 1 jaar	42.705			49.205	
Per saldo	323.897	80.000	43.455	353.942	16.201

De aflossingsverplichtingen van de schuldrest korter dan 1 jaar zijn verantwoord onder de post 'kortlopende schulden van de overlopende passiva'.

Afkortingen

CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBL	Cross border lease
CROW	Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw en de verkeerstechniek
EHS	Ecologische hoofdstructuur
EMU	Europese monetaire unie
FIDO	Financiering decentrale overheden
Fte	Full time equivalent (formatieplaats)
GOW	Gebiedsonsluitings wegen
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HIS	Hoogwaterinformatiesysteem
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ILG	Investeringsbudget landelijk gebied
IPO	Interprovinciaal overleg
KRW	Kaderrichtlijn water
LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie
MER	Milieu effect rapportage
MJA3	Meerjarenafspraak energie-efficiency
MOT	Management Ontwikkeltraject
MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen
NBW	Nieuw Bestuursakkoord Water
NVO	Natuurvriendelijke oever
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
PI	Prestatie-indicator
Rwzi	Rioolwaterzuiveringsinrichting
SDI	Slibdrooginstallatie
SKINT	Skills improvement and new technologies
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
VBK	Verbetering boezemkades
vGRP	Verbreed gemeentelijk rioleringsplan
VNK	Veiligheid Nederland in Kaart
WBP4	Waterbeheersplan 2010-2015

Samenstelling bestuur

Het algemeen bestuur (college van hoofdingelanden) is per januari 2012 als volgt samengesteld.

Dijkgraaf

L.H.M. (Luc) Kohsiek – voorzitter dagelijks bestuur

Water Natuurlijk

G.J. (Hans) van Os – lid dagelijks bestuur

L.E. (Lydia) Snuif - Verweij

I.A. (Sjaak) van der Bliek

B. (Ben) Schrieken

CDA

T. (Tjerk) Doornenbal

A. (Arie) Lap

J.D. (Jan) Kramer

PvdA

C.J.M. (Kees) Stam – lid dagelijks bestuur

M.A. (Marjan) Leijen

C.J.A. (Kees) Borst

VVD

S.A. (Siem) van Balen Blanken

S. (Siem) Groot

C. (Chris) Streefkerk

Groen Waterland

R. (Rob) Veenman – lid dagelijks bestuur

K. (Klazien) Hartog

L.J.M. (Leo) Schagen

Boeren Burgers Waterbelang

E.A. (Elly) Koning-Bruijn

J.C.M. (Jos) de Boer

P. (Peter) Otten

Algemene Waterschapspartij

J.P. (Jaap) Leek

P.(Peter) Vonk

Gewest NH/U KNSB

A.T. (Toon) Steltenpool

Lijst bedrijfsleven Meer met Water

I.B.F.M. (Inico) Geels

Kamer van Koophandel

K. (Klaas) Schaafsma – lid dagelijks bestuur

W.J.J. (Wim) Greve

A.E.M. (Annelies) Vlaar (per 15 februari 2012 décharge verleend)

LTO-N

C. (Cees) Mantel – lid dagelijks bestuur

C.J. (Cor) Grooteman

P.C.M. (Peter) Mak

Boschap

B. (Bart) Korf